

QUADERNS DE PASTORAL

PREGAR AMB EL POBLE

Contemplació alliberadora

**Església, societat, Estat
al llindar dels anys 80**

66

PÒRTIC

SOM I SEREM

«De ponent, ni dona ni vent», fa la dita. I, en bona fe, que els aires que en bufen, d'un temps ençà, no ens porten pas benastrugança: sembla que s'hagin acarnissat contra Catalunya. I el Ponent tant és, aquí, l'Aragó eclesiàstic, que vol migpartir el bisbat de Lleida, com el Madrid episcopal, que li'n dona el vist i plau a cor què vols, sense ni tan sols adonar-se que n'ignora, de la missa, la meitat, pel cap baix, o el Madrid harmonitzador i concertista que ens ha sortit després d'uns fets d'una gravetat fora de tota ponderació i que hom sembla entestat a desvirtuar a còpia de multiplicar acudits o de dir que no ha passat res de massa important.

És clar que si, ara, el senyor Martín Villa, ex-governador franquista de Barcelona, ens ha dit que això de les autonomies era una cosa molt perillosa, el cardenal Tarancón ja se li havia avençat parlant «com a espanyol i com a bisbe» i fent-ne, a més, l'aplicació eclesiàstica. Tot plegat resulta, doncs, més harmònic del que desitjariem.

Però no tot es queda a Ponent. Hi ha, també l'interior i el llevant.

L'interior va ser representat, primer, per dos mil tres-cents intel·lectuals i treballadors de la cultura (dels quals només sis o set han donat la cara i el nom) que es troben, diuen, tan discriminats a causa de l'instrument lingüístic que utilitzen: el castellà, segons que diuen, resulta discriminat a Catalunya. Ha estat una vergonya —sí, una vergonya— que la intel·lectualitat castellana no hagi tingut la gallardía de fer sentir la seva veu per a restablir de manera autoritzada la més elemental veritat dels fets i que s'hagi mantingut en un silenci que no l'honora. L'interior va ser representat, després, per una carta que mai no hauríem volgut haver de llegir, que mai no s'hauria d'haver escrit i que mai no s'hauria d'haver difós. És de justícia lloar l'elegància del seu destinatari, el Sr. Director de «La Vanguardia». ¿Qui doncs va aixecar la llebre i va enviar un text inacabable i inaudit als enemics de Catalunya?

Llevant és representat, en aquest punt, per la Santa Seu. Després de la visita del President Pujol al Sant Pare, alguns esperaven que la felicitació pasqual «urbi et orbi» —a la ciutat i al món— ressonaria enguany en llengua catalana: una entre les més de quaranta que Joan Pau II va utilitzar. Fins i tot alguna publicació solvent ho donava per descomptat. Doncs no. El Papa Wojtyła, que el juny passat parlava a la seu de la Unesco amb una claredat meridiana sobre llengua, cultura,

nació i sobirania (en un discurs que recollíem i que lloàvem en el nostre número 63), ha posat de manifest, un cop més, que una cosa són les paraules, els principis, i una altra els fets, les aplicacions, les conseqüències. Dit d'una altra manera: que ell té les limitacions pròpies de tots els homes, que és molt sensible a les raons de la seva admirada i entranyable nació polonesa, mentre que desconeix les raons d'altres països —Catalunya, la nació catalana— que entren en la mateixa lògica i el mateix discurs; i que així ens discrimina sense ni tan sols adonar-se'n i ens causa, per això mateix, un agravi. Però hi ha més: el qui és Pastor universal de la Catòlica i representant per excel·lència de la raó i el discurs evangèlics és també cap d'Estat —per molt «sui generis» que sigui— i és sensible a les «raons d'Estat» i al «discurs polític», fins al punt d'arribar-ne a ser presoner. Mal moment aquest, doncs, per a trencar una tradició desconexedora de Catalunya i per a fer ressonar la llengua catalana «urbi et orbi». Malauradament cert; però és així.

Tanmateix, el món no s'acaba amb el llevant i el ponent. Sortosament hi ha el Nord. I del Nord ens ha arribat la llum, aquesta vegada, en forma d'un escrit col·lectiu que signaven el primer d'abril els bisbes bascos. Ells han tingut la valentia de dir pel seu nom unes veritats que havien de ser dites i que ningú no deia. L'estripada oficial de vestidures ha estat tan desorbitada que ha posat de manifest l'oportunitat de la seva intervenció. Les veritats que s'hi proclamaven eren tan evidents que ningú no ha gosat atacar-les. Entre elles ens ha alegrat de trobar-hi —és l'únic punt que remarcarem— que les autoritats d'Euskadi han de defensar la personalitat d'Euskadi, que per a això han estat elegides pel poble. En aquests temps d'harmonitzacions concertades, aquesta claredat és d'agraïr de Catalunya estant. Com és

d'agraïr —i resulta fortament alligonadora— la llibertat d'esperit d'uns bisbes que no s'han sentit lligats per la manca de suport «jurídic» d'una conferència episcopal —ni «nacional» ni «provincial»— a l'hora de signar aquest document col·lectiu. Com és sabut, Bilbao i Donosti pertanyen a la metròpoli eclesiàstica navarresa, mentre que Vitòria pertany a la de Burgos!

Tornem novament a casa per a assenyalar dos elements ben positius del cardenal-arquebisbe de Barcelona, Dr. Narcís Jubany: la seva adhesió a l'escrit pastoral dels bisbes bascos i la seva homilia al palau de la Generalitat el dia de Sant Jordi, en la qual va dir textualment: «Darrerament, sembla que pel camp polític corren uns aires d'incomprensions i recels sobre Catalunya i la seva realització autonòmica. Però heus ací una gran veritat objectiva: Catalunya (...) posseeix una identitat ben definida, amb la seva cultura, amb una llengua que li és pròpia, i amb una història de segles. Doncs bé, serà bo repetir el que afirmàrem els bisbes de Catalunya en anteriors ocasions; la darrera en el mes d'octubre de 1979: "En aquest moment polític actual, els bisbes manifesten el seu desig que en la legislació civil que s'està gestant i que fa referència a Catalunya, quedin reconeguts plenament els drets del nostre poble a la seva identitat nacional, manifestada en la seva realitat cultural i històrica", perquè aquests drets són veritables i formen part del bé de la comunitat». I convidava a fer nostres dues pregàries «que el bisbe Torras i Bages dirigeix a la Mare de Déu de Montserrat en la tan coneguda visita esperitual»: «Feu que mai no es desfaci aquest poble català que Vós esperitualment engendràreu»; «traieu de Catalunya l'esperit de discòrdia i ajunteu tots els seus fills amb cor de germans». També el senyor arquebisbe de Tarragona, Dr. Josep Pont i Gol, es referia a aquestes qüestions en

l'homilia que va pronunciar a Montserrat la vetlla de Sta. Maria d'aquest any centenari del seu patronatge sobre els bisbats de Catalunya: «Aquell dret de la "sobirania fonamental que es manifesta en la cultura de la nació", en frase encertada del Sant Pare a la Unesco, és un dret encara discutit i no pas ben entès a casa nostra i en amples latituds del món». Notem, així mateix, que el Nunci va començar i acabar el seu curt parlament en català. I que la seva assistència a la Vetlla de Santa Maria, en una església que quedava petita i on la gent, jovent sobretot, s'acaramullava, és un bon senyal que pot ser premonitori d'un reconeixement més proper de la nostra realitat eclesial i catalana.

QUADERNS DE PASTORAL, seguint la seva trajectòria constant des del primer dia de la seva existència, es referma en la convicció del seu arrelament a la nostra realitat nacional, conscient que no és qüestió d'oportunitats, sinó de fidelitat. I com que aquesta es demostra, sobretot, quan els vents bufen en sentit contrari, volem proclamar, ara, que som i serem representants i constructors d'una Església present i compromesa amb el redreçament nacional de Catalunya.

SOBRE LA PREGÀRIA

Pregària. Vet ací una expressió típica de l'actitud religiosa en tota la seva «duresa», en allò que té de propi i irreductible. L'home reconeix l'existència d'un «més enllà» personal, que es troba a l'arrel mateixa de la seva vida, intenta de fer-se'n conscient, de submergir-s'hi, d'adreçar-s'hi.

En la mesura que no es reconeix o que es nega l'existència d'aquest «més enllà», la pregària apareix com un comportament sense sentit. Faltada de destinatari, no pot interpretar-se sinó com un monòleg alienador i evasiu: en comptes de submergir-se en el món, i d'acarar-se amb les pròpies responsabilitats, l'home «religiós» intenta d'escapar-se'n, de referir-se a «un altre», inexistent.

Però, fins i tot des d'una convicció religiosa, no sabríem negar que la pregària ha estat o pot ser evasiva: sempre que ens allunyi de la nostra vida i de les nostres responsabilitats mundanes, que alimenti una pretensió de «viure amb Déu», separats i abstrerts de les realitats d'un món i una vida inconsistents, que passen, i a les quals estariem «condemnats» i «castigats» més que no pas «cridats».

I a la inversa, des de la nostra civilització, tan activa i moguda, veritable torbellí que se'ns emporta continuament fora de nosaltres mateixos, la pregària pot aparèixer com a portadora d'efectes benefactors: aturar-se, sortir de la roda que giravolta i se'ns enduu; recuperar la calma, l'autodomini, el necessari distanciament; refer el fons mateix del nostre ésser, de la nostra persona en la seva identitat única i intransferible...

No és estrany que en el cor mateix de les nostres

societats apareguin insatisfaccions profundes, que el desig de «pregària» es manifesti amb força en sectors joves, i que les tècniques o els corrents orientals s'hagin fet presents en aquest nostre món rabiosament occidental, consumista i pràctic. Aviat ho havíem sentenciat que «Déu no serveix per a res», que «la pregària no serveix per a res», donant a la paraula el seu sentit primari, matusserament utilitarista. ¿Però i si servia per a afavorir el necessari trobament de l'home amb si mateix, el seu equilibri interior?, ¿per a redonar-li joia, pau, plenitud?; ¿per a projectar-lo, renovat, a una acció transformadora?

Mentrestant, del cor mateix de la vida monàstica, que ens havíem precipitat a etiquetar de «vida contemplativa», ha sorgit un moviment d'acostament al poble, a les seves necessitats i als seus problemes, en la línia més autènticament tradicional: Déu no crida a una vida de «separats», de «desinteressats» per la marxa del món, pels sofriments i les alegries dels homes, sinó que vol que visquem aquí la vida de fills i de germans.

Sortosament, doncs, la pregària es «mou», es vitalitza, s'omple de contingut. Sortosament, «interessa» sectors joves de la nostra Església. Dues línies —la redescoberta de la pregària des del món; la redescoberta del món des de la pregària— que són fetes per a trobar-se i que constitueixen un «signe dels temps» ben esperançador.

Per això, en posar de relleu aquesta dimensió bàsica de la vida cristiana, volem afirmar amb tota claretat la nostra convicció que, en una societat que ha deixat sentir les seves incoherències i les seves irracionalitats escandaloses, la pregària no pot ser mai per a nosaltres, cristians, un recer que ens desinteressi de la marxa del món, sinó l'àmbit de trobament amb aquell Déu proper, que ens estima i ens refà al mateix temps que no deixa mai de preguntar-nos què fem pels nostres germans.

TESTIMONIS

PREGAR AMB EL POBLE

JOSEP M. TOTOSAUS

El títol d'aquest fascicle —Pregar amb el poble— situa, de cop, la pregària al lloc on sempre hauria d'haver estat. L'Evangeli no és per a quatre escollits, allunyats de la plebs —la massa, la tarregada, la patuleia, com vulgueu anomenar-la—, sinó per al Poble, paraula que tant podem escriure en minúscula —el poble petit i senzill de cada dia, arran de terra— com en majúscula —el Poble subjecte i artífex de la història, el Poble creat i estimat per Déu, destinatari del seu amor i de la seva salvació. L'Evangeli proclama definitivament i per sempre que Déu «derroca els poderosos del soli i exalta els humils, omple de béns els pobres i els rics se'n tornen sense res». ¿Com podríem acostar-nos a aquest Déu, pregar, si no ho fèiem amb el poble

Hem volgut presentar en aquest número de QUADERNS testimonis de pregària. I ens cal dir que ens ha estat difícil. Concre-

tament, hauríem volgut que s'hi fessin presents una bona quantitat de grups i d'experiències de vida centrats en la pregària. D'un temps ençà, hi ha un veritable moviment de renovació de la vida monàstica; hi ha llocs que tots coneixem i en els quals tots pensem: Vallbona de les monges o el Mas Blanc, posem per cas. Però es veu que és més fàcil fer-ne, de pregària, i àdhuc parlar-ne, que no pas escriure'n. Així i tot, hem tirat endavant, i aquí teniu la nostra collita, ben conscients que en deixem a fora una part ben substancial.

Quatre monestirs femenins

El número s'obre amb quatre testimonis de vida monàstica femenina, agrupats de dos en dos. Dos monestirs antics —Santa Maria Magdalena, de canongesses de St. Agustí, de Ciutat de Mallorca; St Pere de les Puelles, de benedictines, de Barcelona— han creat dues «petites comunitats monàstiques» en ple camp: Sta. Maria de l'Olivar, prop de Sóller i Sta. Maria de Puiggraciós, sobre l'Ametlla del Vallès i Bigues. Aquest fet dóna testimoni que els monestirs més tradicionals, més arrelats en la història antiga, experimenten el buf de l'Esperit que els empeny a renovar-se i a obrir-se sense abdicar de les seves arrels: les benedictines del carrer d'Angli se senten molt barcelonines i les canongesses de Ciutat se senten molt arrelades a l'Església de Mallorca. Però aquest arrelament tradicional, que ve de segles, no es tradueix en tancament, sinó en obertura a les realitats vives de les pròpies esglésies i de les pròpies ciutats i als corrents de simplificació que els han portat a fundar dues petites comunitats, les quals permeten un nou tipus de relacions exteriors i interiors. La pregària, doncs, no aparta de la vida ni del poble; al contrari se cerca una pregària més encarnada, més present.

Tres monestirs masculins

Presentem després el testimoni de tres monestirs masculins: St. Miquel de Cuixà, Sta. Maria de Solius i Sta. Maria de Binicarella; la Catalunya Nord, les comarques gironines i Mallorca.

St. Miquel de Cuixà i Sta. Maria de Solius representen dues experiències distintes de vida monàstica nova. No només per-

què els uns, benedictins, provenen de Montserrat i els altres, cistercencs, de Poblet; o perquè els uns retornen a unes ruïnes històriques venerables i els altres s'installen en una simple rectoria de pàgès. Sinó, sobretot, perquè, mentre que la fundació de Solius obeeix a una recerca de vida monàstica més senzilla per part d'un grup relativament homogeni de monjos de Poblet, «la idea de venir a Cuixà no va néixer espontàniament d'un desig comú ni va formalitzar-se com a resultat d'un programa de vida prèviament madurat, en el qual tots, els vuit, se sentissin solidaris; en realitat el grup no era homogeni». Per camins diferents, doncs, (i que contribueix, encara a diversificar l'entorn humà es el qual s'assenten, mes a l'abast a Solius i més distant a Cuixà) tots dos grups emprenen, l'un el 1965 i l'altre el 1967, un «esforç de recerca evangèlica, de veracitat personal i comunitària»; dit altrament, «de presència evangèlica i testimoniatge de fe». Les dues experiències es consoliden i hom llegirà amb interès aquests dos testimonis. Des d'aquí només podem agrair que ens hagin estat ofertes unes pàgines tan senzilles com veritables.

De Santa Maria de Binicanel·la publiquem una petita carta del P. Guiu Camps, tan conegut per la seva tasca de biblista des de Montserrat i des de l'Associació Bíblica de Catalunya. ¿Què podrà ser una comunitat benedictina de monjos mallorquins en una zona rural pobra, a una dotzena de quilòmetres de Palma, dins el terme de Bunyola? «Creiem que podrà enriquir l'Església i el poble de Mallorca. Dediquem temps a la pregària, a l'estudi, al treball rural. Ajudem també a la formació dels catequistes de la parròquia de Bunyola i ens preguntem si podríem contribuir a obrir un camí de vida cristiana als joves d'edat postcatequètica». Però de moment la comunitat és molt petita i no és possible de fer projectes.

Tres experiències diferents

Els tres darrers testimonis obeeixen a realitats diferents.

El Casal Bellesguard, ben conegut per més de quatre dels nostres lectors, és un centre d'acolliment per als qui cerquen un ambient de silenci, interiorització i pregària. Hi acuden laics, sacerdots i religioses. Des de fa uns mesos s'hi ha traslladat el monestir de les jerònimes, que es trobava abans al carrer d'Iradier. Sense que s'encarreguin directament de l'acolliment —hi ha unes persones que se n'ocupen— les monges ofereixen als qui acuden al Ca-

sal un ambient comunitari de pregària amb l'oració de les Hores i la celebració eucarística, a les quals poden unir-se, si ho desitgen.

L'anomenada «comunitat de Badal» —«una comunitat cristiana de presència i acollida a la ciutat»— representa una experiència peculiar de vida religiosa que agermana una vida de pregària comunitària, oberta als qui s'hi vulguin unir, amb una presència en la ciutat, en un doble sentit: d'una banda, cada component del grup té un treball personal (al servei dels inadaptats, dels vells, en la catequesi, en l'animació de grups d'adolescents i joves); d'altra banda, la vivenda —una llar més en el barri— vol ser un espai de silenci, de pau i de pregària, sempre obert per acollir i compartir amb tots els germans immersos en un brogit aclaparador —tal és avui la vida a la ciutat— que origina tensions de tota mena.

D'entre els molts grups de pregària que hi ha pertot, publiquem un breu testimoni «d'un grup de mestres joves i d'estudiants, que cada dijous, a dos quarts de vuit del matí, es troben a Vic només per fer pregària». Així, «desvetllats de la son de la nit dels homes, deixem que la mirada de Déu mantingui desperta la nostra vida».

Qüestions

Aquests testimonis van seguits de tres articles a la secció «Qüestions».

El P. Víctor Codina, jesuïta, professor de la Facultat de Teologia de Barcelona, Secció St. Francesc de Borja, de St. Cugat del Vallès, recorre sumàriament l'evolució recent de la pregària entre nosaltres i l'enfocament evangèlic del binomi acció-contemplació. A l'Antic i al Nou Testament aquesta qüestió es planteja de forma més unitària: «el centre no és la contemplació ni la simple activitat humana, sinó la fidelitat al Regne de Déu, que vol instaurar la justícia i la fraternitat entre els homes, començant pels pobres i els petits». Vet ací, doncs, «el moll de l'os de la pregària cristiana: des de la solidaritat amb els germans, i concretament amb els pobres, podem anomenar, a Déu, Pare: Pare nostre!» L'autor considera que cal una veritable iniciació a la pregària i, per ajudar-hi, ens convida a respondre aquestes qüestions: «des d'on preguem?; trobem Déu en el germà pobre?; sabem aturar-nos?; gosem dir Pare nostre?; sortim de la pregària més sensibles

als pobres». Cap on hauria de desembocar la pregària? «La pregària es converteix en un immens clam, el clam del poble, l'anhel, dels homes pel seu alliberament, un immens, massiu, sord i anònim "Pare nostre" sense paraules, que puja al cel i que sens dubte és escoltat, perquè és el clam dels pobres, neix de l'Esperit i commou les entranyes del Pare de Jesús».

El Pare Lluís Duch, monjo de Montserrat, en un article sobre «les bases antropològiques de la contemplació», un tema que per tal de conseguir un plantejament adequat hauria de fer objecte d'una exposició molt més aprofundida i folgada, assenyala alguns aspectes del que hom podria anomenar «les fonts antropològiques del religiosum». Concretament, es refereix a l'encontre o desig de trobar (que s'esdevé sempre en imatges, és a dir, en i sota les condicions de la corporalitat, de l'espai i el temps) i a la memòria (que actualitza el potencial religiós dels esdeveniments del passat i anticipa l'acompliment final de l'home, i que està íntimament vinculada amb la tradició). També es refereix a la indissoluble unió entre vida activa i vida contemplativa (que es desprèn de la constitució mateixa de l'home com a ésser pensant, volitiu i afectiu); d'aquí la necessitat de les «ocasions» (perquè la vida contemplativa és sempre imitació i suposa l'existència d'un aprenentatge que inicia en aquest camí). I acaba afirmant que «l'home modern no és pas menys contemplatiu —i, doncs, més actiu— que el d'èpoques passades. El que ha canviat és la referència sòcio-cultural on l'home d'avui pot fer l'encontre amb Déu, la qual cosa significa un capgirament dels models espirituals tradicionals; però —aquesta és la nostra convicció— l'home —i, per tant, l'home modern— és i serà un finitus capax infiniti».

Finalment, Joan Llopis, professor de l'Institut de Teologia de Barcelona, passa revista a una línia molt interessant de la teologia llatino-americana, la qual representa «una alenada d'aire fresc també en el camp de l'espiritualitat, la pregària i la contemplació». La noció de contemplació alliberadora «vol referir-se a una alliberació total de l'home i de la societat: la contemplació és un factor necessari de la lluita alliberadora contra totes les esclavituds». La conclusió de l'autor és que «es tracta d'una redescoberta de les arrels mateixes de la veritable mística cristiana, la qual no pot oblidar mai que el camí d'unió amb Déu no passa principalment

per la contemplació de la naturalesa ni pel mer camí de la interioritat, sinó fonamentalment per la via de l'amor eficaç al proïsme».

Sobre Església, Societat i Estat

Finalment, Salvador Carrasco, professor a l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona, reprèn el despullament sistemàtic de la premsa pel que fa al trinomi Església, societat i estat, aquesta vegada durant l'any 1980. I Raimon Ribera, responsable del Moviment cristià de professionals, presenta «Set línies de fons per a un model d'Església», amb la mirada i el cor posats en el futur d'aquesta Església catalana dels nostres somnis. Pensant en ella publiquem també un dels nostres «Pòrtics», que titulem significativament, «Som i serem».

STA. MARIA MAGDALENA, AL COR DE LA CIUTAT DE MALLORCA

El nostre monestir té sis-cents cinquanta anys d'existència, amb tot el que això comporta de tradició a nivell de tancament, com eren, per exemple, la clausura papal o la llei. Creiem que hem anat passant a una vida més evangèlica d'acord amb els temps actuals: que hem pres consciència del que és la vertadera contemplació i que ens hem anat obrint als germans.

¿Com s'ha concretat a la pràctica? Podríem parlar d'un servei als grups de pregària i d'una obertura a les necessitats de l'Església local.

Un lloc de pregària

Així, ajudades pel senyor Bisbe, que valora moltíssim la presència de les comunitats contemplatives, i de la seva Vicaria per a la vida religiosa, hem anat veient la urgència de donar a tothom un testimoni senzill, però real i autènticament acollidor, del que vivim com a comunitat de pregària. D'altra banda, la Regla de St. Agustí, que és la que seguim de sempre, és una veritable regla de comunitat i solament podem dur-la a terme des de la intensitat de pregar en grup.

El nostre monestir es troba, ja des de l'any 1330, al cor mateix de la Ciutat. I hi vénen moltes persones desitjoses de silenci. La nostra església, la tenim sempre oberta, per tal d'acollir-les. Molts vénen també a recollir-se davant les despulles de Santa Catalina Tomàs (la santa més mallorquina, la mallorquina més santa), morta el 1574, la qual irradia encara la seva profunda vivència de dona profètica, de gran pregària i discernidora dels problemes dels germans. El seu record, les seves despulles, creen un ambient, que nosaltres tractam de complementar.

L'any 1980 ha estat any jubilar: el cinquantenari de la canonització de Santa Catalina Tomàs (vegeu QUADERNS, n. 62, p. 90) i el 650 aniversari de l'adhesió del nostre monestir a la Regla de Sant Agustí (vegeu QUADERNS, n. 64-65, p. 128). També han coin-

cidit altres celebracions monàstiques. Han passat moltíssims de grups pel nostre monestir. Ha estat un bona oportunitat per a oferir-los el que nosaltres vivim; van poder visitar el monestir per dintre, i aixó creava un clima.

Els estudiants del MUEC i joves del moviment de Renovació carismàtica vénen en petits grups per a passar hores de compartició de la Paraula de Déu i pregar silenciosament. Els rebem al claustre i a la sala capitular i els deixam passejar per l'hort, però els demanam silenci, que contagia pau.

També hem rebut alguns grupets que venien per discernir la seva vocació i han passat bones estones de trobada amb Déu.

Podem parlar, també, de la participació activa del poble a la nostra pregària de Vespres, i de la missa radiada des de la nostra església pels malalts de la diòcesi.

Ens sembla que sense quasi adornar-se'n, l'Església local —la nostra estimada Església de Mallorca— va rebent un petit impacte d'aquestes acollides discretes de grups que pregunten. Per altra banda, tenim consciència que tot el que passa a l'Església local és cosa nostra i ho portam a la pregària amb confiança.

El Monestir de l'Olivar

L'any 1979, el senyor Bisbe ens va demanar de fer-nos càrrec del santuari marià de Santa Maria de l'Olivar, inaugurat el 1944 prop de Sóller, dins la serra muntanyosa. De manera que, a partir del 20 d'abril de 1980, tenim una senzilla casa d'oració oberta al món rural: el monestir de Sta. Maria de l'Olivar. Hi rebem persones desitjoses de pregar, o grupets de tres o quatre com a màxim. Poden fins i tot menjar amb la comunitat, integrada per tres monges, i, naturalment, compartir la litúrgia de les hores. També rebem molts que hi vénen per a admirar silenciosament el paisatge, realment esplèndid, que els entra al cor i els obre a Déu. Però volem que la casa sigui com un reflexe de les actituds de Maria de Natzaret: com ella, contemplar la Paraula, conèixer Jesús; que els qui vénen a l'Olivar visquin el missatge marià de l'encíclica de Pau VI «*Marialis cultus*». També l'eucaristia dominical del santuari és molt compartida pels qui hi pugen i així van descobrint en les monges un estil de pregària insospitat.

Una vocació eclesial

Quins són els valors en els quals se centra, actualment, la vivència religiosa i contemplativa de la comunitat?

Podem dir que aquests valors no han sofert modificacions essencials; però sí que s'han anat transformant i complementant de manera progressiva.

Així, creim que l'Església ens necessita i que hem estat cridades no pas a una vocació individual, sinó a una vocació orant eclesial, per al bé de l'Església local i de l'Església universal al mateix temps.

També hem redescobert la nostra vocació canonical de vivència litúrgica al bell mig de la diòcesi, com a complement del primer servidor de la lloança divina, que és el Bisbe.

La nostra vocació, segons l'esperit agustinà, és d'irradiar comunió i fer que aqueixa creï amiatat fraternal a l'interior de l'Església en tots els seus nivells i estils des de la pregària mateixa.

També ens plau de compartir amb aquells que ens visiten: que sentin que les seves germanes contemplatives els acompanyem. Veim que ja es va fent: a poc a poc, cert; però amb profunditat. Són molts els qui van venint als locutoris i a la petita hostatgeria. I ara vénen més a trobar «dones de Déu per als altres»: ho comencem a sentir. Així la nostra vivència alhora espiritual, eclesial i apostòlica es va fent cada vegada més profunda.

¿Quins són els nivells humans de la Ciutat de Mallorca en què la nostra comunitat es fa present, o que es fan presents en la nostra comunitat?

El poble senzill —ja ho hem dit— que acut al monestir a pregar davant les despulles de Santa Catalina Tomàs. També gent de tot nivell social que troba comunió espiritual en «les germanes de la Santa». Grups d'estudiants que vénen a pregar alguns dies al mes. Els qui vénen a Vespres. Els malalts que segueixen la missa radiada. També acuden capellans al nostre monestir per a entrar en contacte amb la comunitat i mantenir diàleg espiritual amb nosaltres. I moltes religioses de vida apostòlica.

Des de l'any 1973 se celebra diocesament al nostre monestir la Setmana de la unitat dels cristians. Ha estat i és per a nosaltres una experiència molt feconda. Ens ha obert als germans cristians d'altres esglésies i confessions. Concretament, tenim contactes amb els pastors i amb membres de la comunitat luterana d'Alemanya i de la comunitat anglicana. En nom de la nostra comunitat, la mare Priora ha assistit, àdhuc, a la litúrgia anglicana a la seva església, com a signe de comunió.

La nostra comunitat es va fer present a la Catedral el dia 22 de juny de 1980 amb motiu del pontifical dels cinquanta anys de la canonització de Santa Catalina. Una presència que va ser estimada pel poble.

Podem dir que cada vegada arribem a més nivells humans, que estam en un procés d'obertura i creativitat i que cercam sobretot de donar testimoni de la nostra vida de pregària i intercessió per a tots.

MONESTIR DE

STA. MARIA DE L'OLIVAR

Del cor de Ciutat a la serra muntanyosa

La Comunitat de Santa Maria de l'Olivar, pertany a l'Orde Canonical de Sant Agustí, i concretament, és una filial del monestir de Santa Magdalena de Ciutat de Mallorca, on portam sis-cents cinquanta anys d'experiència monàstica. Lloc per tant, d'una tradició secular.

No obstant, ens hem sentit sovint qüestionades sobre com traure el carisma contemplatiu per al món d'avui, ja que creim que la contemplació ben entesa ha de ser compartida. Aquest qüestionament ens el fèiem ja a l'antic monestir de Ciutat, i hi donàvem resposta intentant d'acostar-nos als homes i als problemes que els afecten i compartint-los des de la nostra actitud d'intercessió i pregària.

El 27 d'abril de 1979, el Bisbe de Mallorca ens proposà la fundació d'una comunitat al monestir de l'Olivar. Aquest dia es realitzava la IV trobada de les religioses contemplatives de Mallorca al monestir de Santa Clara de Ciutat, sota el lema: «Ser fidels a la nostra vocació i carisma».

Després d'haver-ho pensat seriosament davant Déu i també després de votar-ho en comunitat, ens decidírem de respondre afirmativament a la petició del Bisbe i acceptar aquest canvi com un servei a la nostra Església diocesana de Mallorca. Aquest servei que es concreta en:

a) *Pregària*. — Pregària entesa com a descobriment de Déu dins la pròpia existència, que es torna així temple revelador de Déu. «Vulguis ésser abans de tot, temple de Déu —diria sant Agustí— perquè Ell escolta el qui prega en el seu temple; sigues tu mateix el lloc que cerques, perquè, habitat per Déu, siguis escoltat en tu mateix...»

Dins el monestir hi ha uns temps forts de pregària entorn a la pregària comunitària i a la pregària personal.

b) *Treball*. — Solidaris dels homes, treballam com tothom, per a guanyar-nos la vida. El treball és un mitjà per a la nostra realització personal, però, manifesta sobretot, la nostra voluntat de solidaritzar-nos amb els esforços de tots els homes.

Des de la pregària intensa, també el treball ha de convertir-se en un lloc que possibiliti la trobada amb el Pare.

c) *Acolliment*. — És la forma més universal i més tradicional de presència del contemplatiu dins el món.

Ara bé, si és cert que les motivacions dels contemplatius són les mateixes, potser han canviat les dels hostes: avui són menys els qui cerquen posada i plat a la taula i són més els qui vénen amb necessitat de trobar-se, des del silenci i l'acollida, amb Déu.

Preguntes i respostes

Abans d'iniciar aquesta nova experiència vàrem passar un curt però intens noviciat a la comunitat de Puiggraciós, que ens va rebre fraternalment.

Ara duim deu mesos en aquesta nova experiència, veim, però com tanmateix són cada dia més els qui s'acosten al monestir amb necessitat de fer silenci, de trobar desert, per a mantenir-se en la recerca de Déu. I ens satisfà poder oferir aquest servei a la nostra Església local; endemés, ens ho confirmen també el nostre Bisbe i la nostra Vicaria episcopal, la qual cosa ens anima a seguir en la nostra tasca.

A l'hora de començar aquesta nova experiència de vida contemplativa, certament que hem trobat incerteses i dificultats per a discernir quin camí havíem d'emprendre i com l'havíem d'encetar: no ens podíem recolzar damunt cap altra experiència semblant a aquesta a la nostra diòcesi, i això, per la novetat que comportava, suposava un cert grau de risc. Tampoc no sabíem, en un principi, quin grau d'«obertura» havíem de mantenir per a esdevenir acollidores i fidels a la clausura.

Ara, podem —segons el nostre parer— donar resposta a aquests desafiaments des de la nostra curta experiència en aquest estil de vida. Creim, en primer lloc, que no ens hem mogut empeses pel propi interès o per caprici, sinó sota l'impuls de l'Esperit que hem intentat d'esbrinar en la pregària i la reflexió comunitària. Creim, en segon lloc, que no ens hem de definir per la clausura, per ésser «monges tancades» com ens anomenen a Mallorca, sinó pel nostre carisma de contemplatives, o almanco entenent la clausura com a desert interior, on buides dels propis afanys ens mantenim disponibles i a l'escolta del voler del Pare.

Però, naturalment, alhora que hem anat clarificant contrarietats, hem tastat també noves experiències i hem descobert nous

valors. El do de la presència actuant de l'Esperit es revela quan ens mantenim oberts al seu seguiment en la fidelitat. Així,

— compartir el que hom és i té: aquesta és la funció de l'hostatgeria, no tant pel nombre d'hostes que pot acollir, com per la intensitat de vida que es vol compartir amb ells;

— no poder celebrar diàriament l'Eucaristia ens ha fet resituar i valorar novament la Litúrgia de les Hores, com a moment especialment fort de pregària;

— també la feina manual, endemés de ser per a nosaltres una font d'autosustentació, ens fa mantenir-nos activament solidàries amb els esforços del món del treball i amb els problemes dels qui estan mancats d'aquest dret elemental de la persona i es troben en atur.

Revisant periòdicament la nostra vida, veim com les arrels i les motivacions fundacionals, al cap d'aquest breu període, no han canviat. Amb tot, la comunitat es troba més solidificada; lluny de fer obres aparatoses, retroba la seva identitat en el silenci i la vida de desert a l'estil de Maria de Natzaret, que va fer fructificar amb força l'anonimat quotidià.

Ens sentim servidores —des del nostre lloc com a contemplatives— del conjunt de l'Església de Mallorca, i així, de l'Església universal. Creim que som fidels en el nostre intent per a viure l'opció que és a les arrels de la fe i que la verifica: l'opció per estimar sense mesura com Jesús ho va fer. Aquesta opció per estimar a l'estil de Jesús, voldríem que fos el nostre únic punt de referència. Creim, i per això valoram com a positiva la nostra experiència, que ho anam fent en la mesura de les nostres possibilitats i comptant amb totes les nostres limitacions. Una germana (que porta cinquanta-set anys de vida religiosa) diu que cada dia aprèn novament el gust d'estimar.

Per això, creim que s'ho val, seguir envant.

MONESTIR DE

ST. PERE DE LES PUEL·LES

Una institució mil·lenària

La fundació del nostre monestir s'amaga en la boira dels anys de l'alta edat mitjana. Una ingènua crònica posterior, la situa l'any 801. El primer document històric que posseïm és l'acta de consagració de l'església, l'any 945, que testifica la presència d'una comunitat, composta d'Adelauda, abadessa, i possiblement de trenta monges més, que professen la Regla de sant Benet. La primera dispersió de la comunitat es produí l'any 985, quan Almansur ocupà la ciutat a mata-degolla. Després d'aquesta gran devastació, seguiren alguns segles de prosperitat. Els papes i els reis afavorien amb donacions i privilegis el monestir, l'església del qual, a final del segle XI, sabem que ja era parròquia, la quarta de la ciutat. El 1147, aquesta església (que és l'actual parròquia de St. Pere de les Puelles, al barri de St. Pere de Barcelona), rebia la consagració i s'anava embellint amb retaules i obres d'art dels millors artistes catalans; era construït el claustre romànic i, dos segles més tard, el pis superior, d'estil gòtic.

Fortament vinculada a la ciutat, la comunitat de Sant Pere n'ha sofert al llarg dels temps les malaurances i les vicissituds. Així, durant la guerra de Successió, el monestir fou escenari de la lluita més aferrissada i les monges sofriren les conseqüències de la gran desfeta. Més tard, les guerres napoleòniques i els diversos governs revolucionaris del segle passat obligaren les monges a deixar el monestir, fins que el 1835 l'abandonaren definitivament i, després d'una exclaustació de quaranta-cinc anys, reduïda la comunitat a sis monges i havent perdut tota esperança de recuperar-lo, decidiren la construcció del nou cenobi de Sarrià, l'actual monestir, on vingueren a residir l'any 1879.

Acabada la guerra civil, l'any 1945, quan se celebrava el mil·lenari de la fundació, la comunitat, molt nombrosa, veié amb goig la consagració de l'església. Seguiren uns quants anys difícils de reconstrucció, plens, però, d'esperança. El Concili Vaticà II obrí nous camins de renovació, un fruit de la qual ha estat la fundació d'una petita comunitat monàstica al santuari de Puiggraciós, al Vallès oriental, a petició dels preveres d'aquells indrets. D'altres

fruits importants han estat la supressió de categories (coristes i converses), la incorporació del català a la litúrgia i la revisió de la clausura, ensems amb l'ampliació de l'hostatgeria per tal de practicar més àmpliament l'hospitalitat, que és una de les característiques tradicionals dels benedictins.

Vida monàstica a la ciutat de Barcelona

Nosaltres preferim aplicar a la nostra vocació el qualificatiu de «monàstica» més que no pas el de «contemplativa», perquè creiem que la vocació contemplativa és pròpia de tot cristià. És veritat, però, que la vocació monàstica, que té com a finalitat la recerca de Déu, accentua la dimensió contemplativa i que tot el nostre estil de vida l'afavoreix.

L'element principal que ho facilita —entre d'altres també importants— és la dedicació a la pregària, especialment la litúrgica. Sant Benet, referint-s'hi, diu «que no s'hi anteposi res» (Regla, c. 43). Aquesta pregària litúrgica (Eucaristia i Ofici diví o oració de les Hores) va acompanyada de l'oració silenciosa o privada (anomenada també «lectio divina»), que és una preparació i alhora una conseqüència d'aquella. La Paraula de Déu, «rumiada» i celebrada, ens ajuda a anar descobrint l'amor del Pare revelat en Jesucrist, ens il·lumina la nostra pròpia vida i els esdeveniments i ens insta a l'amor fratern que tothora ens cal exercir en la comunitat.

Com a ajuda mútua, cada dissabte ens reunim per preparar conjuntament l'Eucaristia del diumenge. Tenim també, durant tot el curs, conferències o cursets sobre diversos temes, com és ara filosofia, teologia, Sagrada Escripura, etc., segons un programa establert.

El temps present ens demana estar atentes als sofriments dels nostres contemporanis. Per això, procurem assumir-los bo i sentint-ne la part de responsabilitat que ens afecta, en la culpa i en la redempció, i els portem a la pregària, per tal d'obtenir del Senyor el remei necessari i sobretot un raig d'esperança. I, quan ens és possible, procurem d'aportar-hi també el nostre suport concret. Per complir el lema benedictí «ora et labora» i per guanyar-nos la vida, unim a la pregària el treball; això ens permet no sols d'anar-nos fent del tot persones i de col·laborar a l'obra de la creació, sinó també de poder ajudar els germans necessitats.

El lloc concret on vivim la nostra vocació —una ciutat gran i superpoblada com és Barcelona— comporta per a nosaltres un

gran esforç a fi d'aconseguir el silenci exterior i interior (tan amenaçat pel brogit de fora i per les notícies de tota mena que ens plouen de totes bandes), absolutament necessari per a escoltar la veu de Déu. A més, la vinculació de la nostra comunitat a la ciutat de Barcelona, mantinguda durant més d'un mil·lenni i malgrat tantes vicissituds, ens hi fa sentir molt arrelades i, doncs, ben solidàries de la seva història present i dels seus problemes actuals. Per això, tot i sentir la recança de l'ambient de solitud de què gaudeixen les comunitats situades a la muntanya o en paratges solitaris, creiem que és deure nostre de romandre a la nostra ciutat intentant d'aportar a l'Església local, amb la nostra presència com a comunitat, la dimensió profètica de l'Evangeli i de sensibilitzar els nostres contemporanis —creients o no— davant els mals tan característics del nostre temps: l'activisme, el consumisme, l'individualisme i la violència. Hi voldríem ésser artífexs de pau —«Pax» és el lema genuïnament benedictí— i portadores de la joia i de l'esperança cristianes.

Projecció apostòlica

La nostra projecció apostòlica ens sembla que és sobretot la d'oferir el nostre monestir a les nostres germanes religioses i als nostres germans sacerdots i també als seglars —homes i dones, noies i joves— com a centre d'oració on puguin escoltar i rebre la Paraula de Déu. Amb aquesta finalitat hem obert la nostra hostatgeria a les persones que, individualment o en petits grups, s'hi acullen per tal de fer-hi recés i de participar més plenament en la nostra pregària. A més, sense que ens ho hàgim proposat, s'ha format a redós de la nostra comunitat monàstica una comunitat de seglars que participen en les celebracions eucarístiques dels diumenges i de les festes i que després es reuneixen per compartir llur fe. En aquestes reunions —de preparació de l'Eucaristia, d'estudi de la Sagrada Escriptura, de revisió de vida...— participen algunes germanes de la comunitat per aportar-hi les pròpies experiències i alhora per enriquir-se amb les que hi aporten ells.

Les relacions humanes que mantenim amb el veïnatge podríem dir que es limiten a les descrites a l'apartat anterior pel que fa als veïns que formen part de l'esmentada comunitat de seglars. Amb els altres, ens hi relacionem poc.

La nostra experiència ens diu que, sense que hàgim arribat, ni de bon tros, a la meta que desitgem assolir, la nostra vida monàstica, en les seves dimensions contemplativa i de projecció apostò-

lica, és una ajuda a la vida de fe i de pregària dels nostres germans (així ens ho han manifestat alguns més d'una vegada) i, a la inversa, el desig de les coses de Déu, l'anhel amb què cerquen el silenci, l'amor que tenen a la pregària i sobretot la confiança que posen en la nostra comunitat aquests germans nostres ens és un estímul per a mantenir-nos fidels a la nostra vocació i per a esforçar-nos a viure-la cada cop amb més profunditat.

MONESTIR DE

STA. MARIA DE PUIGGRACIÓS

De santuari a monestir

Per començar, parlarem del lloc on vivim. Puiggraciós es troba en un extrem de l'alt Vallès; dalt el cim hi ha emplaçat el santuari que porta el bell nom del puig: és una construcció de fa dos-cents cinquanta anys.

En aquest magnífic paratge, «la Mare de Déu de Puiggraciós» hi ha rebut tradicionalment, d'ençà de l'any 1711, la veneració dels seus devots. Els primers vestigis de la devoció a la Mare de Déu són, però, més remots: ens vénen de l'antiga parròquia de Sant Pau de Montmany (s. XII-XVI), situada a uns mil metres del santuari. En l'actualitat encara constatem que Puiggraciós continua essent un punt d'atracció per a tot el Vallès.

El santuari fou restaurat l'any 1951; els mateixos devots de la comarca, i d'altres de més lluny, van aportar llur entusiasme i llurs ofrenes per assegurar l'estada de la Verge al seu santuari. Una família s'oferí per fer-hi un hostel acollidor i s'encarregà alhora de guardar la imatge de la Mare de Déu i d'atendre els romeus i els visitants. El 1970 aquesta família deixà d'encarregar-se del santuari.

Els preveres del sector tingueren la idea d'establir-hi una comunitat monàstica que afavorís espiritualment i moralment la comarca i facilités el manteniment de la devoció a la Mare de Déu prolongada al llarg de tantes centúries. Van demanar de complir aquesta missió a la comunitat benedictina de Sant Pere de les Puelles.

Havia passat un concili, la comunitat tenia unes exigències d'obertura, se'ns donaven unes possibilitats per fer una experiència al Vallès, món rural, dalt la muntanya, lloc de solitud, seria una petita comunitat... Una nova missió a complir en l'Església de Barcelona.

Després d'un llarg temps de diàleg i de reflexió, tant per part de la comunitat benedictina, com dels preveres interessats en la fundació, vam acceptar uns i altres el projecte, amb caràcter d'experiència per tres anys.

Un cop la comunitat assumí el fet i formà el grup de persones

que havien de constituir la petita comunitat, aquest grup mirà d'assenyalar-se els objectius:

- la recerca de Déu, a través d'un estil de viure monàstic, segons la Regla de sant Benet i d'acord amb les exigències del temps i del lloc;

- que Puiggraciós fos una presència viva de pregària, d'acolliment i de vida comunitària per a tots els qui s'acostarien al santuari;

- retornar el culte litúrgic al santuari.

El 7 de setembre de 1973 començà a desplegar-se la petita comunitat a Puiggraciós.

L'experiència de vuit anys

El primer temps hi ha la novetat; tot es veu bonic (i ho és), la natura esclata pertot arreu, la solitud de la muntanya ens omple, la petita comunitat ens permet la simplificació, els qui se'ns acosten ens ajuden a donar-nos, ens fan estar atentes a les necessitats i a les realitats del nostre món.

Al cap de tres anys, ja havíem fet una bona experiència i havíem constatat que passar de la ciutat a la muntanya demana un atractiu per la solitud, una adaptació al lloc i als costums de la terra on ens trobem. No podíem, ni podem ara, dir: això ho farem sempre així; cada fet que es presenta demana una atenció nova i una resposta evangèlica adient. És qüestió d'estar atentes, de saber escoltar l'Esperit que parla a cada moment, a cada circumstància, per tal de discernir què vol de cada una de nosaltres, de la comunitat i de Puiggraciós. Mirem, doncs, de respondre a les necessitats de la nostra Església, d'estar en el cor de l'Església.

La vida de petit grup, per si mateixa té un atractiu, perquè ens facilita una vida més de família i les seves estructures són més àgils, però això té també la seva contrapartida, és a dir, el frec continuat demana comprensió, acceptació, donació, podríem dir que exigeix anar adquirint una maduresa, un equilibri, dit d'una altra manera, tot això comporta una ascesi purificadora que es desplega en la vida de comunitat, en la pregària, en la solitud i en l'acolliment.

Procurem que la nostra manera de desplegar-nos sigui amb un llenguatge entenedor per a tothom, simple però sòlid.

L'Eucaristia és el centre de la nostra jornada i el punt culminant de la pregària litúrgica. És oberta a tothom i gairebé sempre s'hi uneix algú, conegut o desconegut, però amb qui aviat farem

coneixença. El diumenge hi participen molts fidels, grans i petits, que ajuden a crear un clima festiu i pasqual.

En començar els temps litúrgics forts: Quaresma, Advent... i també en la festa de la Mare de Déu de Puiggraciós, celebrem unes vetlles de pregària, i el poble s'hi fa present.

Tenim unes llargues estones de pregària personal i comunitària i també d'estudi. Tot això ens ajuda a interpretar la vida, a viure-la, a prendre més consciència del que som i a entrar en un diàleg amistós amb Déu, que ens fa sentir més fills del Pare i madura la nostra pobra fe.

El treball és essencial en la nostra vida, ens fa trobar un equilibri i ens fa sentir més persones, ens fa més responsables. Sant Benet ens diu que l'ociositat és enemiga de l'ànima, que crea una inestabilitat. Per ara hem tingut sempre feina, però, tot constatant-ne la inseguretat, vivim el moment present i una pobresa que no és misèria.

Obertura i acolliment

Procurem que els qui s'acosten al monestir se sentin acollits, com ens diu sant Benet, amb tota humanitat, i que en la nostra manera senzilla de viure copsin l'alegria i la pau que el món d'avui necessita i que és la que ens dona Jesucrist.

L'acolliment, ací dalt a la muntanya, és molt divers, perquè són molt diferents les persones o els grups que hi rebem: grups d'excursionistes, de matrimonis, de catequesi, gent de pas, gent que ve a participar de la nostra vida per reflexionar i pregar. El fet d'acollir enriqueix molt i ens porta a estar presents en tota realitat de dolor i de goig.

Hi ha jovent que es mira la nostra comunitat amb simpatia i que ens estimula a fer un nou plantejament de la nostra vida comunitària.

A prop del monestir hi ha unes quantes pagesies. Ens relacionem amb les famílies que les habiten i ens ajudem mútuament. Quan les circumstàncies ens ho demanen, en moments de necessitats concretes, ens fem presents als nostres veïns. Per part d'ells rebem —n'hem rebut des de la nostra arribada al santuari— una bona ajuda i sobretot proves admirables d'amistat i de disponibilitat. Podem ben dir que ens han donat una gran lliçó d'acolliment, a la qual mirem de correspondre.

Nosaltres ens sentim part integrant de l'Església i, dintre del

seu pluralisme, hi aportem tot allò que tenim i vivim com a monges.

Al cap de vuit anys d'estada a Puiggraciós, podem dir que la vida és una contínua recerca i que el que cal, i procurem de fer, és viure-la amb la joia de la fecunditat, és a dir, portant la nostra fe a la vida de cada dia.

L'experiència ens diu que podem mirar el futur amb esperança i en donem gràcies a Déu.

CUIXÀ: RECERCA MONÀSTICA

I OBERTURA EVANGÈLICA

OLEGUER PORCEL

Cuixà és susceptible de múltiples i variades representacions. Cada una d'aquestes imatges respon, sens dubte, a perspectives diferents. Cal remarcar, però, que Cuixà és fonamentalment un monestir on un grup de monjos intenta viure la radicalitat de l'Evangeli.

En el solc d'una història mil·lenària

Situat al peu del Canigó, a la vessant nord i a dos quilòmetres de Prada del Conflent, Cuixà va ser fundat pels monjos del monestir d'Eixalada el 879, després que una riuada s'hagué endut gran part de les construccions d'aquest monestir i sembrat la mort entre els monjos.

Als segles X, XI i XII, com a exponent de la vitalitat de la nova fundació, sorgeixen les diferents estructures arquitectòniques —església, cripta, claustre— que podem admirar encara avui, almenys en part. D'altra banda, l'activitat i l'obertura de dos dels seus abats imprimeixen a Cuixà a partir d'aquests segles un encuny de dimensió europea.

El primer d'aquests abats és Garí, que governa el monestir del 968 al 988. Amic del comte de Besalú i Cerdanya, Oliba Cabreta, i de Pere Ursèol, duc de Venècia, Garí inicia aquell moviment de comunicació europea que el porta a països llunyans i l'empeny a contraure amistat amb les grans personalitats de l'època.

L'altre abat és Oliba, fill de l'esmentat comte de Besalú. Oliba es féu famós per la seva contribució en la instauració de «la Pau i Treva de Déu», un esbós medieval de la moderna «Declaració dels Drets de l'home.» L'obra pacificadora d'Oliba arribà a tots els estaments del nostre poble, i la seva acció pastoral ajudà amb eficàcia a la construcció del país.

Després del segle XIII, Cuixà perd el seu rol capdavanter i la vida de la comunitat s'endinsa en una monotonia poc operant. Aban-

donat el monestir al moment de la Revolució francesa, concretament el 27 de gener de 1793, anà enrunant-se poc a poc, de manera que a començament d'aquest segle els edificis monàstics havien desaparegut, el sostre de l'església i un dels dos campanars s'havien esfondrat, i el claustre havia estat desmantellat i en part traslladat a Prada.

El 1919 una comunitat del Císter s'instal·lava a Cuixà i començava la restauració. Després d'uns trenta anys de certa vitalitat, la comunitat cistercenca començà a disminuir d'una manera alarmant, fins al punt de quedar reduïda a quatre o cinc monjos cap al final del 1964. Davant d'aquesta precària situació, l'Abat general del Císter decidí de cedir Cuixà a una altra comunitat monàstica, i ho va oferir a Montserrat. El 29 de novembre de 1965, un grup de vuit monjos de Montserrat arribava a Cuixà per a començar una experiència inèdita.

Fidelitat a l'Evangeli i servei als germans

Realment fou una experiència nova del tot, almenys per part dels qui fórem obligats a emprendre-la. La idea de venir a Cuixà, en efecte, no va néixer espontàniament d'un desig comú d'aquell primer grup, ni va formalitzar-se com a resultat d'un programa de vida prèviament madurat i en el qual tots ells, els vuit, se sentissin solidaris. En realitat el grup no era homogeni. N'hi havia d'intel·lectuals, d'altres que no ho eren tant. Uns estaven fortament marcats pels corrents innovadors, d'altres eren més moderats.

Malgrat això, la fundació de Cuixà va representar per a tots una ocasió única de realitzar plegats una recerca de fe, de crear conjuntament un espai de llibertat on prevalgués la mesura evangèlica per damunt les tècniques de l'ascesi o els formulismes jurídics, on es busqués el desplegament personal abans que l'estructura disciplinar. De fet es va escometre aquesta experiència amb la decidida voluntat de viure-la amb profunditat i sinceritat.

L'esforç de canvi, de recerca evangèlica, de veracitat personal i comunitària, esforç no sempre coronat per l'èxit, és més, desvirtuat adesiara pel fracàs, ha imprès en els de Cuixà un cert estil de vida que es tradueix en les seves relacions personals, comunitàries i externes per un comportament el menys convencional possible, per una llibertat d'expressió i per una obertura de cara als problemes crucials dels qui sofreixen opressió.

Pel que acabo de dir, es pot ja entreveure el doble aspecte que ha caracteritzat la nostra experiència de Cuixà durant els quinze

anys que hi hem viscut. D'una banda l'aprofundiment en grup, a través de la convivència de cada dia, de les exigències de l'Evangeli, inserides en una tradició específica (la tradició monàstica). De l'altra, la disponibilitat per a servir els germans, els homes i dones de la terra, els de prop i els de lluny, per a servir-los en els seus anhels i preocupacions, en les seves esperances i en els seus desenganys. Tot això d'acord amb la problemàtica que el canvi ràpid de la cultura i de les situacions planteja a l'expressió de la fe.

Presència evangèlica i testimoniatge de la fe és, en resum, tot el que comporta la recerca monàstica de Cuixà. Això no sempre és fàcil. S'imposa una revisió constant de les expressions concretes de la vida, de les respostes a les exigències de la fe. Es voldria que cadascú arribés a prendre la seva part de responsabilitat en la vida del grup. Igualment s'intenta que la cohesió del grup sorgeixi amb la participació de tots en els moments forts de la vida del grup —la pregària, el treball, les reunions.

Vida monàstica: «ora et labora»

La necessitat de la pregària és un punt on convergeixen l'Evangeli i la tradició monàstica. Parlar de contemplació en la vida monàstica resulta tal volta un xic exòtic, almenys si ho mirem a partir de l'Evangeli. Jesús no ens en diu res. Per això jo no diria que els monjos són o haurien de ser contemplatius. En canvi es pot afirmar sense reticències que cal que siguin homes de pregària, que s'endinsin en aquesta aventura de fe que deriva del do de Déu i que Jesús inculca fortament als seus deixebles per l'exemple i per la paraula.

A Cuixà ens reunim tres cops al dia per a la pregària comunitària. La celebració de l'eucaristia n'és el moment fort. Aquest ritme de tres vegades al dia no treu res de la importància cabdal que li correspon en la vida del monestir i ofereix en canvi als monjos la possibilitat de participar-hi tots habitualment i de complir per altra banda amb l'exigència del treball.

Aquest, el treball, és un altre element del viure comunitari i de la cohesió del grup. Adaptar-s'hi, trobant un equilibri entre el desplegament personal i el rendiment necessari per a guanyar-se la vida, no és tasca que s'acompleixi amb pocs dies. Creiem que en això ens cal arribar encara a una coordinació més rigorosa que fonamenti les diferents activitats i la projecció del grup.

Situat Cuixà en medi rural, és obvi que el treball agrícola ocu-

pi un lloc prioritari entre les tasques del grup, sense voler dir però que tots els monjos es lliurin a aquesta feina del camp, o que la facin sempre, tot l'any. Amb tot, és un fet que ocupar-nos de la terra i de la cria ovina ens ha dut a inserir-nos en el món rural i a viure de prop la problemàtica humana dels estaments rurals.

A més de l'agricultura i de la ramaderia, altres treballs ocupen l'activitat dels monjos per tal de guanyar-se la vida. Tenim en primer lloc el servei de guia i d'acolliment, el taller de ceràmica, el d'enquadernació, alguns treballs eventuals, sense excloure de vegades treballs fora de casa.

Al costat d'això que acabem de dir, hi ha també una activitat, més personal potser, d'estudi i reflexió, o la col·laboració en activitats pastorals i socials. Caldria assenyalar encara les estones consagrades a la lectura divina d'aprofundiment de la fe i de l'anunci de la Bona Nova als homes.

Projecció: acolliment ample i arrelament franc i sincer

La manera de ser disponible als altres i de servir-los ha anat evolucionant d'acord amb l'experiència que el grup monàstic de Cuixà ha adquirit en la seva recerca i segons la realitat concreta d'aquells que anaven venint i vénen encara a Cuixà.

Arribats el 1965 en terres catalanes integrades des de fa més de tres-cents anys a l'Estat francès, vam confrontar-nos tot seguit amb una situació anòmala. Contra el que havíem cregut i contra potser el que molts es pensen, el comú origen català d'aquestes contrades i nostre no arribà a crear un lligam prou fort ni a preparar un terreny prou apte de comunicació profunda. Tot i trobar-nos a Catalunya, se'ns mirava una mica com a estrangers. No semblava que fóssim de casa. Ací érem simplement uns «espanyols». Per altra banda, la polidesa i la cortesia amb què erem tractats evidenciaven clarament la distància provocada en la consciència del poble per unes estructures polítiques.

Així fou com durant uns anys ens mantinguérem vulgues no vulgues en un carreró sense sortida, que impedia un arrelament franc i sincer. Això mateix ens va orientar també, quasi sense pretendre-ho, cap a un acolliment més ample, més internacional.

La situació de Catalunya sud pels anys 65-70 d'una banda, i l'evolució de la societat a França i a Itàlia de l'altra, motivaren un moviment de joventut, portadora d'inquietuds humanes i religioses, que es concretaven sovint en trobades més o menys informals

a Cuixà. El monestir serví durant uns quants anys de lloc convingut d'aquestes trobades.

Els problemes i les qüestions plantejades en aquelles reunions, les diferents repressions polítiques, sobretot a Espanya, ens portaren a obrir les portes del monestir a tots aquells que les dificultats amb les autoritats del propi país obligaven a exiliar-se. Fou, creiem, una manera de practicar l'Evangeli i de donar testimoni de la nostra fe.

Avui aquests èxodes forçats, pràcticament, han cessat. Els grups en canvi no manquen. Les trobades continuen, però han canviat de signe. Hom diria que la crítica valenta, el neguit de recerca, la força inventiva que empenyien fa pocs anys els joves i ens empenyien a tots per camins encara no fressats, resten com somorts. Aquest canvi verificable en molts dels grups actuals repercuteix també en la mateixa consciència del servei que els monjos podem o hem d'oferir a tothom que truca a les portes del monestir.

De fet, des de fa bastant temps, i no solament pel que acabem de dir, s'està produint un canvi en les nostres relacions amb els catalans d'ací, de la Catalunya nord. La situació ha evolucionat tant per part d'ells com nostra. Els cristians dels pobles veïns s'han obert més. La realitat rural, la d'ells i la nostra, ens ha fet retrobar els uns amb els altres d'una manera més franca i profunda, i de retop s'ha desvetllat en molts la consciència del mutu origen català.

Això ens planteja ara una sèrie de qüestions que voldríem saber respondre: què representem els monjos de Cuixà pel poble de Déu de la Catalunya nord?; què podem i devem aportar-hi?; què és el que de fet aportem: un signe de novetat, d'espontaneïtat, de sinceritat?; com aprofundir la nostra inserció? Esperem que el temps ens orientarà vers una resposta adequada. Hi tenim plena confiança. La història dels quinze anys a Cuixà ens confirma en aquesta esperança.

SOLIUS:

PASTORAL DE PRESENCIA

JAUME GABARRÓ

El monestir de Santa Maria de Solius neix el 1967 en el context d'anhels i tensions típic de la vida religiosa pels anys del Concili. Daten d'aquell temps, al nostre país, diverses fundacions i experiències, que miraran d'obrir-se pas amb orientació i fortuna diferents. Els primers monjos de Solius provenen de Poblet i, com a comunitat filial d'aquesta abadia cistercenca, comencen a viure en petit grup i lliures de condicionaments l'ideal de vida monàstica que irradia la Regla de sant Benet; amb fidelitat a l'essencial i senzillesa en les formes.

En un bell paratge de la vall d'Aro (Baix Empordà), a la modesta rectoria de Solius, envoltada de bosc, silenciosa, els monjos estableixen la seva residència dins la diòcesi de Girona, que tan bé els ha acceptats. Al cap de dos anys aixequen un nou edifici a tocar de l'església, discret, modern i apropiat. Durant els anys següents, i fins ara, la comunitat s'ha mantingut, numèricament, entorn dels deu membres.

Una vida monàstica senzilla

Com vivim la vida monàstica, ara i aquí? Amb una gran normalitat. En el nostre temps podríem dir que els monjos poden tornar a ser, simplement, cristians. Es tracta d'aprofundir en la fe i en la pròpia vocació escoltant què diu la Paraula de Déu i quina resposta ens demana. La de creure en Déu. La de conèixer Jesucrist. La de viure en Església.

Així com «al principi existia la Paraula», al principi de la vida monàstica hi ha l'acolliment d'aquesta Paraula, és a dir, l'oració. Això vol poc soroll, requereix prendre distàncies, determinades renúncies, i disposició d'anar-se tornant pobre. En una comunitat reduïda com la nostra l'experiència de pobresa, d'abnegació, és bàsica. Porta a viure la comunió amb Déu (la radicalitat del celibat) i la comunitat amb els germans amb serietat i plenitud. La nostra manera de practicar l'obediència és també molt familiar.

En la nostra vida, en aquest lloc i ara com ara, tot guarda les

proporcions naturals. No s'ha pensat que la comunitat hagi per res d'esdevenir molt nombrosa, fins a poder-se comptar per desenes. La pregària litúrgica ens agrada que sigui digna, en gran part cantada, però sempre a la mesura de les nostres possibilitats. El treball, que ocupa bona porció de la jornada (de 9 a 1 i de 3 a 5, aproximadament), té la seva plasmació principal en el taller d'enquadrernació de llibres, de caràcter artesà, amb feina abundant i ben feta. És el suport econòmic més important del monestir. Cal dir, referent al treball, que tota la marxa de la casa, l'asseguren exclusivament els mateixos monjos (cuina, etc.). En fi, en totes les coses de la vida, en el vestit (ús de l'hàbit), en el tracte amb les persones, en l'educació intel·lectual, etc., mirem de donar resposta i actuar en cada cas amb ponderació i sentit comú.

La fe, l'esperança i la caritat són possibles

El servei d'Església que volem realitzar és ben bé el de ser monjos. De monjos n'hi ha hagut i n'hi ha de moltes maneres, és obvi. En la nostra circumstància, però, tenim el desig i la necessitat d'assegurar, simplement, els valors fonamentals de la vida monàstica. Tampoc no estem en situació d'emprendre altres tasques. Algunes, les donem igualment per descartades. Viure de cara a Déu, muntar la vida amb la pregària com a objectiu primer, i això comunitàriament. La nostra projecció apostòlica més gran creiem que seria mostrar que la fe és possible —que Déu existeix, per damunt de tot—, que l'esperança és possible —esperança en aquest món i esperança d'un altre món—, i que la caritat és possible —que es pot fer comunitat per amor de Déu—. En fi, que val la pena de viure, i viure precisament així, en cristià pur. Almenys, la vida monàstica planteja honestament i crua la pregunta sobre Déu. Que ja és un bon servei!

A més a més, és clar, fem coses. Per exemple, hi ha la projecció de la litúrgia, que atreu molts fidels. L'acolliment en pla de recés a l'hostatgeria de casa nostra, oberta tot l'any. El consell espiritual. L'exposició del Pessebre, veritable catequesi. El mer testimoniatge de simplicitat i de pau.

Som uns veïns més. Des de bon principi vam ser molt ben rebuts, i ha anat augmentant la mútua estima i compenetració. Sempre que ha calgut ens hem ajudat, i no falten mai mostres espontànies d'amistat. Certament que ara la gent de Solius sap què són els monjos, i els monjos sabem quin és el medi humà rural on vivim.

La perseverança de cada dia

La nostra experiència és la d'una comunitat monàstica que s'està fent, que comença. Experiència que ha comportat, sens dubte, dificultats, amb encerts i mancances, però bàsicament bona. Experiència de comunitat petita, amb els avantatges i desavantatges propis d'aquest fet, que exigeix de cert donar-s'hi de debò. Constitueix, també, un oferiment de vida monàstica a l'abast de tothom. Hi ha la convivència contínua, estable. Hi ha la perseverança de cada dia. A casa nostra no hi busquéssiu coses extraordinàries. Però hom pot constatar que el monestir s'ha anat consolidant. Tenim la il·lusió de continuar en el propòsit, i esperem que Déu, que ja hi ha anat fent la seva obra, la voldrà fer créixer encara més.

CARTA DE BINICANELLA

GUIU CAMPS

En aportar un testimoniatge al tema d'aquest número de la vostra revista, no voldria caure en la temptació d'escriure una pàgina agradable, sinó una pàgina que sigui senzillament veritat.

Accepto l'ús present, que qualifica de «contemplativa» la nostra forma de viure i de «pastoral» una altra dimensió del poble de Déu, però voldria fer constar que aquest llenguatge té història i, per ell mateix, no crec que situï en la vida eclesial el paper que hi juga una comunitat com la nostra.

Històricament, aquesta comunitat va tenir el seu punt de partida en un projecte de monestir de «vida simple», exposat en un article de revista publicat en diverses llengües l'any 1966 per Benet (Garsias) Colombàs, mallorquí de naixement i aleshores monjo de Montserrat. Al moment de fundar el monestir, tal com es feia aleshores amb experiències semblants, la comunitat va quedar sota la jurisdicció immediata de l'Abat Primat de la Confederació Benedictina (Sant Anselm de Roma). La història hauria de dir com el projecte escrit va passar a la pràctica des d'aleshores fins ara. Aquesta història m'interessa i l'aprecio, però no crec que en pugui escriure ni una ratlla sense la col·laboració i l'acord dels meus tres predecessors. Diré només que actualment som quatre de comunitat, dos d'ells encara en període d'estudis. Estem en una zona rural pobra, a 11-12 qms. de Palma, dins el terme de Bunyola. Ocupem un petit edifici del s. XVI i una edificació nova, només amb planta baixa i capacitat de cinc habitacions.

Jo vaig entrar a formar part de la comunitat com a prior el 25 de març del 1980. La coneixia des de l'estiu anterior. Per indicació del P. Abat de Montserrat, vaig donar-hi unes explicacions sobre els salms als dos joves que aleshores havien començat el noviciat. Després, el P. Abat va creure que jo podia ajudar a la formació de la comunitat, i vaig acceptar l'encàrrec. No m'ha portat aquí cap tipus de recerca, sinó el propòsit d'ajudar una comunitat a formar-se, i de servir, a través de la comunitat, l'Església de Mallorca.

Pel que acabo de dir, ja es veu que, en el moment present, més que de la funció del monestir, hem d'ocupar-nos de la mateixa comunitat. Com és costum entre els benedictins, celebrem i can-

tem els oficis en la nostra capella. Des del 1 d'octubre de 1980, és una antiga premsa d'oli (s. XVI), molt rústega, adaptada per al culte. Els diumenges participen en la nostra Eucaristia de 40 a 60 persones, de Palma i de Bunyola principalment. En festes com Nadal i Setmana Santa, arribem a un centenar de persones. Voldríem que el nostre culte contribuís a fer que el poble mallorquí, tradicionalment molt cantador, aportés els seus tresors a les celebracions d'estil postconciliar. Potser contribuïrem amb altres a aglutinar persones dotades de diversos indrets de l'illa. Dediquem temps a la pregària, a l'estudi, al treball rural i, per part meva, a cursets i conferències. Ajudem també a la formació dels catequistes de la parròquia de Bunyola i ens preguntem si podríem contribuir a obrir un camí de vida cristiana als joves d'edat postcatequètica.

Estem a punt d'obrir al públic la nostra petita biblioteca, que conté algunes obres selectes i alguna no existent en altres biblioteques de Mallorca.

També la nostra situació en un món rural pobre ens obliga a cercar camins per promoure aquest món, econòmicament semi-marginat.

Creiem, doncs, que una comunitat benedictina de monjos mallorquins podrà enriquir l'Església i el poble de Mallorca, però, mentre la comunitat sigui tan petita, la nostra col·laboració no dependrà tant dels nostres projectes com de les aptituds i la disponibilitat dels qui formem la comunitat. Dependrà també, en certa mesura, de si podem dotar el monestir amb l'equipament indispensable, com seria una petita hostatgeria o les instal·lacions necessàries per fer més rendible el nostre treball i així poder dedicar més temps a l'estudi, pel servei dels creients i de tot el poble.

CASAL BELLESGUARD

Una llar oberta i una comunitat monàstica

Segons la carta de fundació, el «Casal Bellesguard» «és una llar de silenci que vol afavorir el treball personal d'interiorització, de serenor d'esperit, de pregària (...) no imposa cap escola d'espiritualitat ni activitats de cap mena. És una llar oberta de bon grat, sense discriminacions de caràcter civil ni religiós, a tothom qui amb sinceritat cerqui un ambient de silenci i vulgui respectar el silenci i la llibertat dels altres i no creï situacions incompatibles amb el criteri i amb una ètica catòlica, que fundacionalment confessa la institució (...); no és pròpiament una casa de reunions de grups: les admet sempre i quan donin prevalència a la interioritat personal i no destorbin ni la finalitat pròpia de Bellesguard com a estatge de silenci, ni l'ambient propici a un treball individual d'interiorització d'altres hostes que poden, en aquell moment, con viure en el Casal».

Les monges jerònimes del monestir de Sant Maties-Casal Bellesguard hem volgut aplegar tota una sèrie de factors vitals contemplatius-monàstics que professa el nostre monestir i que s'adiu amb les pautes fundacionals del Casal. L'enllaç entre les dues entitats recau sobre unes persones acollidores, que s'ocupen de la recepció i que atenen tothom amb tota atenció i amabilitat.

El Casal acull tota persona que desitgi passar unes hores o uns dies de solitud, de pregària, de treball personal d'interiorització, de serenor d'esperit d'una manera individual. El Casal posa a disposició dels hostes un ambient de silenci, on no hi manquen una biblioteca, estones per a escoltar música i un tros de muntanya plena de pins per a poder passejar. A totes les estances s'observa el silenci, exceptuant-ne el menjador, on els hostes, si volen, poden parlar durant les hores dels àpats. També, entremig dels pins, hi ha una «pustínia» (desert), anomenada així recordant que l'espiritualitat russa donava aquest nom a les cabanes de troncs amagades a les clarianes dels boscos on habitava un «pustínik» o un «staretz».

Els serveis i els qui se'n serveixen

Els qui ho volen, poden participar en la pregària litúrgica can-

tada (oració de les Hores) i en la celebració diària de l'eucaristia de la comunitat monàstica.

Tant les persones que tenen cura de l'acollida al Casal com les monges de la comunitat jerònima restem obertes al diàleg amb tota persona amb inquietuds espirituals i a tota ajuda que sigui compatible amb els nostres mitjans.

La major part dels qui freqüenten el Casal són creients: en bon nombre religioses de vida apostòlica, alguns sacerdots i missioners; però també és important el nombre de seglars que hi vénen: joves, noies i matrimonis que cerquen uns espais de desert i un temps de solitud; hi acuden també persones de fora de la diòcesi barcelonina.

Les religioses de vida apostòlica hi cerquen estones de recolliment per a endinsar-se en l'oració i el tracte amb Déu: vénen a recollir noves forces per tal de retornar al seu treball amb vigòria renovada. Alguns joves i noies cerquen aquests espais de silenci i l'ambient que els brinda el Casal per tal de discernir la voluntat de Déu sobre el seu futur. Joves universitaris aprofiten, a temporades, la quietud de la casa per a poder estudiar.

És molt difícil de valorar-ne els resultats, a hores d'ara. La natural prudència dels acollidors i de les monges fa que es deixi els hostes amb llibertat i que no se'ls importuni amb preguntes ni qüestions. Algunes persones que han passat pel Casal ens han fet confidències i ens han dit que, gràcies a la seva estada en aquest ambient, han aprofundit en el seu caminar diari de recerca vers un compromís amb el món.

COMUNITAT DE BADAL, AL COR DE LA CIUTAT TUMULTUOSA

JOSEP VILARRÚBIAS

Els orígens

Es tracta d'una comunitat cristiana de presència i acollida a la ciutat. Intentem de viure seriosament compromesos en la pregària i oberts a les realitats concretes dels homes.

Origen del grup comunitari fou la crida personal de cada u, que en un temps posterior es va anar veient com una possibilitat de compartir comunitàriament.

Tot això no ha estat fruit de cap recerca especial. Intentàvem d'estar atents als signes, i compartíem com a cosa de tots les intuïcions de cadascú.

Vàrem confiar la idea de crear aquest grup a persones amb carisma de servei d'Església: responsables de la pastoral diocesana, de vida religiosa activa i monàstica, del pensament teològic actual. Llur resposta donada des de bon començament, ens mena a seguir endavant.

Vàrem començar mirant d'assegurar d'entrada un deseiximent al màxim possible de tot el que pogués condicionar una netedat en l'obertura a l'Evangeli i als homes: béns materials, projectes previs, activitats absorbents. L'Evangeli, com a punt definitiu de referència; el Pare com a única estabilitat vàlida.

Pregària i acolliment al cor de la ciutat

La pregària comunitària és sempre oberta i compartida amb les persones que s'hi fan presents, especialment la pregària diària de 8 a 9 del vespre. Un caire particular té la celebració eucarística dels dijous al vespre, en la qual tots els participants cerquem d'anar amarant el nostre compromís davant les situacions de la gent amb la interiorització de la pregària; es clou amb un senzill sopar compartit.

La pregària ens ve marcada per l'esperit dels temps litúrgics, les realitats que ens envolten, i el moment present en el camí de cada u.

Reconeixem la necessitat inqüestionable de la pregària personal. Cadascú la fa al seu ritme i hi dedica cada dia l'estona que li és possible, així com mitja jornada setmanal o un dia al mes. La pregària contemplativa al carrer és una resposta al problema de la manca de temps.

És essencial per a nosaltres, com a crida comunitària d'Església, la «presència» en la ciutat. Tots podem constatar com la gent viu immersida en un brogit aclaparador que provoca tensions, angoixes, presses neguitoses... les persones es belluguen com esclafades per la immensa roda de la ciutat. Per això, de casa nostra, n'hem fet un espai obert de silenci, de pau i pregària, un lloc d'acollir i de compartir. El considerem una aportació de la comunitat parroquial al servei de tots els germans.

Presència i serveis

La presència a la ciutat no ens permet de restar tancats a casa. Cadascú, i com a fet comunitari, respon a la seva missió personal devers els germans: dedicació a nois inadaptats socials, servei a vells solitaris del barri, servei de mitjans de catequesi, anunci de la Paraula, animació de comunitats, grups de joves i adolescents.

La presència de pregària a la parròquia ens hi fa ser també a nivell de tasca pastoral com a col·laboradors, segons la línia i les possibilitats de la comunitat.

Juntament amb persones que volen compartir pregària i compromís fem uns serveis (persones, material, diner...) a situacions difícils tant de prop com del tercer món.

També anem fomentant les relacions humanes amb el veïnat: les que comporten la vivenda propera, anar a comprar, donar o rebre un cop de mà. Ens considerem i volem ser una llar més en el barri, amb la fesomia pròpia de la comunitat.

Una dimensió comunitària que volem viure amb autenticitat és l'esperit ecumènic de les esglésies. Això ens mena vers uns determinats contactes i ens fa donar un caire ecumènic a la pregària comunitària.

Tot plegat comporta unes exigències d'estudi, d'informar-nos del que ens envolta, de lleure comunitari...

Lògicament existeix el risc que una cosa cavalqui sobre l'altra i s'arribi el desbordament. A voltes es presenten tensions entre la pregària reposada i el ritme de la ciutat, o l'atenció i la resposta activa a persones i situacions. D'ací la importància d'establir uns temps «sagrats» de pregària personal i comunitària, de trobades

comunitàries i de lleure. Les trobades comunitàries de discerniment i compromís compartit són setmanals; a més dediquem al recés i a una comunicació més aprofundida una jornada mensual fora de la ciutat.

Fer camí

Des que vàrem començar, ara fa tres anys i mig, no hi ha hagut cap canvi de línia. Hi ha hagut, sí, progressius aclariments, s'ha anat avançant en les concrecions, s'ha anat definint una unificació comunitària, tot dins el mateix enfocament general.

En el moment present, la irradiació apostòlica de servei eclesial, la veiem en la presència contemplativa dins una comunitat parroquial, enmig de gent ficada com nosaltres en el bramul de la ciutat. I en les tasques amb marginats i en l'animació de comunitats i grups.

De cara al futur, no preveiem res ni tenim res programat. No pensem ni en una consolidació, ni en un canvi ni en una desaparició com a grup. Ens sembla que el que se'ns demana és d'anar fent camí, de moment tots junts: el camí de cada u, pelegrins amb Jesús, implicats i compromesos en una Església pelegrina.

EL NOSTRE GRUP DE PREGÀRIA

CARME VILARÓ i SEBASTIÀ BARDOLET

Heus ací uns mots breus però que trasllueixen la vida i el to d'un grup de mestres joves i estudiants que cada dijous, a dos quarts de vuit del matí es troben a Vic, només per pregar.

Quan hi són tots, arriben a la vintena. La colla és composta per gent de Torelló, St. Pere, La Gleva, Manlleu, Vic, Vilaseca, Puiglagulla, Taradell, etc. Cada pregària està organitzada d'una mateixa manera, una mena d'adaptació de les Laudes tradicionals: salms, cànctics, silencis, lectures de la Bíblia i d'autors moderns, oracions personals que hom porta escrites i, com a punt culminant, el Parenostre.

Té importància destacada, ens sembla, el factor estètic: un ciri encès enmig del grup, un ram de flors sàviament col·locat, la música suau d'una guitarra o d'una flauta que acompanya la meditació serena...

La illusió mantinguda al llarg de dos anys ha cisellat una petita comunitat que ens sembla sòlida malgrat la seva independència i una elevada dosi de llibertat. — M.T.

Aviat farà dos anys d'aquella primera trobada. Dos anys que vam decidir començar el grup de pregària: sí, senzillament això, unir-nos en la pregària un cop per setmana. Només calia llevar-nos un xic més d'hora i, desafiant la nostra vida noctàmbula, posar-nos davant d'un Déu que, més matiner encara, trobem inamovible, vetllant la pau adormida del dia que clareja.

D'aleshores ençà hem anat descobrint amb goig setmana rera setmana l'experiència de sentir-nos units per aquest beuratge espiritual que ens fa sentir pobres i ens fa viure l'amor de Déu, que ens fa viure en la «veritat» i en la «vida».

Sí, ja fa dos anys. Tot va començar en una anada a Montserrat. Nosaltres, els que aquell cap de setmana vam pujar a Montserrat, no ens coneixíem gaire, havíem coincidit a l'Escola Universitària i era la primera sortida que fèiem plegats. Vam adonar-nos que ens agradava cantar, caminar, riure, contemplar el silenci de la nit, descobrir la bellesa de les coses i de les persones i... a la fi vam adonar-nos que ens agradava pregar. Així, després d'haver cantat, caminat, rigut, contemplat, quan ja amb el cos cansat d'uns

dies viscuts amb plenitud vàrem asseure'ns a reposar, sortí amb timidesa i qui sap si fins i tot amb sorpresa la nostra primera pregària.

El grup ha crescut, els escenaris han canviat, nosaltres som gairebé els mateixos i la gent que s'ha unit a nosaltres n'ha copat el seu encant, el seu sentit. Cada nova pregària ens és una exigència per continuar amb autenticitat la tasca d'esdevenir persones cristianes, testimonis de l'amor de Déu, enmig de les nostres circumstàncies i de les del món. Cada dijous, desvetllats de la son de la nit dels homes, deixem que la mirada de Déu mantingui desperta la nostra vida.

QÜESTIONS

PREGAR SOLIDÀRIAMENT

VÍCTOR CODINA

I. HISTÒRIA RECENT DE LA PREGÀRIA

És impossible comprendre la situació actual de la pregària sense fer esment de l'evolució que als darrers anys han experimentat la praxi i la teologia de la pregària entre nosaltres. El ritme accelerat de canvis que vivim fa encara més necessari aquest recurs a la història.

Simplificant i tipificant els moments cimals d'aquesta evolució històrica en els darrers 30 anys, podem distingir com tres etapes importants en el desenvolupament de la pregària a casa nostra.

La pregària, inqüestionable

Era la postura tradicional que tots nosaltres visquérem durant els anys 50. La pregària era un fet evident, que ningú no qüestionava. Es definia la pregària com «aixecar el cor cap a Déu per demanar-li mercès», definició que sintetitzava molt bé l'espiritualitat més contemplativa de la pregària cristiana oriental («*asensus mentis in Deum*» de Joan Damascè, que St. Tomàs recollirà a la 2.ª-2.ª, q 83, a 1, ad 2) i la dimensió més evangèlica i agustiniana de la pregària de petició («*oratio petitio quaedam est*», que també Tomás citarà a la 2.ª-2.ª, q 83, a 1, c).

Es discutia sobre mètodes d'oració, es parlava de les dificultats psicològiques per a pregar, les diverses escoles d'espiritualitat es barallaven sobre els graus de contemplació, o sobre les excel·lències de l'oració personal i litúrgica, però ningú no posava en dubte la pregària ni la seva eficàcia. De fet, però, sovint, en nom de la pregària se sacralitzaven situacions ambigües o s'afavorien un interiorisme i un espiritualisme sospitosos.

Seria injust negar els fruits positius d'aquella pregària tradicional, però també ho seria no reconèixer els límits que aquella visió medieval de la pregària començava a experimentar a mitjan del segle xx. Com s'ha escrit amb una certa acrimònia, mentre les escoles d'espiritualitat discutien sobre la contemplació infusa, la massa obrera s'anava allunyant de l'Església...

La pregària com a qüestió

Cap als anys 60 arribaren a nosaltres les onades del moviment secular que, feia temps, sacsejava el món europeu: ja el 1945 Dietrich Bonhoeffer havia engegat la qüestió sobre el sentit de la pregària en un món secular. De sobte ens invadiren els llibres de Robinson, Harvey Cox, Evelyn, que divulgaven —i sovint abaratien— les intuïcions teològiques de Barth, Tillich i Bonhoeffer. Ràpidament feren fortuna slogans i afirmacions com «pregar és obrir-se al germà», «pregar és viure de forma compromesa», «tota la vida és pregària». Eren els anys en què cantàvem a l'església —amb gran meravella del mateix Lluís Llach— allò de: «Fe no és esperar, fe no és somniar. / Fe és penosa lluita de l'avui pel demà. / Fe és un cop de falç. Fe és donar la mà. / La fe no és viure d'un record passat.»

Les dificultats de la pregària no eren solament pràctiques i psicològiques, sinó també teòriques i teològiques. La crítica que feien

a la religió els «mestres de la sospita» interpellava fortament la consciència dels cristians: ¿no serà, la pregària, una alienació, una forma d'alimentar la resignació passiva del poble oprimit?; ¿no serà, l'oració, una forma d'immaduresa infantil, que espera que Déu ens resolgui els nostres problemes i ens consoli davant la duresa de la vida real?; ¿no serà potser un engany això de «parlar amb Déu», una manera de projectar cap al cel el nostre desig insatisfet?; ¿no servirà la pregària per mantenir l'home en una perpètua situació de dependència i inferioritat?

S'afegia a tot això la dura experiència de la buidor i la superficialitat del nacional-catolicisme, que anava multiplicant consagracions al Sagrat Cor, espais religiosos a la TV, l'àngelus a la ràdio, eucaristies en festes civils i militars, congressos eucarístics, processons, etc., mentre el poble vivia sota la dura repressió de la dictadura, patia de manca de llibertat i de justícia, i era impuement reduït al silenci i torturat.

No mancaren veus que encoratjaven a redescobrir un sentit més profund de la pregària: teòlegs com Rahner, Schillebeeckx, Alvarez Bolado, González de Cardedal i Castillo; mestres d'espiritualitat com Voillaume, Raguin, Estradé i Ballarín; filòsofs com Nédoncelle i Vergote, i fins i tot marxistes ateu com Machovec. Malgrat tot, la pregària per a molts cristians esdevingué impossible i no pocs l'abandonaren. Idèntica crisi experimentà la pregària litúrgica, un cop passat el primer entusiasme conciliar. Semblava com si tot s'ensorrés sota la força d'un terratrèmol universal. El silenci de Déu es feia angoixós.

La reconquesta de la pregària

Als anys 70 s'experimentà com un canvi de rasant teològic. La civilització occidental, centrada en l'«homo faber», entrà en una crisi que s'ha anat agreujant a les darreries d'aquesta dècada. El maig francès del 68, el moviment contracultural, la fascinació creixent per l'orient i les seves tècniques de concentració i d'èxtasi, els moviments ecologistes, el desencís del model de societat actual... han fet nèixer una nova atmosfera, que ha estat recollida pels nous corrents teològics i espirituals. Neix una teologia més sensible a la festa, a l'estètica, a la contemplació, a la gratuïtat, al símbol, al ritu, a la mateixa religió —fins i tot a la religió popular. Moltmann, el segon Harvey Cox, Mateos, Maldonado, la comunitat de Taizé, patrocinen un retorn a la pregària sense oblidar el compromís. Pertot arreu s'experimenta un «revival» religiós, i

també entre nosaltres. Neixen moviments de renovació carismàtica, grups de pregària, i una nova afició per les religions de l'orient i les sectes esotèriques. Per a molts joves, la droga i el sexe tenen un sentit quasi bé sagrat, de comunió còsmica i de fusió, de recerca de la gnosi. També retorna un interès nou per les manifestacions religioses massives, per concentracions multitudinàries al voltant de líders espirituals.

És ben possible que molts pensin que la pregària ha estat salvada i reconquerida, i que ja podem descansar tranquils. ¿Podem però, donar-nos per satisfets d'aquest nou revifament religiós? Si l'onada secularitzadora, tot i que descobria aspectes ben certs, havia estat unilateral i ambígua, no ho és menys l'onada religiosa que ara ens envaeix, tot i que ens faci recuperar aspectes massa oblidats.

Ara, tal vegada podríem repetir amb Lluís Llach: «No és això, companys, no és això.»

II. A LA RECERCA D'UN NOU HORIZO

La ziga-zaga de la recent història de la pregària no és més que un moment de la dialèctica entre acció i contemplació que de fa segles viu la comunitat cristiana. Fer la història d'aquesta tensió significaria escriure una història de l'espiritualitat. Quan aquesta tensió es perd i s'elimina un dels dos extrems, aleshores el cristianisme es degrada o en un pelagianisme activista o en un il·luminisme psicològic i quietista. Les fórmules per mantenir aquesta tensió dialèctica també han anat variant segons els temps: l'«ora et labora» benedictí, el «contemplata aliis tradere» tomista i el «in actione contemplativus» ignasià, són tres models d'integració entre pregària i vida.

Perspectiva bíblica

Cal remarcar, però, que la síntesi pregària-vida es dificulta a mesura que la perspectiva bíblica es va perdent i guanya terreny el dualisme neoplatònic que fa de la contemplació l'ideal de l'home perfecte. A l'Esclatadura, en canvi, tota aquesta qüestió es planteja de forma més unitària.

A l'Antic Testament la pregària brolla de la vida i dels esdeveniments de la història de salvació. Als salms, hi ressona més el soroll de la plaça i de la guerra que el silenci de la soledat. La pregària profètica és compromesa socialment i políticament i critica tota forma d'hipocresia (vg. Is 58). La pregària d'Israel no és alienant ni màgica, ni tampoc projecció de la imaginació del poble, sinó resposta agraïda i activa del poble a la iniciativa salvífica del Déu que allibera i salva, i que vol instaurar el seu Regne de justícia i de dret entre els homes.

Els evangelis exhorten a pregar amb confiança i perseverança (vg Mt 6,8; Lc 11,11-13; Mc 11,23; Jo 16,26) i posen condicions per a una veritable pregària: cap hipocresia (Lc 18,11; Mt 6,5), ni xerrameca (Mt 6,7), ni sacralització de situacions d'injustícia (Mc 12,40; Mt 5,23-24), ni alienació espiritualista (Mt, 7,21). A Lluc, l'evangelista de la pregària, el fragment de Marta i Maria (Lc 10, 38-42) s'ha de llegir després de la paràbola del bon samarità (Lc 10,30-37).

La pregària de Jesús

Ens interessa sobretot veure el comportament de Jesús, la seva pregària freqüent a la muntanya (Mt 14,23), a part (Lc 5,16; 3,21; 9,18.28-29), a la nit (Lc 6,12), malgrat que el poble el cerqui (Mc 1,37).

La pregària precedeix els moments importants de la seva vida: elecció dels dotze (Lc 9,29), ensenyament del parenostre (Lc 11,1), guarició del nen epilèptic (Mc 2,29), temptació de Pere (Lc 22,22), la creu (Lc 23,34).

Voldríem, però, aturar-nos breument en quatre moments especialment significatius:

1. *La teofania baptismal* (Mc 1,9-11; Mt 3,13-17; Lc 3,21-22; Jo 1,32-34): aquesta experiència espiritual de Jesús, elaborada teològicament pels evangelistes a la llum de la Pasqua, no es pot deslligar del fet del baptisme de Jesús per Joan: Jesús es fa solidari del poble i dels pecadors que esperen ser batejats per Joan, i expressa així que el seu messianisme no és pas gloriós sinó de servei i solidaritat. Aquest servent humil és el veritable Fill.

2. *L'exultació messiànica* (Mt 11,25; Lc 10,21). Jesús s'alegra que Déu Pare hagi revelat als petits i senzills els misteris del Regne. L'exultació de Jesús passa pel reconeixement que el Pare s'ha posat al costat dels febles i en contra dels poderosos d'aquest món.

3. *El darrer sopar* (Mc 14,22-25; Mt 26,26-29; Lc 22,15-20; 1C 11,23-25). Deixant de banda tots els problemes exegetics i de crítica històrica, podem afirmar que, en aquesta darrera pregària litúrgica pasqual, Jesús resumeix en el pa i en el vi beneïts, oferts al Pare i compartits amb els deixebles, el que ha estat la seva vida: una entrega eucarística al servei del Regne.

4. *La pregària de Guetsemani* (Mc 14,32-42; Mt 26, 36-46; Lc 22, 40-45; cf He 5,7-9). La pregària a Guetsemani recull la lluita més fonda de Jesús, el moment crític en què Jesús veu la totalitat de la seva vida i el conflicte final de la mort com a fracàs humà del seu messianisme humil començat al baptisme. La pregària, però, desemboca en una fidelitat a la seva missió i en una entrega filial a Déu, el seu «abba», que preludia ja el que serà la seva mort confiada en el Pare.

L'horitzó del Regne

Certament, als evangelis el centre no és la contemplació (aquesta paraula només surt un cop, referida als qui de lluny estant contemplaven com a espectadors la crucifixió (Lc 23,35), ni tampoc la simple activitat humana, sinó la fidelitat al Regne de Déu, un Regne que vol instaurar la justícia i la fraternitat entre els homes, començant pels pobres i els petits. Jesús experimenta Déu com a Pare i exulta en l'Esperit quan entra en comunió amb aquest pla de Déu, tot solidaritzant-se amb els pobres i pecadors. La solidaritat amb els pobres i petits d'aquest món és mediació necessària per al Regne i per tant per a experimentar Déu com a Pare, tal com li esdevingué al mateix Jesús. Ens trobem doncs al moll de l'os de la pregària cristiana: des de la solidaritat amb els germans, i concretament amb els pobres, podem anomenar Déu Pare: Pare nostre!

El nou horitzó per situar la pregària és el Regne, Regne, però que pressuposa la solidaritat.

¿És casual que allà on s'ha assumit seriosament l'horitzó evangèlic del Regne, floreixi una nova espiritualitat? ¿No són prou significatius els noms de Solentiname, Romero, Espinal, Comín, Cuspinera...? ¿O els dels bisbes Casaldàliga, Càmara, Iniеста, Proaño? ¿O els dels escriptors Galilea, Sobrino, Paoli, Llanos, Casañas, Loidi...? ¿O els de tantes comunitats cristianes populars i de moviments cristians que viuen de debò l'ideal que L. Boff formula com a «contemplativus in liberatione»?

III. INICIACIÓ A LA PREGÀRIA EN SOLIDARITAT

L'Església primitiva, durant el catecumenat, iniciava els nous cristians a la pregària, i els «entregava» (traditio) el Pare nostre. Més tard, encara que l'Església mai no ha deixat de pregar, s'ha anat descurant una veritable iniciació a la pregària. I si avui volem ressituar la pregària en l'horitzó del Regne i de la solidaritat, ens cal una nova iniciació a la pregària.

Per tal d'ajudar aquesta tasca, proposo les següents qüestions:

Des d'on preguem? La pregària no és un acte aïllat, sinó que s'insereix en la vida. No n'hi ha prou de trobar tècniques de concentració mental o espais de silenci. Cal preguntar-nos des de quin lloc social preguem, des de quines solidaritats i quins compromisos. El Déu de Jesús només és accessible des de la solidaritat amb els pobres, des de l'opció pel seu alliberament radical i total. La pregària feta amb les mans brutes de sang (sang de negres, sang d'indis, sang d'obriers, sang de camperols, sang dels febles, sang d'immigrants...) no pot pujar al cel. El nostre Déu no accepta la pregària que amaga la injustícia (Is 1,11-17; Mt 5,23-24).

Trobem Déu en el germà pobre? El nostre Déu es manifesta no en la llunyania majestàtica sinó en la pobresa del germà. Tot defensant la justícia i el dret del pobre, coneixem Déu (Jr 22,13-16); tot acollint el germà desvalgut, acollim el Crist (Mt 25, 36). Ens cal iniciar-nos a l'espiritualitat misteriosa i amagada d'aquest trobament quotidià amb el Senyor pels carrers de la vida.

Sabem aturar-nos? Ens cal una pedagogia nova per aprendre a callar, a admirar-nos, a badar, a retrobar el sentit profund de la nostra existència. Ens cal repetir amb Maragall:

«Aquell que a cap moment li digué: Atura't
sinó al mateix que li digué la mort,
jo no l'entenc, Senyor, jo que voldria
aturar tants moments de cada dia
per fe'ls eterns a dintre del meu cor»

Gosem dir Pare nostre? Aquesta mistagogia del silenci i la contemplació és però només el primer pas per avançar cap a una dimensió més explícitament de fe, d'obertura a l'«abba» de Jesús, i per desitjar que vingui a nosaltres el seu Regne. Això ho podem fer perquè hem rebut l'Esperit de filiació, que ens fa participar de la mateixa vida de Jesús (Rm 8,15; Ga 4,6). Aquest clam al Pare no és purament individual; és una pregària comunitària,

eclesial, solidària amb el clam de tota la creació que anhela ser alliberada de tots els esclavatges a què ha estat sotmesa (Rm 8,20-23). Aquesta pregària és font d'esperança i de coratge davant tots els Guetsemanís de la nostra vida, tinguin el nom que tinguin: desencís, fracàs, desànim, malaltia, vellesa, mort...

Sortim de la pregària més sensibles als pobres? Una pregària evangèlica ens ha de fer més solidaris amb els germans, especialment els més oprimits. En formulació clàssica, la contemplació ens ha de portar cap a l'acció; en formulació de Dorothee Sölle, ha d'haver-hi continuïtat entre el «viatge d'anada» (moment contemplatiu) i el «viatge de tornada» al món. La pregària no és cap absolut i el seu veritable «test» és la vida, i concretament el «test» que Jesús donà com a senyal escatològic de tota la vida humana: la sensibilitat envers els germans desvalguts (Mt 25).

Una autèntica mistagogia o iniciació a la pregària hauria d'incloure tots aquests aspectes, sense deixar-ne caure cap. El que la nostra generació necessita és aprendre novament a dir —un dir que sigui expressió de tota una vida— el Pare nostre.

IV. PREGAR AMB EL POBLE

Cada matí, anant del meu barri terrassenc a la Facultat de Teologia, em trobo a l'autobús i al tren amb una mostra ben significativa del poble pobre i senzill: els qui van de bon matí a l'hospital de la seguretat social a fer cua per ser visitats (dones en estat, vells amb bastó, mares amb infants, xicots enguixats, homes amb radiografies, gitanets amb la mare...); nois que van a l'escola professional; homes que comencen el seu torn de treball; dones que van a fer feines a cases de l'exemplar barceloní; gent en atur que va en busca de treball; el cec que va a vendre cupons en una estació del metro...

Un voldria aprofitar aquesta estona del matí per fer una mica de pregària, una pregària metòdica, clara i tranquil·la, com la que ens proposaven els clàssics manuals d'espiritualitat. Però la vida s'imposa brutalment, i un cop submergits en aquest immens poble que ens estreny físicament pertot arreu i ens escalfa amb el seu baf d'humanitat, no tenim més remei que fer pregària de tot allò que ens envolta: la gitana que embolcalla, amb una tendresa

infinita, el gitanet que té fred posant-li el seu jersei; el vell que suspira amb una estranya resignació; el jove que viu en carn pròpia el drama de l'atur; les mares que comenten la diferència entre les escoles dels seus fills i les que veuen tot passant en tren; la dona que no té cap enveja de la luxosa casa on va a fer feines, llevat de les roses del jardí; el soldat que se'n torna a Melilla després d'uns dies de permís a casa seva; el nord-africà que mira astorat tot el que l'envolta; uns homes que parlen de la collita d'olives a Andalusia... Aleshores, la pregària es converteix en un immens clam, el clam del poble, l'anhel dels homes per la seva alliberació, un immens, massiu, sord i anònim «Pare nostre», sense paraules, que puja al cel i que sens dubte és escoltat, perquè és el clam dels pobres, neix de l'Esperit i commou les entranyes del Pare de Jesús.

Pregar solidàriament vol dir, en darrer terme, pregar des del poble, o, millor encara, pregar amb el poble.

BASES ANTROPOLÒGIQUES

DE LA CONTEMPLACIÓ

LLUÍS DUCH

El tema que ens ha estat proposat hauria de ser exposat, per tal d'aconseguir un plantejament adequat, d'una manera molt més aprofundida del que ens serà possible de fer en aquest breu article. Caldria, en primer lloc, mostrar la qualitat antropològica de la religió; en segon lloc, s'hauria de determinar el marc de referència que defineix el nostre moment històric; i, finalment, seria necessari d'escatir la manera concreta com el cristianisme acompleix la seva missió salvadora en la nostra conjuntura espàcio-temporal. Després d'haver considerat aquestes tres qüestions fora possible d'establir fonamentalment les bases antropològiques de la contemplació en tant que acció religiosa cristiana en el concret del nostre temps i el nostre lloc. En aquesta breu exposició, però, ens limitarem a indicar alguns aspectes del que hom podria anomenar «les fonts antropològiques del *religiosum*», per tal de posar en relleu, en la mesura que això sigui possible, la condicionalitat (cultura, fesomia, personal, temperament, etc.) de la contemplació, per un cantó, i la seva incondicionalitat, per l'altre, és a dir, el seu arrelament en l'ésser humà, siguin quines siguin les circumstàncies històriques en què aquest es troba.¹

La pregària, encontre de l'home amb Déu, la Font

D'una manera molt genèrica entenem per contemplació l'encontre de l'home amb la font, l'origen, de la seva existència. Expressant el mateix d'una forma més clàssica es podria dir que contemplació és experimentar *in statu viae* l'*status patriae*. I encara: viure l'eternitat en el temps (Eliade).

---

1. Per evitar malentesos cal dir de bell antuvi que no proposem un tractament teològic de la qüestió, sinó, tal com es diu en el títol d'aquest article, una consideració antropològica.

Qualsevol d'aquestes tres fórmules pressuposa els dos trets que, segons el nostre parer, s'han de tenir en compte quan es consideren els fenòmens religiosos: 1) la historicitat de l'home, és a dir, la seva submissió a un temps i un espai concrets a causa de la seva finitud congènita; 2) la seva possibilitat, pel sol fet de ser home, de ser un *homo religiosus*, és a dir, l'encontre de l'home amb Déu, tot i que s'esdevé en el seu temps concret, no depèn primordialment de determinats factors conjunturals, sinó que, en la seva «naturalesa», aquesta possibilitat és una dada que es pot actualitzar en qualsevol moment. Encara s'hauria d'afegir que l'encontre de l'home amb l'origen de la seva existència —i això en la modernitat és una constatació molt més comuna del que sembla a primer cop d'ull— sovint té lloc de forma aparentment no religiosa. En la modernitat, els «llocs religiosos» tradicionals són sovint substituïts per d'altres instàncies, a través de les quals hom experimenta l'Incondicional que, d'una manera o altra, hi ha en el cor de qualsevol cultura «profana» (Tillich). Aquest aspecte, però, roman al marge de la nostra exposició.

La cultura occidental, a partir sobretot de Descartes, ha tendit a sobrevalorar el subjecte. Un subjecte que cada vegada es trobava íntimament aïllat en el temps i l'espai. Aleshores, l'encontre de l'home amb Déu tenia tan sols la forma de «diàleg interior»; fórmula que molt sovint només servia per a indicar el monòleg del jo amb si mateix. Que aquest «diàleg interior» desproveït de referències —i l'home és un ésser referencial per excel·lència— ha acabat amb freqüència en l'afirmació abusiva del subjecte i en la negació de Déu, és un fet massa evident perquè ens hi detinguem. A més, cal tenir en compte que aquest tarannà solipsista que sovint apareix en la «meditació» moderna és una realitat que no pot considerar-se al marge de la concepció burgesa de l'existència, per a la qual l'home és un «subjecte de necessitats» (Hegel), que es realitza combativament —àdhuc en en l'àmbit espiritual— en la competició amb els altres, que també volen imposar i satisfer llurs necessitats materials o «espirituals». Això, naturalment i afortunadament, és una generalització que té magnífiques excepcions com, per exemple, Teresa de Lisieux, Gandhi, Casalvàliga, Teresa de Calcuta, etc.

Un encontre mediat i empès pel desig de trobar

Al nostre entendre, la base antropològica primordial de la contemplació és l'encontre, o, si voleu, el desig de trobar. Com ha dit

algú, «l'home no és fruit de la necessitat, sinó del desig» (Bachelard). Es tracta, doncs, d'un encontre empès pel desig; això sí: un desig que continua sempre essent desig, perquè mai no es dona l'adequació perfecta entre el que se cerca i la manera concreta com l'home ho troba. En el fons, el desig satisfet significaria la insatisfacció o bé l'autoengany. Per això quan es parla d'encontre, sobretot en l'àmbit espiritual, s'ha d'afegir tot seguit: *encontre mediat*. Amb aquesta expressió volem significar que el camí de l'home vers la «pàtria de la identitat» (Bloch), vers la reconciliació amb si mateix, passa inevitablement per tot un seguit d'etapes, de graons, d'ascensions, que, tot palesant la categoria finita de l'ésser humà, és a dir, la seva submissió a l'espai i al temps, li permeten de descobrir en tot encontre, encara que no sigui estrictament religiós, alguna cosa d'absolut, que sobrepassa la seva condició empírica. Dient-ho d'una altra manera: en tot veritable encontre, el contemplatiu descobreix, experimenta, alguna cosa del misteri de Déu. En el seu ser-en-el-món, l'ésser humà té la possibilitat de copsar *ahora* la profunditat, el «més enllà» d'ell mateix, del cosmos i dels altres i la relativitat i la funcionalitat de totes les fórmules que pretenen «definir» Déu i l'home. Això significa que la «visió de Déu» és una via obliqua que, com tan assenyadament deia la vella teologia, va de les «coses visibles a les invisibles». En aquest sentit, doncs, hem parlat suara d'encontre mediat, és a dir: el món, el propi subjecte i els altres són paràboles del *divinum* que, a causa de llur fragilitat expressiva, revelen i oculten Déu, o, com ha dit algú, i això és especialment rellevant en el nostre temps, fan avinent la presència de Déu en forma d'absència (Jüngel). S'ha de dir encara que en l'experiència de la limitació (encontre mediat) rau per a l'home la possibilitat de superar els límits de la pròpia condicionalitat espàcio-temporal. Aleshores, la finitud congènita de l'home, conduïda i ensenyada pel Desig que roman sempre Desig, pot ser la base per a l'encontre de l'home amb Déu; un encontre que s'esdevé sempre en imatges, és a dir, en i sota les condicions de la corporalitat, de l'espai i del temps.

Memòria i tradició

Un altre factor d'enorme importància per a la contemplació és la *memòria*. La memòria és també una forma creadora d'existència humana. (S'ha de dir, amb tot, que el record pot actuar també negativament com, per exemple i fent referència a Jorge Manri-

que, quan s'afirma que «a nuestro parescer, cualquier tiempo pasado fue mejor»). Memòria vol dir *actualitzar* el potencial religiós dels esdeveniments del passat i *anticipar* l'acompliment final de l'home («viure l'eternitat en el temps»). Des d'una perspectiva religiosa, rememorar és retrobar en el present l'eficàcia salvadora del passat, el qual aleshores deixa de ser mer «passat» i es converteix en esdeveniment. No es tracta d'un retrobament «imaginat», «somniat», sinó d'una experiència (d'*ex-prior* fer camí) que s'actualitza mitjançant els diversos encontres que imposen les necessitats i el desig d'eternitat viscuts aquí i ara. Aleshores l'«encara no» del futur s'anticipa creadorament, perquè es confessa que ni el mal ni la mort ni totes les altres formes de la negativitat no tindran la darrera paraula. La problemàtica de la memòria, tal com ací ha estat sumàriament descrita, cal vincular-la amb la de la tradició.² La tradició és la realitat de la consciència i del condicionament històric. L'home, per a bé i per a mal, es troba constantment referit a la tradició. Sense tradició no hi ha història; sense tradició i sense història no hi ha home, i a l'inrevés. Per això, la tradició és una magnitud antropològica que no pot ser bandejada sense córrer el perill de destruir la humanitat de l'home, ja que la vida, tant la física com l'espiritual, es transmeten de «generació en generació» en la mesura precisament en què hom manté una immediatesa viva i històrica amb la *pròpia* tradició. La rememoració creadora del passat en el present s'esdevé en el fluid d'una manera determinada de comprendre l'existència. La contemplació, com a encontre amb Déu, rep una fesomia peculiar, que s'inscriu dins el marc forjat pels punts de referència comuns, perquè la font de l'existència és l'*únic* concret. El Déu que surt a l'encontre del contemplatiu és el *deus semper maior*, però per a

---

2. En aquest país s'ha d'anar amb molt de compte amb el concepte «tradició», perquè, com és prou sabut, en nom seu s'ha negat molt sovint el dret a la vida en el present. El pensament reaccionari —i, sovint també, paradoxalment, el revolucionari— fa una interpretació molt estreta, políticament i religiosament interessada, de la tradició. En algunes ocasions, hom ha identificat la tradició amb determinades formes de vida com, per exemple, la camperola, a la qual s'oposaria gairebé com un invent diabòlic, la forma de vida urbana. Curiosament, molt sovint els «apologetes del camp» eren —són— homes eminentment ciutadans. Tan sols hi passen els caps de setmana; allí tenen lleure per a enaltir les seves excel·lències, amb la condició, això sí, de tornar el dilluns a ciutat

l'home concret té un rostre particular, s'autolimita, pren forma en l'espai i en el temps, d'acord amb les imatges, els valors i la història propis de cada tradició. És aquesta darrera la que ha donat forma en el transcurs dels segles als «orígens i les metes de la comunitat». L'home ateny allò que és comú a tots els homes a través d'allò que li és propi: i així s'expressa d'una altra manera la seva finitud congènita, la qual, malgrat tot, és capaç d'infinit en la mesura que sap transfigurar creadorament la seva determinació espàcio-temporal.

L'home, actiu i contemplatiu

«L'home no és ni àngel ni bèstia, i qui fa l'àngel, fa la bèstia» (Pascal). Aquí rau, al nostre entendre, la indissoluble unió de la *vita activa* i de la *vita contemplativa*; unió que es desprèn de la mateixa constitució de l'home com a ésser pensant, volitiu i afectiu. Les formes concretes com cada persona realitza en el concret de la seva existència aquesta unió són molt diversificades, però sempre hi haurà una mútua referència d'aquests tres nivells, que, en realitat, són els qui atorguen a l'ésser humà la seva fesomia característica. El pur encontre amb Déu es dona molt excepcionalment. Per això calen les «ocasions» que el provoquen, és a dir, aquelles circumstàncies mitjançant les quals el subjecte es veu confrontat amb la realitat quotidiana, en tant que conjunt d'esdeveniments soferts, realitzats responsablement o, simplement, acceptats, per tal que hom pugui descobrir en ells la presència amagada, el *deus absconditus*, la contemplació del qual s'assoleix, generalment mitjançant un camí de purificació interior.

Els mestres espirituals i els llenguatges que permeten l'encontre amb Déu

Aquí seria el lloc oportú de parlar dels «mestres espirituals», perquè la vida contemplativa és sempre *imitació*, la qual cosa suposa l'existència d'un *aprenentatge* que inicia en aquest camí. Per això, en totes les religions, la relació mestre-deixeble posseeix una importància extraordinària. Com fàcilment es comprendrà, el mestre espiritual corre el risc de pervertir-se i, a causa de la seva mateixa excelsitud, ocasiona aleshores conseqüències senzillament catastròfiques. Un dels aspectes que més negativament pot incidir en els «mestres espirituals» —i això, crec, és força generalitzat a

casa nostra— és el fet de trobar-se vinculats a una «clientela» concreta, sovint lligada a ells de forma «personalíssima» o afectiva, que, conscientment o inconscientment, obliga els mestres a dir allò que els altres volen escoltar. Aleshores, a l'«espiritual» li passa el mateix que a la *vedette* del nostre temps: renuncia a la seva llibertat interior per continuar exercint una relativa influència sobre els i les «fans» que el segueixen.

En aquest breu article s'hauria hagut d'haver parlat encara dels llenguatges que permeten l'encontre de l'home amb Déu. O, explicant-ho d'una altra forma: s'hauria d'haver considerat la qüestió del simbolisme. Aquestes aproximacions són importants des de la perspectiva adoptada en aquest article: *bases antropològiques* de la contemplació. En la bibliografia que oferim el lector trobarà estímuls suficients per a continuar aquesta reflexió.³

Avui, com ahir

No voldríem acabar sense posar en relleu la necessitat de contemplació que té l'home dels nostres dies. Contra el que ha dit Metz, per exemple, l'home modern no és menys contemplatiu —i, doncs, més actiu— que el d'èpoques passades. El que ha canviat és la referència sociocultural on l'home d'avui pot fer l'encontre amb Déu, la qual cosa significa un capgirament dels models espirituals tradicionals; però —i aquesta és la nostra convicció— l'home (i, per tant, l'home modern) és i serà un *finitus capax infiniti*.

---

3. Ll. DUCH, *La experiencia religiosa en el contexto de la cultura contemporánea*, Barcelona 1979.

M. ELIADE, *Iniciaciones místicas* (1958), Madrid 1975.

R. S. ELLWOOD, *Mysticism and Religion*, Englewood Cliffs (N.J.) 1980.
Mystische Erfahrung. Die Grenze menschlichen Erlebens, Freiburg-Basel-Wien 1976.

Religiöse Grunderfahrungen. Quellen und Gestalten (ed. W. STROLZ), Freiburg-Basel-Wien 1977.

CONTEMPLACIÓ ALLIBERADORA

JOAN LLOPIS

No hi ha dubte que la teologia llatino-americana representa una alenada d'aire fresc en molts aspectes de la reflexió sobre la fe. També, per tant, en el camp de l'espiritualitat, la pregària i la contemplació. Molts creuen que els teòlegs llatino-americans no s'interessen gaire per aquestes dimensions, diguem-ne, més «passives» de la vida cristiana; però la realitat és molt diferent: se'n preocupen molt i intenten harmonitzar-les profundament amb els aspectes «actius» de la fe, especialment amb la realitat bàsica de totes les seves reflexions teològiques: l'alliberament.

D'aquí neix, pel que fa a la pregària contemplativa, la noció de «contemplació alliberadora», que no té pas el sentit intimista i merament espiritual de certa tradició ascètica i mística —la contemplació allibera dels lligams amb la matèria—, sinó que vol referir-se a un alliberament integral de l'home i de la societat: la contemplació és un factor necessari de la lluita alliberadora contra totes les esclavituts. Una presentació força completa, si bé molt esquemàtica, de l'estat actual de les reflexions dels teòlegs llatino-americans sobre l'espiritualitat i la contemplació, la podem trobar en un número extraordinari de la revista mexicana «Christus», corresponent a desembre del 1979 i gener del 1980, en què van collaborar les revistes «Diálogo» (de Guatemala), «Mensaje» (de Xile), «Revista Eclesiastica Brasileira», «Páginas» (del Perú), «ECA» (d'El Salvador) i «SIC» (de Veneçuela).

El número esmentat conté articles de Jon Sobrino, Leonardo Boff, Segundo Galilea, Pedro Trigo, Raúl H. Mora, Alfonso Castillo, Luis G. del Valle, Juan Hernández Pico i Sergio Cobo, els quals, des de diverses perspectives, ofereixen suggeriments molt notables al tema del paper de la contemplació en la praxi cristiana de l'alliberament. Ens farem ressò dels punts de vista més significatius. (Podeu veure també el llibre de Sobrino, Galilea i Castillo, *Ora-ción cristiana y liberación*, Bilbao 1980).

Fidels a la realitat

Per a Jon Sobrino, el punt de partença de tota espiritualitat veritablement cristiana és l'honradesa i la fidelitat envers la rea-

litat». «L'espiritualitat —afirma— suposa el reconeixement de la realitat i no pas la seva manipulació. Però això no vol dir que s'hagi de deixar la realitat tal com és. En el seu si porta l'exigència de negar la seva negació i d'alimentar els seus aspectes positius. Dit d'una manera cristiana: l'exigència d'arrençar el pecat i fomentar la vida».

«El problema de l'espiritualitat —diu també Jon Sobrino— no és altra cosa que la correspondència a la revelació de Déu. (...) Però la revelació com a "dipòsit" indica únicament una doctrina sobre Déu i no garanteix una experiència de Déu. L'experiència espiritual de Déu només es realitza quan Déu es manifesta *in actu*. Però això, tant avui com al llarg de la revelació bíblica, únicament es realitza a través de la història real. Per això l'honradesa i la fidelitat envers la realitat volen dir que l'home permet que Déu continuï manifestant-se i hi pugui haver, d'aquesta manera, una experiència de la comunicació de Déu.»

Segons Sobrino, aquesta va ser l'espiritualitat de Jesús: «La seva fidelitat al regne de Déu és mediació per a la seva fidelitat al Déu del regne. La seva pregària d'acció de gràcies, d'acceptació i de lliurament a la voluntat de Déu és l'expressió de la seva relació amb la història en fer el regne. En la pràctica d'humanitzar els altres, Jesús es presenta com l'home davant Déu. En la pràctica d'agermanar els homes, Jesús es presenta com el Fill davant Déu.» Jesús va fer exactament el contrari del que, segons sant Pau, fan els homes «que reprimeixen amb injustícies la veritat» (Rm 1,18): Jesús va fer justícia a la realitat, i per això en ell es revelà la gràcia de Déu: «Per això —acaba dient Sobrino— Déu apareix en la seva veritable realitat per a Jesús, i per això ell pot invocar-lo com a Pare dintre de la seva correcta relació amb la realitat. I per això podem dir sistemàticament que en Jesús s'ha revelat l'aspecte darrer del misteri de Déu per a nosaltres, perquè s'hi ha revelat també el que significa fer justícia a la realitat.»

La conseqüència d'aquestes reflexions és que no hi pot haver cap espiritualitat cristiana autèntica que no mantingui una fidelitat constant a les coses tal com són i que no procuri transformar-les des de dintre d'acord amb la «veritat» que tenen en el pla de Déu.

«Contemplativus in liberatione»

Molt vinculat amb el punt de vista anterior, hi ha tot el que diu Leonardo Boff sobre la contemplació alliberadora. L'autor

esmentat està convençut que «el que fonamenta la pràctica i la teoria (teologia) alliberadores és una experiència espiritual d'encontre amb el Senyor dels pobres. Darrera de tota pràctica innovadora en l'Església, a l'arrel de tota teologia veritable i nova, hi ha amagada una experiència religiosa típica».

Però, segons Boff, «Déu no sorgeix merament com una categoria definida dintre del marc religiós, sinó com esdeveniment de sentit, d'esperança, de futur absolut per a l'home i la seva història. Aquesta situació fa possible una experiència pròpia i típica del misteri de Déu». De cara a aquesta experiència, té molta importància el convenciment que «Déu ha privilegiat els pobres com el seu sagrament d'auto-comunicació: en els pobres Déu ha fet sentir les seves exigències de solidaritat, d'identificació, de justícia i de dignitat». Per això, «lluitar amb els pobres, identificar-se amb els seus anhels, és combregar amb Crist pobre i viure en el seu seguiment. Aquesta perspectiva implica ser contemplatiu en l'alliberament —*contemplativus in liberatione*— i suposa una nova forma de cercar la santedat i la unió mística amb Déu».

Boff reconeix que la tradició espiritual del cristianisme més autèntic ha buscat sempre la unitat entre la fe i la vida, tradició que s'expressa, en el cas concret del monaquisme, en la cèlebre fórmula: *ora et labora*. Més endavant, en descobrir els cristians l'autonomia de les realitats profanes i la dignitat autònoma del treball, el lema en certa manera s'inverteix: *labora et ora*. Però actualment, afirma Boff, «la síntesi que cal elaborar i que està en gestació a l'Amèrica llatina és la de l'oració en l'acció, dintre de l'acció i amb l'acció. No es tracta de pregar per un cantó i d'actuar per un altre, ni d'una pregària fora del compromís concret amb l'alliberació dels oprimits, sinó de pregar en el procés d'alliberament, vivenciar una trobada amb Déu en la trobada amb els germans».

Leonardo Boff creu que aquesta síntesi vital i concreta ha estat sempre el secret de tota vida autènticament cristiana, «però a l'Amèrica llatina —diu— ens toca viure una situació d'alguna manera nova o, si més no, amb accents molt particulars. El problema no és simplement la relació oració-acció, sinó oració-alliberament, és a dir, oració-acció política, social, històrica, transformadora. En la seva formulació correcta la qüestió es planteja en termes de Mística i Política: ¿com estar compromès radicalment amb l'alliberació dels oprimits i al mateix temps compromès amb la font de tota alliberació, que és Déu? ¿Com compaginar la passió per Déu —característica de tot home veritablement religiós— amb la passió pel poble i la seva justícia, nota distintiva de tot

militant polític? Aquesta síntesi, si vol ser completa i consistent, ha d'aprofitar tota la riquesa de l'*ora et labora*, de la pregària com a encontre privilegiat amb el Senyor; ha d'aprofitar també la veritat present en el *labora et ora*, en el valor religiós del treball i del compromís realitzador de la justícia i la fraternitat».

Per a Boff, la síntesi esmentada ha de partir d'una veritable experiència de la fe: «Per a l'home de fe la realitat no és, originalment, profana i sagrada, sinó simplement sacramental: revela Déu, evoca Déu, és embolcallada per la realitat divina. Per això, l'experiència de fe unifica la vida perquè contempla la realitat unificada per Déu com a origen i destinació de tot. En tant que manera de viure, la fe viva implica una actitud contemplativa del món: veu i troba empremtes de Déu pertot arreu. Però no n'hi ha prou que la fe sigui viva; cal que sigui veritable. I només és veritable la fe que es fa amor, veritat i justícia.»

La contemplació alliberadora dona molta importància a la sacramentalitat dels pobres: «Els pobres no solament tenen necessitats que cal socórrer; són portadors privilegiats del Senyor, destinataris primers del Regne, amb un potencial evangelitzador de tots els homes i de l'Església. (...) El creient mira la classe dels pobres amb ulls de fe i hi descobreix el Servent sofrent de Jahvè. Però aquesta mirada no es queda en l'aspecte contemplatiu, com si "utilitzés" el pobre per a unir-se al Senyor. Crist s'identifica amb ells i hi vol ser servit i acollit.»

«Per això —acaba afirmant el teòleg brasiler—, per a aquell qui ha comprès aquesta perspectiva, el servei alliberador dels germans constitueix una veritable "diaconia" al Senyor, una associació amb la seva obra redemptora i alliberadora, i una "litúrgia" real en l'Esperit. Això és el que significa ser *contemplativus in liberatione*. La contemplació no es realitza solament en l'espai sagrat de la pregària, ni en el recinte sacrosant de l'església o del monestir; troba el seu lloc també en la pràctica política i social, banyada, sostinguda i alimentada per la fe viva i veritable, pràctica que objectivament realitza la salvació.»

Pregar des de la nit obscura de la injustícia estructural

Els teòlegs llatino-americans que reflexionen sobre les exigències d'una pregària compromesa i d'una contemplació alliberadora saben que hi ha moltes dificultats per a poder-les complir perfectament. Però creuen que pertany també a la nova espiritualitat la

tasca d'assumir en la pregària i l'acció totes aquestes dificultats.

La tradició cristiana n'ha parlat molt, de les dificultats que troba l'home de fe en la seva vida de pregària, i al llarg dels segles ha donat testimoniatge del desert que la persona ha de travessar, tot acceptant la purificació del seu egoisme, fins a arribar a la terra promesa d'un contacte amb Déu senzill, enfortidor i alegre. Sant Joan de la Creu parlava d'una de les etapes d'aquest itinerari com d'una «nit obscura de l'ànima».

El teòleg Juan Hernández Pico observa: «La dimensió social de la salvació, la salvació en la història, la salvació de tot un poble, especialment del poble dels pobres, és també una marxa, la marxa de tot un poble vers el seu alliberament a través del desert de la injustícia estructural i establerta que ens envolta. Per a aquest procés d'alliberació, en què les persones mantenen el seu valor irrenunciable precisament a través del seu lliurament al compromís solidari, no hi ha una tradició cristiana que els il·lumi la pregària. De la Bíblia ençà, no s'ha creat gaire cosa en aquest sentit. I tampoc no s'ha reflexionat gaire sobre el que significa pregar des de la "nit obscura" de la injustícia estructural».

Per a l'autor esmentat, és molt important d'assumir aquesta actitud d'acceptació de la «nit obscura», no pas amb esperit masoquista, sinó amb l'esperança del veritable alliberament dels pobres. «Hem d'aprendre a dialogar amb Déu —diu Hernández Pico— des de l'experiència de la injustícia humana, esperant, sense que arribi mai, el Déu que consideràvem útil perquè havíem après que preservava la sort dels poderosos i dels rics. Hem d'aprendre a despullar-nos del Déu omnipotent i impassible i aprendre vitalment (cosa, aquesta, més difícil que no pas dir-ho amb els llavis) que l'omnipotència de Déu passa per la feblesa pacient de deixar el seu Fill abandonat i assassinat en la tortura de la creu a mans dels injustos. Hem d'aprendre així, en una convulsió immensa de les nostres inclinacions més íntimes, que Déu, el revela més l'amor de donar la vida pels altres enmig de la lluita per la justícia, que no pas el poder d'imposar una determinada vida als altres.»

«Així, doncs —conclou Hernández Pico—, cal pregar en el compromís d'alliberament. D'una manera nova. Des de la nit obscura de la injustícia, que sempre s'amaga en el nostre cor. I la tasca principal és que aquesta pregària purifiqui el nostre egoisme perquè lluitem per la veritable justícia, aquella que se sembla amb amor radical, i per això recull un amor encara més radical. Per fer-ho, no coneixem pas els mots, "no sabem què hem de demanar, però és ell, l'Esperit, qui prega en lloc nostre, amb gemecs que no es poden expressar" (Rm 8, 26). Per això, encara que ens encerclin, no ens aixafen, quan el nostre horitzó és, des del

nostre pecat i també des de la nostra justícia, la recerca humil de la justícia del Regne.»

Conclusió: la mística cristiana

Aquesta ràpida mirada als principals corrents espirituals de la teologia llatino-americana actual ens fa adonar que es tracta d'una redescoberta de les arrels mateixes de la veritable mística cristiana, la qual no pot oblidar mai que el camí d'unió amb Déu no passa principalment per la contemplació de la naturalesa ni pel mer camí de la interioritat, sinó fonamentalment per la via de l'amor eficaç al proïsme. Per això, podem treure lliçons molt positives d'aquesta nova espiritualitat, que, de fet, és tan antiga com el cristianisme.

ESGLÉSIA, SOCIETAT I ESTAT

AL LLINDAR DELS ANYS 80

SALVADOR CARRASCO

Reemprendre la lectura sistemàtica de la premsa per detectar l'actualitat eclesial i sòcio-política resulta més complex i difícil cada dia. Cal estar atent a realitats ben properes i quotidianes i a les grans qüestions generals d'un món i una societat en canvi profund, en crisi: crisi de restructuració del capitalisme, que tendeix a uniformar el món; crisi del que podríem continuar qualificant de dreta i d'esquerra; crisi de models i d'alternatives... molts comencen a descobrir ara que no hi ha alternatives ni models, que som al temps de la incertesa i l'experimentació, malgrat que molts altres s'entestin a conduir-nos per camins de seguretats i dogmatismes. Cada dia resulta més difícil entendre el que s'esdevé al nostre voltant, fins i tot gosaria dir que cada dia augmenta el nombre de persones que interioritzen aquesta situació d'incertesa i de canvi, que viuen amb profunditat experiències de soledat, aïllament, confusió. Tot plegat és resultat d'una profunda crisi cultural que ha capgirat els valors i canvia totes les prioritats. Romandre al peu del canó, amb ferma voluntat de fer la feina ben feta, és dur. El cansament s'ha fet present en molts lluitadors, d'altres han fet un pas més i han deixat la lluita de construcció d'un món que voldríem nou i distint. Realitat i subjectivitat, tot sembla penetrat d'ambigüitat. Aquesta situació és viscuda a les grans ciutats —escric des de Barcelona— amb un cert dramatisme i, a d'altres indrets, amb unes peculiaritats i repercussions ben distintes. Però es tracta d'un context general que crec haver presentat amb realisme.

El tema d'aquestes pàgines no és el canvi sociològic.¹ Però hem de situar tots els fets que comentarem en aquesta situació global. Crec poder afirmar amb raó que una de les notes distintives

---

1. Sobre el canvi sociològic i el concepte de «crisi»: J. Bestard *Món d'avui i Fe cristiana*, Saurí, Montserrat, 1979, p. 23. I. Sotelo, *El concepto de crisis*, «Sistema», 40 (gener 1981), p. 25-38.

d'aquest any que repassem és que l'evolució sòcio-religiosa del país i les qüestions plantejades a nivell de relacions Església-Estat comencen a afectar directament la vida quotidiana dels ciutadans i dels creients. El procés de transició avança i va prenent una fesomia determinada. No se'ns plantegen ja qüestions de caire constitucional ni de principis, sinó problemes i reformes concretes del dret que afecten la vida quotidiana de les persones (regulació del divorci, ensenyament...).

Una societat en crisi

Deixem de banda els aspectes globals de la crisi.² Apuntem-ne només alguns trets generals importants. Han sorgit nous moviments socials, més o menys marginats de la política i dels grans interessos econòmics (feminisme, ecologia, fenòmens contraculturals, etc.) que desafien els partits, la societat sencera i també la mateixa Església, els creients inquiets i preocupats per l'evangelització i la presència en el que són avui les «fronteres» de l'Església. Fenòmens que no són totalment nous i que —amb les diferències ben marcades per les distintes èpoques— s'han donat en els grans moments de transició de la història. Entenc que avui es veuen més agreujats per la crisi quasi total de «nómos ètic» de referència. ¿Com no assenyalar aquest fet a l'hora de preguntar-nos per les relacions Església-societat?

Les institucions i les persones que detenen el poder es troben també sotmeses a una forta crítica. Sovint es remarca l'absència de coherència ètica en els polítics, els governants i els aparells eclesiàstics. En resulta una manca de credibilitat. I hom es pregunta seriosament si aquestes apreciacions —podríem dir-ne «de carrer»— no apunten cap a un fet real: el divorci poder-ètica, política-vida social i ciutadana, Església-nous corrents socials.

No és, doncs, casual que aquest any s'hagi escrit i parlat molt sobre els moviments «radicals» i que els fenòmens de la constestació social prenguin nous aires i noves orientacions. Quan nosaltres encara parlem dels «passotes», a Holanda ha sorgit ja una nova realitat que cal seguir de prop: el «moviment kraker» (*El País*, 10.12.80).

---

2. Vegeu *Tres eines per a la comprensió d'un món en crisi*, «Eina», 3 (abril, 1979), p. 11-88.

Potser augmenta la consciència ciutadana que s'imposa una altra organització social, alhora que augmenta la tendència galopant a la burocratització de les instàncies que fins fa ben poc eren capdavanteres del moviment popular. La democràcia que estem dibuixant entre tots cada dia s'acosta més a un escenari tragicòmic. Un no sap, de vegades, si riure o plorar. Resulta alarmant que homes que aquests anys han participat activament en la transició des del partit centrista puguin escriure amb raó: «Per què continuar descrivint *el tinglado* espanyol? Per totes bandes, a qualsevol lloc de la nostra geografia continua en peu el complex d'interessos, privilegis, situacions confuses, connexions inconfesables, hàbits dolents i esperits pitjors.»³ Hem parlat de manca de credibilitat; podríem afegir que la política espanyola necessita una renovació profunda i personalitats polítiques ètiques.

Sumem a aquest panorama el rebrot dels «neo-integralismes» que sembla que ens cauen a sobre, i podrem veure que l'Església tampoc no s'escapa de tota aquesta problemàtica.

La realitat resulta dura, resistent i tenaç. ¿Com lluitar contra aquelles «connexions inconfessables», contra els grans interessos econòmics que ens han manat durant la major part de la nostra història contemporània i que avui continuen manipulant-ho tot, més subtilment que mai, teledirigint la vida espanyola i la catalana? Perquè ja hem arribat a tastar els límits fins on els grans interessos de sempre permeten d'arribar en el procés de transició. Han caigut utopies i models socials que resulten inviables. Caldrà —com assenyalava E. Poulat— tornar a llegir el que havíem llegit, tornar a aprendre el que havíem après. I recordar que tan sols hi ha models a l'interior d'aquella comunitat humana que s'esforça per respondre als seus problemes, sense deixar-se manipular per consideracions externes; sense caure, però, en una concepció prometeica de la vida. També passà l'època en què els voluntarismes resultaven suficients per a lluitar. ¿Haurem de repetir sense parar que la democràcia és més una *forma de vida* que no pas una manera d'escollir el grup dominant?

En aquest marc, certament fosc, l'Església ha d'anunciar la Paraula viva de Jesús: ¿Com s'ho farà per proclamar les benaurances? ¿Però com no veure que, precisament en aquest context,

---

3. M. Jiménez de Parga, «El País», 9.12.1980, 16. Vegeu també P. Castellanos, ¿*Qué ha fracasado?*, «El País» 7.12.1980; R. Tamames, *Crisis de la sociedad y reflexión sobre los partidos políticos*, «El País» 25-26-27.11.80.

aquell missatge rep una actualitat i una vivesa extraordinàries? Tots hauríem de repensar seriosament que «el futur no ve cavalcant sobre cap Pegàs celestial, sinó sobre la pacient construcció tèrmica d'unes noves estructures, on el món personal tingui un lloc de primacia» (José María González Ruiz, «Los ex-jóvenes», *El País*, 27.6.80).

Entorn de l'anticlericalisme

No feia gaires anys que es parlava de «l'anticlericalisme de dretes». Descomptant algunes excepcions, l'esquerra havia deixat de criticar els camins de l'Església a l'antiga manera vuitcentista. Però amb la sorpresa del «revival» general que vivim ha tornat a sorgir l'anticlericalisme d'esquerra. I no li han mancat raons, certament. L'any 1978, que jo recordi i sàpiga, començà a ensenyar l'orella en alguna revista de tirada reduïda i públic juvenil (*Butifarra*, febrer 1978). Amb el pas dels anys la polèmica ha tornat a suscitar-se. Remarquem-ne algunes fites: «Osadía clerical», de F. Savater (*El País*, 21.3.80), començava la disputa; evocava la tradició espanyola del «cuerdo y sabroso anticlericalismo», amb una certa nostàlgia dels «comecuras de antaño»; «ante el desarme conciliador y decadente de la izquierda —afegia— se crece hoy la osadía clerical». No es quedà tot aquí.⁴

Però ens cal anar més a fons d'aquest fenomen i d'altres de similars en què l'enfrontament poble-Jerarquia ha estat frontal i radical («El "caso Taragoña", un conflicto único en la Cristianidad»: *El País*, 1-2.5.80).

Darrera d'aquestes anècdotes s'amaguen qüestions importants: secularització i noves formes de sacralització; religió i il·lustració; reduccionismes ideològics del fet religiós; ressorgiment de les religions històriques (de l'Islam, concretament); replantejament, coincidint amb la mort d'Alfons Comín, de la vella crítica marxista de la religió, que ens crèiem ja caducada (vegeu: «Mientras Tanto»

---

4. José M. González Ruiz, *Yo soy anticlerical*, «El País», 23.13.80 i *El diablo está en los templos*, «El País» 3.4.80; Cardenal Tarancón, *Clericalismo y anticlericalismo* «Ya» 3.5.80 (es tracta d'una «carta cristiana»); J. L. Aranguren, *La Iglesia como poder*, «El País» 4.7.80; *Los obispos de Wojtyla*, «Triunfo» nov., 1980; J. M.ª Prada, *Del anticlericalismo al divorcio y otros temas*, «El País» 5.11.80; R. Sánchez Ferlosio, *Por alusiones*, «El País» 14.11.80.

n.º 2); el fenomen dels «tácitos», tan vinculat al sector dels «propagandistes» catòlics.⁵

De cop i volta, el tema de la relació fe-política, Església-societat, torna a aparèixer sobre la taula de reunions d'especialistes (Ya, 3.7.80) o en algun llibre significatiu.⁶

Acabem de citar la mort d'Alfons Comín. I hauríem de recordar una altra defunció important de l'any 1980: la de José María Gil Robles. Dos símbols de l'actitud dels creients davant la societat, dues maneres d'entendre i de viure les relacions fe-vida política, dos protagonistes destacats de dues èpoques ben diferents. Algun dia la història haurà de valorar i sospesar, amb la distància suficient, l'aportació d'ambdós personatges i dels corrents d'opinió que representaven. El temps haurà de dir-nos què en queda, del «llegat» de cada un d'ells. (*Treball*, n. 638, 31.7-8.8, 1980; Ya, 16.9.80).

L'Església «postconciliar»: balanç provisional

Durant dos anys s'ha gastat molta tinta en comentaris del que ha suposat per a l'Església el pontificat de Joan Pau II. Diferents veus d'Església s'han anat manifestant sobre les qualitats de lideratge del Papa, els seus viatges arreu del món, les seves preses de posició en temes ètics o morals... Finalment, tot això resulta secundari. No és tan important la persona del Papa com la marxa de l'Església «postconciliar». I ens en calen una anàlisi i un balanç serens.

Tot sembla indicar que entrem en *una nova etapa del procés conciliar*. Una etapa en què l'accent es posa més sobre les preocupacions de la vida intraeclesial que no pas sobre les relacions Església-món; aquestes no per això són oblidades, ans al contrari semblen reenfocades. Sentim a parlar sovint de «la gran disciplina» eclesial, de formes més estables de vida eclesial, de l'ortodòxia i l'observança de la normativa litúrgica, de la «justa» interpretació del Concili Vaticà II. I no és que no siguin aspectes a considerar seriosament. Més aviat inquieta el fet que l'accent sem-

---

5. M. Fraga, *Cristianismo y política en los años 80*, «Ya» 3.7.80; C. Moya, *La cuestión universitaria y el nacionalismo*, «El País» 6.12.80.

6. O. González de Cardedal, V. Tarancón, M. González y N. Jubany, *Iglesia y política en la España de hoy*, Sígueme, Salamanca, 1980.

pre va a parar sobre aquests punts i no sobre d'altres complementaris i potser més positius: la necessitat de continuar en la recerca de formes noves de vida religiosa i espiritual capaces de donar alè als moviments i a les forces renovades que resten a l'Església; la valoració de l'esperit creador i dinamitzador, capaç de vivificar més la litúrgia i la vida interior dels creients i dels grups i les comunitats cristianes; el punt de partida real de tota planificació pastoral; el sentit de procés de la fe i no tant l'obsessiva inquietud per l'expressió teològica ortodoxa...

Amb tot, cal admetre la necessitat de revisar el passat més recent. Després de quinze anys d'experimentació i laboratori pastoral hem d'admetre la necessitat i la conveniència de seure per tal de reflexionar sobre el camí recorregut fins ara, i fer-ne una valoració serena i al més desapassionada possible.

Pel meu criteri, dos són els intents més significatius de reflexió en aquesta línia sobre el passat més recent de l'Església a Espanya. J. Jiménez Lozano escrivia el desembre de 1979 un lúcid article: «Sobre la involució en la Iglesia» (*El País*, 26.12.79). Es preguntava si realment l'Església havia fet aquella evolució que avui ens permetia parlar d'involucions o si més aviat el Vaticà II no havia passat com a pluja d'estiu i oreneta de primavera en uns moments molt peculiars de la nostra història. En una altra ocasió continuava la seva reflexió entorn de la manca d'acceptació i de rebuda del concili Vaticà II: («Mil días de la Iglesia» *El País*, n.º 1000, 22.7.79). El catolicisme més vell i polític, el més descaradament vinculat —i no deixa de ser un mèrit, aquesta claredat— al règim polític passat, bo i entenent la marxa del nou pontificat com una refermança en les seves posicions, ja ha anunciat que «cal començar de nou» (com si res de positiu no s'hagués fet!) (*Ya*, 17.11.1979).

L'altra veu que em sembla que val la pena destacar és la del teòleg Olegario González de Cardedal. En una sèrie d'interessants articles de premsa aborda el balanç o moment eclesial («Iglesia 1980», *Ya*, 27.1-2.2.1980). El primer, «Del entusiasmo al repliegue», ens parla dels anys 60-70, de les conseqüències del Vaticà II, del que va ser el postconcili, dels ideals que va despertar i de les actituds que va dibuixar. Finalment, fa notar la temptació d'un cristianisme introvertit i desconfiat. Al segon article, «La Iglesia extrovertida», dibuixa els «models» de relació Església-Món que, de fet, han funcionat entre nosaltres durant aquests darrers anys. L'Església ha d'estalviar-se caure en la trampa de l'exterioritat pura, oblidant que la seva vida s'alimenta i es nodreix del Missatge de Jesús. Els altres dos articles, «La Iglesia introyectada», i

«Ante el futuro, coraje y esperanza», aborden la capacitat eclesial de ser present en la programació del futur i les actituds a mantenir davant l'Església.

A l'hora de parlar dels balanços apareguts a la premsa, hem de citar el Dr. Marcelo González («Ser más hombres», *Ya*, 28.6.1980) i «Cosas extrañas en la Iglesia Española», del bisbe Guerra Campos (una àmplia ressenya apareix a *Ya*, 20.3.1980). Naturalment segueixen unes línies radicalment oposades als anteriors.

Els acords entre la Sta. Seu i l'Estat espanyol

Al nostre article darrer (QUADERNS DE PASTORAL, n. 59), deixàvem el relat dels fets a l'octubre de 1978. Firmats els acords, un nou marc jurídic regia les relacions entre la Santa Seu i l'Estat Espanyol.⁷ El 4 de desembre se signaven i s'intercanviaven els instruments de ratificació dels acords. Segons el ministre d'affers estrangers, Marcelino Oreja, es tractava de l'aplicació de les previsions constitucionals i de la consagració dels dos principis que han de regir les relacions entre ambdues potestats: els d'independència i cooperació. El Nunci Dadaglio, per la seva banda, comentava que aquell acte era un moment històric i que els Acords serien punt de referència obligat per al dret concordatari (*La Vanguardia*, 5.12.79). No faltà alguna veu, en aquells dies, que anunciava problemes immediats amb motiu del divorci (*Ya*, 8.12.79).

El 28 de juliol del 1979 es reunia la Comissió d'affers exteriors del Congrés per debatre la ratificació dels acords. Els comunistes presentaren dues propostes de reserva (entorn de l'assistència religiosa a les Forces armades i del reconeixement civil del matrimoni canònic que acabava restringint les possibilitats de divorci) i altres dues de no ratificació en matèria d'ensenyament i assumptes culturals (*La Vanguardia* i *Ya*, 29.7.1979). La Comissió va rebutjar aquestes propostes comunistes, amb l'abstenció dels socialistes. Una altra proposta del diputat Heribert Barrera en contra de qualsevol privilegi docent per a l'Església fou igualment rebutjada (*El País*, 1.8.79).

El Ple del Congrés dels Diputats ratificava els Acords el 13 de setembre. Novament els comunistes s'oposaren a l'acord sobre ensenyament religiós, en aquesta ocasió juntament amb els socialis-

---

7. *Los acuerdos entre la Iglesia y España*, BAC, Madrid, 1980.

tes: dues ordres del Ministeri d'Educació que regulaven l'ensenyament religiós i esquivaven, segons ells, el contingut dels Acords. El Ministre Otero va comentar que era «una ordre de caràcter provisional, fins a la ratificació dels acords» (*El País*, 14.9.79). Però foren prorrogades i van regir fins a la publicació de l'ordre del 16.7.80 sobre ensenyament de la religió i la moral catòlica a Batxillerat i Formació professional.⁸

Més tard la premsa publicava la notícia de l'intent parlamentari de recórrer contra els Acords. El PSOE es negà a ratificar la demanda (*El País*, 17.10.79).

El mes d'octubre el Senat ratificava els Acords, els quals eren signats definitivament el 4 de desembre. El novembre es preparaven ja les comissions mixtes que havien d'abordar les qüestions pendents de negociació: cultura, patrimoni històric-artístic, mitjans de comunicació, ensenyament i economia. Aquesta darrera acabava la seva tasca l'any 1980, prèvia a la resolució definitiva de la Nunciatura i el Govern sobre els impostos a entitats religioses (*Ya*, 11.10.80). El mes de juliol passat, per la seva banda, la Vicaria general castrense enviava als seminaris les normes de l'Estat Major de l'Exèrcit sobre el servei militar de clergues i religiosos (*Ya*, 18.7.80).

Del Nunci Dadaglio al Nunci Innocenti

Però en aquest punt la notícia de l'any va ser el canvi de Nunci, el relleu de Monsenyor Dadaglio, «un Nunci alliberador» (A. Manent, *La Vanguardia*, 28.10.1979); «el Nunci del postconcili» («Eclesia» 7.6.1980); «un home que mai no ha dit aquí una cosa i n'ha escrit a Roma una altra» (*Ya*, 10.10.80); el Nunci de «la transició» (*La Vanguardia*, 5.10.80).

La notícia es feia pública a Madrid, el 4 d'octubre, i no a Roma com és costum. El substitueix monsenyor Innocenti, fins ara Secretari de la Congregació pels als sacraments. Tot sembla indicar el final d'una etapa. El novembre havia presentat les credencials al Papa el nou embaixador espanyol davant la Sta. Seu J. Joaquim Puig de la Bellacasa, que substitueix el difunt Angel Sanz Briz. El Nunci s'acomiadava d'Espanya agraint les col·laboracions que hi havia trobat «en les hores no gens fàcils de la transició» (*Ya*, 1.11.

---

8. «Documents d'Església», n. 310 (oct. 1980), c. 595-608.

80); i fent un repàs d'aquests darrers anys, comentava que l'evolució eclesial espanyola va ser feta «amb certes pressions». L'Estat Espanyol li va concedir la «Gran Cruz de Carlos III».

En una primera entrevista de premsa, el nou nunci declarava que preocupen a Roma «una major fidelitat a la doctrina i a la gran disciplina de l'Església en tots els camps, la unitat interior de l'Església, l'actuació dels religiosos, l'acatament al Magisteri i a les orientacions pontificies, la posició dels moviments d'apostolat laical, l'ensenyança, la indissolubilitat del matrimoni...» (Ya, 2.12.80). Declarava també «L'Església i la política son dues realitats completament distintes. L'Església, l'únic que desitja és el bé de les ànimes» (*El País*, 8.10.80). Ha parlat de «l'autèntica renovació indicada pel recent Concili» i de l'amor «del poble espanyol al Papa» (Ya, 27.11.80; els subratllats són meus).

Ens resistim a fer comentaris d'aquestes primeres manifestacions i no entrem, encara, en judicis i opinions. Que els donin la mesura de l'obra i el pensament del nou Nunci. Només afegirem que —almenys— en dues ocasions solemnes el Papa Wojtyła ha fet esment d'Espanya: amb motiu de la beatificació del beat Osó i en la recepció de credencials del nou ambaixador. I convé recordar que en totes dues ha parlat de la «tradició catòlica de la nació espanyola», del pluralisme de la societat, del «patrimoni (de fe) de la nació» i dels «principis que han configurat l'ànima d'un poble i les seves expressions vitals» (Ya, 1.11.79; 30.12.80).

Algunes revistes han denunciat que a Mons. Innocenti li han arribat informes, cartes, denúncies requisitòries, pressions d'alguns que semblen desitjar que es miri la realitat espanyola amb els seus ulls (*Ecclesia*, 8.11.80, p. 5; *Vida Nueva*, novembre 1980, p. 11)... i es queixen que ens vingui un «vigilant», i no un bisbe, que ens retorni al catolicisme conservador més recalitrant i que acabi amb les restes del treball d'aquests quinze darrers anys de postconcili.

La llei de llibertat religiosa

El BOE publicava el dia 1 de juliol de 1967 la «Ley sobre libertad religiosa» que ha regit fins al juliol de l'any 1980. Ja feia molts anys que era un cadàver jurídic: responia a normes concordatàries d'estricta confessionalitat catòlica i no traduïa l'esperit conciliar del Vaticà II. Nos aires començaven a bufar en la Direcció general d'affers eclesiàstics, que el 1978 canviava de denominació (i passava a ser «d'affers religiosos») i s'anunciava una actitud

de neutralitat en la política religiosa del Departament. De fet començaven els contactes amb distintes esglésies, comunitats i confessions religioses. El mes de març de 1979, el Sr. Zulueta era substituït pel nou Director general, Sr. Nasarre, home procedent d'«Izquierda Democrática» i membre de Pax Romana. L'objectiu prioritari que es proposava era d'arribar a l'aprovació d'una llei orgànica de llibertat religiosa. L'equip anterior havia establert ja unes bases o criteris generals (*La Vanguardia*, 26.5.78). Es tractaria d'una «lleï marc». L'11 d'octubre era conegut per la premsa un resum del projecte. Les bases s'havien comunicat a diferents confessions i esglésies (*Ya*, 9.6.78). El febrer següent el text arribava a coneixement de l'opinió pública (*La Vanguardia*, 7.2.79).

La Comissió constitucional del Congrés dels diputats es reuní el 14 de febrer per a dictaminar el projecte-llei. A la Comissió va ser acceptada una esmena del Sr. Fraga Iribarne, que proposava l'esment explícit de l'Església Catòlica (*Ya*, 15.2.80). El Ple del Congrés n'iniciava el debat el 25 de març. S'hi va parlar fins i tot de la guerra civil i de la necessitat de superar enfrontaments històrics. La menció explícita de l'Església catòlica fou rebutjada. La llei era aprovada i començaria a regir el 25 de juliol (*La Vanguardia*, 25.7.80).⁹

Cal destacar el reconeixement del dret de llibertat religiosa individual i comunitària (art. 2); l'atribució de personalitat jurídica a les associacions i entitats religioses que ho demanin i la unificació de registres per a totes les esglésies i confessions religioses que ho desitgin.

El text definitiu de la llei corregia l'article tercer del projecte, esmenant-ne significativament alguna ambigüitat perillosa.

Text definitiu (art. 3,1): «L'exercici dels drets que dimanen de la llibertat religiosa i de culte té com a únic límit la protecció del dret dels altres a l'exercici de les llibertats públiques i els drets fonamentals, així com la salvaguarda de la seguretat, la salut i la moralitat pública, elements constitutius de l'ordre públic protegit per la Llei en l'àmbit d'una societat democràtica». (Projecte, art. 3: «L'exercici dels drets que dimanen de la llibertat religiosa i de culte tenen com a límit el manteniment de l'ordre

---

9. *Id.*; també a «Ecclesia» 1973, 9.8.80, p. 16-17. Comentaris autoritzats sobre la Llei: E. Nasarre, *El valor simbólico de la ley de libertad religiosa*, «Ya», 25.3.80; Colaboració a *Debate: Libertad Religiosa*, «Vida Nueva» 1240, 29.8.1980; J. Jiménez Lozano, *Sobre la ley de circulación de iglesias*, «El País», 16.4.80.

públic protegit per la llei, que comprèn, en tot cas, el dret dels altres al ple exercici de les llibertats públiques, així com la salvaguarda de la seguretat, la salubritat i la moralitat públiques»).

Resta, amb tot, una ambigüitat important a l'article 7.1, sobre la qual valdria la pena cridar l'atenció: «U. L'Estat, tenint en compte les creences religioses que existeixen a la societat espanyola, establirà, si escau, acords o convenis de cooperació amb les Esglésies, Confessions i Comunitats religioses inscrites al Registre, que per llur àmbit i nombre de creients hagin assolit un notori arrelament a Espanya. En tot cas, aquests acords seran aprovats per Llei de les Corts generals. — Dos. En els acords o convenis, i respectant sempre el principi d'igualtat, hom podrà estendre a les dites Esglésies, Confessions i Comunitats els beneficis fiscals per a les Entitats sense finalitat de lucre i totes les altres de caràcter benèfic».

Ens podem demanar quins són «l'àmbit» i «el nombre de creients» que fan que una Església, Comunitat o Confessió religiosa «hagi assolit un notori arrelament»; què s'entén per «notori arrelament»; qui ha de determinar si els tenen o no. I no és qüestió menor, perquè hi ha en joc la possibilitat de beneficis fiscals. El projecte anava més enllà, encara, i els reconeixia explícitament la facultat de creació i foment de fundacions i institucions educatives i assistencials (¿implicava que els que no signessin aquells acords no gaudirien d'aquest dret?).

L'aprovació d'aquesta Llei orgànica ha estat un pas més, seriós i important, en la normalització i posada al dia de la legislació civil sobre drets humans. La publicació de l'ordre del 16 de juliol 1980 sobre «l'ensenyament de la religió i la moral de diverses Esglésies, Confessions i Comunitats a Batxillerat i Formació professional» ho ha estat en l'aplicació i regulació del dret de llibertat religiosa. Cal esperar ara conèixer l'opinió dels propis interessats.

En matèria de drets humans que afecten l'exercici de la llibertat religiosa cal recordar que el Senat va plantejar una proposició de llei sobre cementiris civils (*La Vanguardia*, 24.1.1978) i que, segons notícies de premsa, som en vigílies de la redacció d'una llei que reguli l'objecció de consciència (*La Vanguardia*, 8.6.1980).

De nou l'ensenyament

Durant aquest any 1980 l'ensenyament ha tornat a ser un dels camps de confrontació social i política. Una sèrie d'ordres ministerials i de lleis centraven el debat escolar.

S'ha regulat l'ensenyament religiós a les escoles i instituts de Batxillerat i de Formació professional.¹⁰ Amb aquestes disposicions ministerials tornava a sorgir l'antiga problemàtica del professorat de religió dels centres oficials. Un cop més s'han replantejat les reivindicacions econòmiques d'aquest sector del professorat, sense que es noti encara una preocupació per la pastoral. No prejutgem la justícia de les reivindicacions que presenta (Ya, 4.11.1979), però ens agradaria, alhora, detectar una certa inquietud pastoral.

Per altra banda, amb motiu del debat i l'aprovació de la *Llei orgànica que regula l'estatut dels Centres escolars*,¹¹ la qüestió escolar s'agreuja de nou. Els socialistes presentaven un recurs d'inconstitucionalitat (Ya, 15.10.1980), basat en el criteri que els articles 15, 18 i 34 de la Llei infringeixen els 16, 1 i 2, 20.1 i 27.1 de la Constitució. La pressió de la FERE sobre l'episcopat va ser un fet (La Vanguardia, 16.11.79) i l'episcopat espanyol es manifestà, un cop més, sobre l'ensenyament. Com deia un diari madrileny, amb raó, «hi ha en joc el model de societat» (Ya, 24.11.79). Així, doncs, en el fons es rebutja un model social i se n'afavoreix un altre. La pregunta a plantejar és, al meu entendre, per on passa el Regne de Déu a l'escola: pel testimoniatge dels creients o per les institucions confessionals? Vella polèmica, que continua actual encara que hagi entrat en la via morta. Val la pena remarcar el fet que, des de l'any 1969, l'episcopat espanyol s'ha manifestat sobre matèries d'ensenyament en 38 documents. Els bisbes han jugat fort. Ara tenen la paraula les escoles cristianes: seran capaces de fer la transformació a què es van comprometre?; què volen dir quan manifesten que es basen en un «humanisme d'inspiració cristiana?»: en quin model de societat l'emmarquen i com el fan derivar de l'Evangeli o l'hi relacionen?

Al mig d'aquesta polèmica, un fet significatiu ha estat remarcat amb un cert èmfasi per la premsa catòlica: segons les estadís-

---

10. Em refereixo a les ordres ministerials del 28 de juliol de 1979 (inútilment van intentar els socialistes la seva immediata derogació al Congrés), renovades per un curs a primers de gener del 80; i a les del 16 de juliol de 1980, que acabaven amb la provisionalitat de les anteriors i aplicaven al camp de l'ensenyament els criteris aprovats a la Llei de Llibertat religiosa. A la Plenària de la Conferència episcopal espanyola del novembre de 1980, s'aprovaven les Normes per a la concessió del títol d'ideat per a impartir l'ensenyament religiós a l'escola («La Vanguardia», 12.11.80).

11. Butlletí Oficial de l'Estat del 27.6.80, n. 154, 14.633-14.636.

tiques de la «Guia de Centres educatius catòlics-1980» (FERE), aquests han vist augmentats els alumnes de BUP (Ya, 22.12.1980). No deixa de cridar molt l'atenció que, mentre des de les institucions religioses educatives es critica la tendència a l'estatització, el professorat dels instituts es demani on va orientada la política educativa del Ministeri d'educació que degrada de manera sistemàtica i progressiva la situació dels centres oficials.

Un altre aspecte que s'ha debatut, també, sobre l'ensenyament és la *Llei d'Autonomia Universitària* (LAU). Segons alguns sectors catòlics, el projecte era susceptible, també, d'inconstitucionalitat, «per no reconèixer la llibertat de creació d'universitats privades» i no assegurar-los la subvenció (Ya, 24.11.79). Al rerafons de la polèmica hi ha, sens dubte, el projecte de creació de «la gran universitat catòlica» (Ya, 6.7.80).¹² Socialistes i democristians apellen per igual a la Constitució per fer front a textos que són contraris a les seves alternatives. La llibertat de creació de noves universitats privades i la seva subvenció estatal han estat, precisament, els dos punts més debatuts a la Ponència del Congrés que dictaminà el projecte de LAU a finals de desembre de 1980.

El debat sobre la llei de divorci

El projecte de Llei que modifica la regulació del matrimoni en el Codi Civil i els procediments a seguir en les causes de nul·litat, separació i divorci va ser dictaminat per la Ponència de la Comissió de Justícia del Congrés a finals de desembre de 1980. La premsa el publicava íntegre el 21 d'aquell mes. Encara resta un llarg camí a recórrer i la primavera tornarà a revifar-se la polèmica. Una polèmica que ha estat aferriçada i que ha tingut com a protagonistes destacats l'episcopat, sectors democristians d'UCD i el Ministeri de Justícia, que ha jugat fort.

El 24 de novembre de 1979 l'episcopat espanyol, en una nota, s'oposava al divorci per consens, reafirmava la doctrina catòlica tradicional i assenyalava alguns criteris per a «una eventual legislació sobre el divorci». El setembre de 1980, el cardenal Marcelo González feia pública una instrucció pastoral contra el divorci (Ya, 28.9.1980) i a primers de desembre, tornava a intervenir en el ma-

---

12. F. Martín, *Universidad de la Iglesia: desventuras de una autonomía*, «Ya», 23.10.80; U. Valero, *Universidad privada en España*, «Ya» 12 i 14.11.80.

teix sentit. L'*Osservatore Romano* va fer al·lusió repetidament a les posicions del cardenal de Toledo; també Ràdio Vaticà se'n van fer ampli ressò (*Ya*, 24.10.80). Les preses de posició episcopals han estat nombroses. La reacció social davant aquestes intervencions ha estat molt forta, també. Tot plegat, un debat que, certament, resulta anacrònic i que ha fet sorgir els vells «dimonis» clericals i anticlericals de tradició vuitcentista. Aquesta polèmica ha fet oblidar el problema de fons: el sentit de la família i la seva positiva tutela.¹³

La qüestions de la LAU i el divorci han posat en evidència les divisions ideològiques internes del partit del govern. Ara, potser, podrem trobar resposta a algunes preguntes que ens formulàvem en una altra ocasió: «fins a quin punt el cartell de partits que ens governa sota la sigla d'UCD és expressió d'una concepció democristiana?; ¿quin influx hi tenen altres corrents i quin és el pes i la força que hi assoleix el sector d'origen o procedència democristiana?».¹⁴

En plena polèmica divorcista esclatà l'escàndol de les «fugues» de causes matrimonials i les respectives anul·lacions. La Signatura Apostòlica hi ha pres cartes.

Dos articles ens han semblat clarificadors en tota aquesta picabaralla divorcista. El d'Antonio Garrigues «Aneu i prediqueu, no aneu i domineu» (*Ya*, 7.12.1980) i el del degà de la Secció St. Pacià de la Facultat de Teologia de Barcelona, Antoni Matabosch «Els pros i contres d'una llei. El divorci i els catòlics» (*La Vanguardia*, 10.12.80).

Aquest és l'estat de la polèmica en acabar l'any 1980. El projecte ja ha estat dictaminat: divorci per consens, menció explícita del dret canònic i afirmació que «el matrimoni es dissol, *qualssevol que siguin la fórmula i el temps* de celebració, per la mort o la declaració de defunció d'un dels cònjuges i *pel divorci*» (sóc jo qui subratllo). Però li espera, encara, un llarg camí.

1981: perspectives i qüestions

L'any 1981 serà important i ric en fets: renovació de càrrecs de la Conferència episcopal espanyola, viatge papal i possible re-

---

13. J. M.ª Via, *Marejada previsible: Divorcio descafeinado*. «La Vanguardia», 18.11.1980.

14. S. Carrasco, *Església i Estat durant la transició política*, «Quaderns de Pastoral» 59 (desembre 1979), p. 58.

orientació de la vida i els camins de l'Església a Espanya, acabament del debat de les lleis del divorci i d'autonomia universitària. L'any 1982 arribaran a l'edat de retirar-se del ministeri episcopal el cardenal de Madrid i l'arquebisbe de Tarragona. Aquest seguit de fets susciten diverses qüestions: realment és irreversible el camí fet per l'Església a Espanya aquests darrers vint anys? A la Sessió pública conciliar del 18 de novembre de 1965, Pau VI parlava als bisbes de la «nova psicologia de l'Església». Els bisbes espanyols se'n feien ressò més endavant. També va parlar de com a «l'acció de l'arada, que remou la terra, succeeix el conreu ordenat i positiu»: feia aquests comentaris per explicar com l'Església acabava una etapa i en començava una altra. Si resulta certa l'apreciació que entrem en una nova etapa del procés conciliar, ¿com no recordar aquella «nova psicologia eclesial» per a desitjar que la nova etapa —potser de nou conreu pacient, ordenat i positiu— estigui en consonància amb la psicologia que la motivà? ¿Com donarem major credibilitat a l'Església davant la societat, a evangelitzar la qual és enviada?; ¿mantindrà la nostra Església, en tots i cadascun dels fidels, en els jerarques i les institucions, la consciència de la funció nutrícia que té davant la societat, sense caure en noves ligitimacions del poder polític, sense tornar als somnis de cristiandat i als afanys restauradors d'èpoques ja passades?, sabrem caminar en la recerca i el «constant aprenentatge de la incertesa» que ens imposa la societat en canvi i transició en què vivim?; ¿sabrem viure en una societat pluralista i democràtica, sense imposar als no catòlics les exigències i les concepcions que deriven de la manera com l'Església catòlica se situa davant l'home i el món?; ¿tindrà més importància i prioritat l'anunci evangelitzador que ens portarà a les fronteres de l'Església o dominaran la inquietud i el neguit de qui es replega i tanca en les seguretats de sempre?

Tots aquests interrogants conviden a una reflexió teològica profunda que ens ajudi a encertar l'actitud que hem de mantenir davant l'Església i davant els desafiaments que té plantejats al llindar dels anys 80.

Barcelona, desembre 1980

SET LÍNIES DE FONS PER A UN MODEL D'ESGLÉSIA

RAIMON RIBERA

Voldria presentar, de manera esquemàtica i donant per suposades moltes coses, set aspectes per a mi fonamentals del que hauria d'ésser un model d'Església que orientés el nostre treball de transformació de la nostra diòcesi. Crec que és urgent un debat sobre aquesta mena de qüestions, amb vista a clarificar les opcions pastorals que tenim al davant. Per això el títol hauria d'anar seguit d'aquest subtítol: «guió per a un debat d'opcions pastorals».

1. L'evangelització, criteri fonamental

El punt de referència amb què valorar les nostres iniciatives pastorals hauria de ser sempre aquest: «afavoreix l'anunci de la bona notícia, de l'Evangeli, de Jesucrist»? Si introduíssim explícitament aquest criteri a l'hora de revisar la nostra pràctica pastoral, podríem avançar amb molta més llibertat i confiança pel camí de la renovació.

Aquesta prioritat de l'evangelització mantindria també la preocupació constant per dur el missatge cristià als sectors socials que n'estan més allunyats. I molt especialment, permetria de posar sempre en primer terme de la nostra òptica pastoral el món dels pobres, els senzills, els oprimits, els marginats: aquells que són els primers destinataris de la paraula de Jesús.

2. La construcció de la comunitat cristiana

La tasca de construir la comunitat cristiana ha d'anar subordinada a la d'evangelització; però coneixem prou bé la seva importància per a fer possible l'expressió i aprofundiment de la fe. Cal, doncs, promoure totes aquelles realitats comunitàries on la paraula evangèlica arriba a la persona, on la fe es «viu», s'explicita i es comparteix.

Crec que és metodològicament útil la distinció entre aquest nivell «de base» i el nivell «d'estructura», que són aparells al servei de la vida de la base. (Després, com que la realitat és com és, les coses es barregen; però distingir aquests dos nivells pot ajudar molt a enfocar millor la pastoral).

Tradicionalment les parròquies tenien el monopoli del nivell de base. L'aparició dels moviments especialitzats i, més tard, de les comunitats de base, va anar diversificant-lo. Crec que, de cara al futur, cal treballar en la promoció simultània d'aquests tres grans tipus de realitats de base:

a) *parròquies*, enteses bàsicament com a «espais de celebració litúrgica» en un sentit ampli (sagraments, pregària). El que crec important és abandonar la pretensió que les parròquies siguin unitats de la pastoral de conjunt, que vulguin fer una mica de tot. Crec que caldria oblidar fins i tot els seus límits territorials, i passar a una imatge de «focus d'atracció» al voltant d'un temple i inserits en l'esquema pastoral d'un arxiprestat. D'aquesta manera, la parròquia podria dedicar les seves energies a millorar la qualitat i la diversitat de les celebracions de tot tipus que ha de promoure. Així esdevindria una realitat eclesial viva i plena de sentit;

b) *comunitats*, enteses bàsicament com a espais personalitzats de vivència de la fe. L'anonimat parroquial és substituït aquí per un coneixement concret de la persona per part dels altres membres de la comunitat. No crec que es pugui dir que l'anonimat sigui pitjor que la personalització; simplement, l'un posa l'accent en el vincle essencial que suposa compartir la fe, i l'altra en la possibilitat d'interpel·lació evangèlica d'una vida concreta. L'un té el perill de no arribar prou directament a la persona, i l'altra el perill de quedar massa mediatitzat per les relacions interpersonals i de grup. Crec que cal promoure les comunitats des d'una òptica àmplia, diversificada, en funció de les diferents realitats;

c) *moviments*, entesos com a conjunts de grups cristians arrelats en un medi específic i que tenen com una de les seves prioritats l'evangelització d'aquest medi. La diversitat dels medis i dels estils de treball els diferenciarien molt, però és normal que sigui així. En un moment com l'actual de diversificació dels grups socials, alguns moviments patiran les indefinicions i transformacions del seu mateix medi.

En general, crec que on ens juguem el futur de la nostra Església és en la vitalitat d'aquestes realitats de base. Crec que és aquí on cal abocar la major part dels esforços.

3. Una estructura simple i eficaç

L'estructura ha de ser un aparell senzill al servei de les realitats de base. El que la justifica és la seva capacitat de promoció i ajuda a la vida de la base. Ha de ser, per tant, una estructura simple, que demani un mínim d'esforços; i eficaç, constantment revisada en funció dels seus resultats. Això li donaria la flexibilitat i l'agilitat que necessita.

En aquest sentit, jo sóc partidari d'un «model de dos nivells», l'arxiprestat i la diòcesi. L'arxiprestat hauria de ser la unitat territorial bàsica de la pastoral de conjunt, i hauria de coincidir amb un barri, poble, subcomarca o comarca. Crec, i això em sembla important, que el seu tamany ha d'estar en funció de les seves «forces», de la seva capacitat de cobrir els diferents aspectes de la pastoral de conjunt. Dos arxiprestats veïns sempre s'haurien de poder ajuntar si veuen que sols no se'n surten; i si una part d'un arxiprestat es veu prou forta, sempre podria esdevenir-ne un.

La diòcesi hauria d'estar formada per un conjunt homogeni d'arxiprestats, coincident, en el cas català, amb una comarca o una regió, aproximadament. Crec que a Catalunya es podrien mantenir les vuit diòcesis actuals, amb una profunda revisió dels seus límits, però afegint-n'hi quatre que resultarien de la divisió de l'actual macrodiòcesi de Barcelona; concretament, el Maresme (fins al Besós), el Vallès, el Penedès (en sentit ampli) i el Baix Llobregat (inclòs l'Hospitalet). Arribaríem així a una Catalunya amb dotze diòcesis, cosa que crec adient.

Ara bé, aquest projecte no és realitzable de seguida. Per començar, doncs, gosaria proposar l'organització immediata de la diòcesi de Barcelona en cinc zones pastorals, coincidents amb les quatre noves diòcesis més la de Barcelona (ciutat), cada una d'elles presidida per un vicari episcopal amb plenes facultats sobre la zona.

4. Democràcia en la comunió

Crec que democràcia vol dir per a la nostra Església la participació de tots en la presa de decisions que afecten l'orientació, el funcionament i la imatge de l'Església. L'accent en la corresponsabilitat posat per l'Assemblea Diocesana ens porta per aquest camí. I la traducció més immediata d'aquest principi és la creació dels Consells Pastorals, dels quals l'Assemblea subratlla el caràcter representatiu i decisorí. Sense aquestes dues connotacions serà molt

diffícil introduir una reforma real en les nostres estructures diocesanes.

Els passos concrets immediats que proposaria per a engegar aquest procés serien:

a) revisió dels límits de les zones i els arxiprestats actuals, d'acord amb els criteris exposats en l'apartat anterior. Una comissió d'experts hauria de presentar una proposta concreta a la Comissió d'Organització del Consell Pastoral Diocesà, la qual la discutiria i la sotmetria a l'aprovació de la reunió plenària del Consell. Llavors l'hauria d'aprovar l'Arquebisbe de la diòcesi, i hauria de ser posada en pràctica immediatament i en un sol bloc. Això implicaria el nomenament dels cinc vicaris episcopals i dels arxiprestos corresponents;

b) realització d'uns cens de persones i entitats interessades en la pastoral, a nivell d'arxiprestat;

c) creació del Consells Pastorals d'Arxiprestat, presidits per l'arxiprest. Com a suggeriment, jo diria que haurien de constar d'unes vint persones, les quals en formarien part per quatre anys i es renovarien per meitats cada dos anys. Per a formar el Consell, la meitat dels membres serien elegits per l'Assemblea d'arxiprestat, conjunt de les persones censades; l'altra meitat serien membres designats per les entitats cristianes actives a l'arxiprestat;

d) creació dels Consells Pastorals de Zona, presidits pel Vicari episcopal i formats pels arxiprestos, un delegat de cada Consell Pastoral d'arxiprestat de la zona i els representants de les entitats cristianes actives al conjunt de la zona.

Paral·lelament, s'hauria de dotar les zones dels corresponents equips de govern i òrgans executius.

Crec que, si aconseguíssim de tirar endavant aviat aquest procés, la diòcesi de Barcelona faria un gran pas en la direcció assenyalada per l'Assemblea Diocesana.

Qui pot impulsar aquest procés? Crec que hauria de ser una de les tasques del Consell Pastoral Diocesà Provisional de Barcelona, el qual hauria de recollir les iniciatives que des de la base puguem emprendre tots en aquest sentit. És important que convergim en un mateix projecte; altrament, la dispersió d'esforços pot fer inviable qualsevol intent de transformació.

5. Una comunitat tota ella ministerial

Crec que l'obstacle principal per a una revitalització de la base

i una reforma de l'estructura com les que aquí se suggereixen rau en la manca de recursos humans. L'únic camí de sortida és que tothom assumeixi el seu paper, un paper actiu, per modest que sigui, en la vida de la comunitat. Crec que si els laics noten que l'Església també són ells i també depèn d'ells, respondran a la crida.

Però aquest procés no s'ha de fer des d'una òptica purament tècnica, de divisió del treball, perquè té un sentit molt més profund. Ha de significar la recuperació, per part de la comunitat, dels ministeris fins ara monopolitzats pel clergat. El paper dels laics, tant a nivell de base com d'estructura, no ha de ser una «feina» sinó un ministeri eclesial, i per tant convenientment reconegut i celebrat per la comunitat cristiana.

6. Una Església autofinançada

La fidelitat a l'Assemblea ens ha de portar a emprendre la darrera embranzida vers l'autofinançament, que coroni els molts passos que ja s'han fet en aquest sentit. Amb una mica d'esforç, l'aconseguirem.

Alhora, hauríem d'adaptar l'organització econòmica de la nostra Església al model d'estructura eclesial aquí dibuixat. Crec que els arxiprestats haurien de ser també la unitat econòmica bàsica; haurien de comptar amb un tresorer i haurien de fer públics els seus balanços i pressupostos. L'orientació de la gestió econòmica arxiprestal correspondria al Consell Pastoral d'Arxiprestat. Els excedents de cada arxiprestat serien passats a la diòcesi (zona). El Consell Diocesà (de zona) supervisaria la gestió econòmica global de la diòcesi (zona), fent possible la interpellació mútua entre les diferents unitats que en formen part.

L'esperit de pobresa evangèlica hauria de presidir tota la gestió econòmica de la nostra Església.

7. Una Església arrelada i autònoma

Tot aquest procés de transformació ha de ser simultani amb un reforçament de la nostra consciència d'Església local en tant que Església catalana. Hem de refermar la nostra llibertat d'esperit per tal d'assolir de fet l'autonomia que ens correspon, com a Es-

glésia local, respecte a la Conferència Episcopal Espanyola i al Vaticà. La nostra primera fidelitat ha de ser a l'evangelització del nostre país.

Tal com demana l'Assemblea, cal la constitució d'una Conferència Episcopal Catalana. Cal crear lligams entre els Consells Pastorals de les diverses diòcesis. Cal impulsar organismes eclesials a nivell català (secretariats interdiocesans i d'altres). El reforçament de la nostra entitat eclesial ens permetrà un major arrelament en el nostre poble, pas indefugible si volem ser veritables portadors de l'Evangeli de Jesucrist.

4VENTS

Problemes a la JOC catalana?

A finals de l'any passat poguérem llegir, a la premsa que s'edita o arriba a Barcelona, que hi havia molt enrenou a la JOC. Es deia que hi havia una escissió al seu interior entre una branca que es volia independitzar totalment dels bisbes i de l'Església i una altra que es volia dir Església, que els bisbes hi havien pres part destituint i nomenant, que havien enviat la policia als seus locals, que es repetia el conflicte del 68, que la JOC internacional hi havia intervingut amb una carta del seu president...

Tot plegat, posat dins una ma-

teixa olla i ben remenat, feia un brou que tenia tots els gustos, i algú ho va prendre per escudella, quan la sopa que fem a Catalunya té un altre gust molt diferent. Així s'han pogut crear malentesos.

Per això em sembla escaient, a petició de QUADERNS DE PASTORAL, de presentar, encara que d'una manera breu i esquemàtica, com tenim les coses a la JOC catalana. Una exposició més llarga des d'un punt de vista històric, metodològic i que precisa alguns fets esdevinguts fa uns mesos, apareix en una entrevista que

«Foc Nou» fa a en Tano Casacuberta, consiliari de Catalunya.

Amb aquestes quatre ratlles no es pretén de dir als de fora de Catalunya com ho han de fer, però sí que es vol deixar clar que ni la nostra identitat, ni el nostre procés són els que segueixen a d'altres terres.

La nostra experiència: el document de Manresa

Després de la desfeta que ocasionà la crisi del 68, agreujada més tard aquí pel conflicte que hi provocà cap al 73 una organització obrera que s'apoderà dels alliberats, la JOC catalana quedà reduïda pràcticament a zero. Això, que podia haver estat la desfeta total, permeté de reconstruir molt lentament una JOC típicament nostra, amb una «experiència acumulada», com diem a l'interior del moviment, amb una vida que s'ha anat a pouar a la JOC espanyola i internacional, però que ja ha fet història pròpia aquí.

Aquesta experiència està resumida en el que anomenem «Document de Manresa», un document aprovat l'any passat per tots els militants, no publicat encara, el qual ens permet de tenir un esquema de referència a l'hora de resumir els punts centrals de la JOC, que es podrien concretar en aquests:

— la JOC és un moviment obrer, que se situa dins la classe obrera, que assumeix la seva op-

ció de classe i que entén la classe obrera en un sentit ampli i plural, com ho és la realitat obrera dels pobles i ciutats de Catalunya;

— la JOC és un moviment educatiu, és una alternativa a la consciència, i com a tal no vol ser alternativa a cap organització de les que s'ha donat el moviment obrer; els seus militants poden pertànyer a l'organització obrera que creguin més convenient (o no pertànyer a cap) sempre que no impedeixi de tirar endavant una acció educativa;

— la JOC és un moviment cristià, d'Església i evangelitzador: pren com a punt de referència constant Jesucrist, vol viure la fe dins la gran comunitat de creients que és l'Església, i la vol fer conèixer. Això es viu en l'acció de cada dia, es treballa en les revisions de vida i se celebra en grup;

— la JOC és un moviment juvenil, protagonitzat per joves i dirigit als joves, atent especialment als aspectes juvenils de qualsevol fet.

Tot això hi és viscut des de Catalunya, des del moviment obrer del Principat, des de l'Església catalana, des dels joves de la nostra terra, i no des d'un país fictici i creat des de dalt. Així, doncs, els problemes que passen a un altre lloc no són els nostres, no els hem creat nosaltres, ni ens toca de resoldre'ls, tot i que no volem deixar de donar un cop de mà, des de casa, a qui ens ho demani.

Un procés de creixement i unes opcions

En aquests moments la JOC catalana viu un vertader procés de creixement, seguint els camins esmentats anteriorment i en un clima de serenor forjat a còpia d'anys. A aquest procés hi ha contribuït fortament un equip de consiliaris, que, mitjançant l'assumpció sovintejada de funcions de suplència, més pròpies de militants que d'adults, ha ajudat a la creació d'un estol de militants capaços de protagonitzar la marxa del moviment des de baix.

Tot amb tot, hi ha uns focus de tensió, provocadors de crisis, que reapareixen periòdicament a la JOC, sorgits del seu interior o vinguts de fora, i que no podem descuidar. No és pas que aquests punts de tensió siguin nostres en aquests moments, però com que ajuden a precisar la nostra realitat, els enumero:

— la JOC és un moviment simplement educatiu, fortament polititzat, que representa una alternativa davant d'altres grups obrers, en el qual tenen cabuda els creients, o és un moviment educatiu, clarament cristià i evangelitzador, plenament inserit dins el moviment obrer, i que no ofereix una alternativa política?;

— la JOC és un moviment d'Església, màximament preocupat per a fer de transmissor i de resò de la Jerarquia, o bé és un moviment juvenil i obrer, fidel des d'aquí a Jesucrist i a l'Esglé-

sia, amb un esperit sempre crític?;

— la JOC és un moviment «cuidat» i dirigit pels adults i consiliaris que hi treballen, o un moviment de protagonisme juvenil, on els adults hi fan un paper d'acompanyament?;

— la JOC pot canviar alguna de les seves tres lletres perquè així ho decideixen els militants democràticament, i aquí no ha passat res, o bé llavors hem de dir que s'ha trencat el moviment i que ja és una altra organització?

Aquests punts no són ciència-ficció, sinó que actualment marquen una divisió en la JOC internacional i estatal. Però la JOC catalana està plenament per la segona opció, tenint present, això no obstant, que una part sovint condiciona l'altra.

Aquesta opció no és fruit d'una teoria o d'una declaració de principis, sinó que s'ha forjat en la vida al llarg d'una colla d'anys; i és aquí on hi ha la força i l'optimisme de la nostra JOC.

Construir moviments obrers, construir l'Església a Catalunya

Aquest estil de fer Església mitjançant els moviments, és un camí viu i creixent altra vegada a Catalunya; és una ferma convicció i un fet dins la JOC i en d'altres moviments.

Des de fa un temps, per exemple, s'estan fent intents d'aproxi-

mació a una altra realitat semblant i àmplia que es dona a Barcelona, la JOBAC (Joves de Barris Cristians). Plegats —ells amb un punt de partida als nuclis de barriada, amb una fidelitat clara d'Església, amb una aproximació cada cop més neta a la realitat obrera; nosaltres amb la memòria històrica de moviment d'Església juvenil i obrer, purificat en moltes crisis— podem oferir en un futur no llunyà un espai en-

grecador a joves obrers cristians, a adults i a capellans.

L'experiència d'una i altra vegada ens diu que no podem anar a remolc d'altres llocs, ni en moments de tempesta ni en temps de calma, i que no seria pas cap disbarat demanar, a aquells que en són més responsables per ministeri, una major potenciació dels moviments obrers i de l'Església catalana immersa en aquests ambients.

Ramon Bufi

Barcelona: Jornades conclusives de l'Assemblea diocesana i aniversari episcopal

---

L'any 1981 sembla que ha començat bé per a l'Església de Barcelona: 25.000 persones mobilitzades per l'Assemblea Diocesana no és cosa que passi cada dia. Tampoc no és bufar i fer ampolles recollir i estudiar els centenars d'esmenes i propostes noves, organitzar les sessions conclusives, amb les votacions dels delegats i de les conclusions definitives, etc., etc. Doncs bé: tots els caps de setmana de gener i febrer es van dedicar a l'aital tasca, malgrat l'èxode ciutadà a què la majoria de barcelonins —cristians o no— estem avesats.

Primera setmana

Tal com passa en el Regne dels Cels, on els darrers són els primers, es va començar per l'últim tema, el VIII, sobre *Parròquies, petites comunitats i moviments evangelitzadors*. I tal com sol passar als regnes d'aquest món, van haver de pagar l'aprenentatge de ser els peoners, perquè a primera hora de la tarda es va presentar un plec de 54 esmenes i noves propostes, que va estar a punt de bloquejar-ho tot. La gent estava nerviosa, quedava la mar de feina per fer, i es va haver de resol-

dre l'impacte amb una votació secreta improvisada. Això va fer que fos la sessió més llarga i més tensa i que no es pogués donar el resultat de les votacions al final de la jornada, perquè no hi va haver possibilitat material de fer-ne el recompte.

En canvi, l'endemà, va haver-hi la sessió més curta. El tema del dia era el VII, sobre els *Marginals*. Feia un fred que pelava, perquè va ser el dia de la gran nevada nacional. La ràdio deia que les carreteres s'havien glaçat i que calia anar amb cadenes, que al Tibidabo hi havia cotxes bloquejats per la neu, i altres calamitats. Total, que en atenció a la gent de fora de Barcelona-ciutat, es va abreujar la sessió. Però, malgrat tot, va ser molt intensa i colpidora. «El cristià no pot ignorar les situacions de pobresa i marginació que viuen moltes persones de la nostra societat, i l'Església ho ha de fer conèixer a tothom». Es va demanar més participació de la base en les institucions dedicades al servei dels marginats, es va discutir si l'Església havia d'organitzar les seves obres socials, o col·laborar amb les que vagi creant l'Administració, i finalment es va parlar de la necessitat de preocupar-se del Tercer Món, el gran marginat.

Segona setmana

El dissabte 17 de gener, va tocar la sessió final del tema IV,

la *Joventut*. Els joves, ja se sap, sempre donen una nota de color, d'optimisme i creativitat. Fins i tot el Dr. Jubany no es va poder estar de dir que l'havien omplert de joia i d'esperança. Van dir que volien apropar-se a l'Església amb confiança, i que, per tant, li demanaven que es presentés amb un rostre evangèlic clar, que denunciés les situacions d'injustícia, que no aprofités la seva situació de privilegi, que evités les manifestacions polítiques partidistes, i que actués amb autenticitat i senzillesa. Que els actes litúrgics fossin més creatius, que la diòcesi es dividís en bisbats més petits, que s'abolís el celibat obligatori per als capellans i continuessin en el seu ministeri els capellans casats... Galans com sempre, també van demanar que s'acabés d'un cop la discriminació de la dona a l'Església i que pogués tenir les mateixes responsabilitats eclesials que assumeix l'home, també el presbiterat. Un altre punt important es referia al problema del servei militar i de l'objecció de consciència.

El diumenge, es va dedicar al tema III, els *Sagraments*. D'entrada, es va fer constatar una realitat de fons: la religiositat popular havia acceptat el baptisme i la primera comunió, i en canvi no es preocupava massa dels altres sagraments; per altra part, les diverses situacions de fe de les variadíssimes comunitats cristianes de la diòcesi de Barcelona, tan pluralista: nuclis urbans, barris,

món obrer, món rural, immigrants, comunitats religioses, comunitats de base, moviments... demanaven un esforç de creativitat i d'imaginació per adaptar-hi els directoris, més aviat pensats per a comunitats molt vives i preocupades de la formació catequètica en cada etapa de la vida dels fidels. Es va parlar de la manca de sacerdots, i de la necessitat d'estudiar la possibilitat que sigui lliure l'opció del celibat per als ministres de la comunitat cristiana; del baptisme dels pàrvuls, i dels adolescents, del matrimoni civil i el sagrament del matrimoni, etc., etc. Una sessió molt ben organitzada.

Tercera setmana

Es va començar pel tema II, la *Catequesi*, que, en certa manera, complementava el dels sagraments. També s'hi endevinava la preocupació pels diversos destinataris, infants, adolescents, adults; preparació de catequistes; imaginació per adaptar una unitat de doctrina a una gran varietat de realitats socio-culturals: intel·lectuals, món obrer, rural, popular, minusvàlids, malalts, vells, etc. Aprofitar els moments forts de l'any litúrgic per fer catequesis adaptades, la catequesi sacramental, i la relació amb les celebracions de la fe. És un dels punts on es veu més important la responsabilitat dels laics, sobretot en un temps de manca de sacerdots, i per fer-los sentir correspona-

bles de l'evangelització permanent.

El diumenge 25, es presentava el tema que havia interessat més fidels cristians, si ens hem de guiar per les inscripcions: 527 grups, que totalitzaven 5.728 persones. El n. V, dedicat a la *Família*. No es pot negar que els membres de la penència han treballat i presentat moltes esmenes, van editar un nou llibret de propostes revisades com a instrument de treball per a la sessió final. Les conclusions van quedar tan ben estructurades i expressades, que són la peça «Nobel» de l'Assemblea. I no sols per la forma, sinó també pel contingut. S'hi nota una obertura i un esperit d'acolliment extraordinari. I també, que són gent que toquen de peus a terra i que saben emmarcar els problemes dintre la situació general de la nostra societat. Però més que fer-ne elogis, serà interessant posar un parell de conclusions per mostra.

«Que l'ensenyament i la pastoral de l'Església se centrin fonamentalment en la promoció positiva de l'amor generós i fidel segons l'Evangeli, com a acció més pròpia de les comunitats cristianes per afrontar el problema del divorci» (22).

«Cal considerar també les situacions concretes no típiques en les quals es troben no poques persones; recordem, sense equiparar-los: pares i mares solters, separats, separats i tornats a ajuntar, presumiblement —en un futur no

llunyà— divorciats i divorciats tornats a casar civilment, parelles ajuntades, persones que viuen en comunes, catòlics batejats casats civilment, homosexuals en convivència relativament estable i altres. L'Assemblea demana que l'Església treballi en el canvi de certes actituds socials injustes respecte a aquestes persones, i que ella mateixa, a tots els seus nivells, fidel als seus principis doctrinals i pastorals, posi en primer pla *l'acolliment i la comprensió de cada persona* i la seva situació, tot buscant el seu bé real i possible» (48).

Quarta setmana

Es notava que ja s'estava al final de la cursa. Per això el tema I, sobre la *Corresponsabilitat*, tenia un aire d'anar per feina i ser ben realista. Per exemple, es va demanar que, com a fruit de l'Assemblea, es creés un Consell Pastoral Diocesà encarregat d'impulsar el procés de la corresponsabilització i de vetllar per l'acompliment dels altres resultats de l'Assemblea. Que si hi havia coses que no es podien fer immediatament perquè depassaven les facultats diocesanes, que el Sr. Arquebisbe les transmetés a Roma. En una intervenció es va dir que Barcelona no volia ser una illa dintre l'Església, sinó llevat. Cal fer notar que es van aprovar totes les propostes presentades,

fora d'una que demanava que les dones poguessin accedir al presbiterat. (Sembla mentida, la por que els fem, Mare de Déu!)

El final va correspondre al tema VI, sobre el *Món Obrer*. Tal com escau a la seva problemàtica, les propostes eren concretes, radicals i clares com l'Evangeli: «L'Església ha d'estar deslligada de tota ideologia i de tot poder polític i econòmic». «Ha de bandejar la seva pretesa neutralitat i fer opció pels pobres, la justícia, la llibertat i els drets humans». «Que tot cristià, qualsevol que sigui la seva classe social, adopti un estil de vida senzill, cerqui formes de major testimoni evangèlic i visqui del seu propi treball i no de l'explotació d'altres persones». L'única proposta que no va passar (ni tan sols després d'haver-la esmenada) era la que demanava que es reconegués com a legítima per als cristians l'opció socialista, fins i tot d'inspiració marxista. Es veu que l'exemple de l'Alfons Comín no era suficient per vèncer la por al perill roig. En acabar, el Dr. Jubany va demanar: «... Per Déu, **no trenqueu la comunió!** Jo faré tot el que pugui perquè aquesta comunió es mantingui sempre».

Cap a l'aplicació de l'Assemblea

El dia 14 de febrer es va fer una gran jornada de treball amb totes les autoritats de l'Església

de Barcelona: el Consell de presidència, la Comissió organitzadora de l'Assemblea, els membres de cada ponència, els 48 delegats elegits, sis per cada tema, i dos representants de cada zona. Total 150 persones.

El Bisbe va declarar d'entrada que hi havia temes aprovats per l'Assemblea que depassaven totalment els seus poders, per exemple, el del celibat voluntari dels capellans, l'ordenació de les dones, la recuperació dels capellans secularitzats per al ministeri, la divisió de la diòcesi, la Conferència episcopal, i tot el referent a la moral matrimonial. Va assegurar, tanmateix, que les faria arribar a la Santa Seu quan anés a fer la visita «ad limina». (De moment, es va endur les Conclusions a la Conferència Episcopal Espanyola).

Després, el Consell de Govern va presentar el programa immediat de treball, i els diversos grups el van analitzar punt per punt i el van discutir. En general la crítica va ser força dura, perquè els semblava que no s'havia recollit l'esperit de l'Assemblea. «Voliem amor, i ens oferiu un secretariat!...» va dir un dels representants del poble.

Però tot va acabar bé, com en les rondalles. El Cardenal va treure's un trumfo de la butxaca i els va fer a tots membres del Consell Pastoral Diocesà que havia demanat la ponència n. I. Es van votar set d'aquests membres per a una Comissió preparatòria

que elaborés el reglament per al funcionament del Consell Pastoral Diocesà, que deurà fer dues o tres sessions plenàries anuals i treballar per comissions.

Doctor Jubany: vint-i-cinc anys de bisbe

Entremig de les sessions conclusives, el dijous 22 de gener es va escaure el XXV aniversari de la Consagració Episcopal del Bisbe Narcís Cardenal Jubany. Ell ho volia celebrar discretament i sense fer soroll. Però, ja se sap: els seus amics i col·laboradors no ho podien pas permetre. La gent li volia fer regals, però ell va trobar que no era hora d'obsequis ni compliments i va obrir un compte a Càritas per tal que el regal es transformés en comunicació de béns amb els més pobres. Volia fer una Eucaristia d'acció de gràcies, i va omplir dos dies la catedral: una concelebració amb més de tres-cents sacerdots, i una missa amb el poble fidel, religioses i autoritats.

A més, els seus col·laboradors més íntims, Consell de govern, Delegats diocesans, Seminari i personal del Bisbat, li van oferir una recepció amb totes les de la llei al saló del tron del Palau episcopal. Diu que feia molts anys que no s'havia obert. Potser perquè hi ha unes pintures més aviat una mica lletges...

El Dr. Daumal, bisbe auxiliar, li va fer un discursset la mar de càlid i emotiu, molt familiar, perquè havien estat companys de curs, i va felicitar també la mare del Bisbe Narcís que havia tingut el goig que molt poques dones poden tenir: celebrar les noces d'argent episcopals d'un fill.

El Vicari general li va fer ofrena d'uns quants regals simbòlics com és ara l'edició en català de les «glosses» publicades al Full dominical, un número especial del Butlletí Oficial del Bisbat amb la relació de tots els escrits del Dr. Jubany. I ell va donar, després a la missa, una estampeta de la més pura tradició eclesiàstica i jeràrquica, perquè hi sortia el Bisbe conversant amicalment amb el Papa Joan Pau II.

Final de l'Assemblea, triomfant

Però el regal més bonic va ser la celebració —al cap d'un mes, dia per dia— del final de l'Assemblea, amb milers de persones omplint el Palau d'Esports de Montjuïc, cantant i celebrant una Eucaristia realment d'acció de gràcies. Hi havia un equip sonor amb totes les de la llei, i tanmateix, s'hi notà. La gent, a més, cantava i feia voleiar els papers de les cançons acompassadament, com si fossin un vol de gavines.

Ara tots desitgem que aquest esperit i aquesta eufòria ens doni forces per donar una resposta autènticament cristiana als problemes del nostre temps. Amén.

Barcelona, 22 de febrer de 1981
Montserrat Albó

Girona: Aires d'Assemblea

Arreu de l'Església catalana corren aires assemblearis. El personal en actiu —no tot, és veritat; a cada bugada perdem un llençol— ha tornat a armar-se d'esperança escatològica i ha acudit a la crida. Amb menys agressivitat, però amb més realisme i amb més radicalisme que mai. Els capellans, perquè estan cansats de jugar el paper de tapa-

forats i parepedaços a les paròquies. Els laics, tan bon punt han arribat, han dit que si els cridaven,uria ser perquè tenien unes ofertes interessants per fer-los (altrament no els haurien cridat), i que aquesta oferta no podia ser altra que la de la plena i total participació de tot el Poble de Déu en totes les decisions de l'Església. Els religiosos... cal

fer capítol a part dels religiosos, sobretot de les religioses. Fa tota la impressió que l'element femení encara no ha trobat el seu paper a l'Església: callen, somriuen, voten... i no gaire res més. Greu problema, el de les religioses. Encara no han paït el Concili i ja voldríem que païssin la democràcia: massa menja per als seus petits estómacs eclesials. Els laics, en canvi, s'han adonat que la Jerarquia els necessita. I ara passen factura. Els capellans rasos —en especial els rectors de parròquia— són els més moixos i reticents alhora en aquest afer; encaixonats per tots costats: al nord, la jerarquia; al sud, les obligacions parroquials; a l'est, el laicat conscient; i a l'oest, la democràcia nou nada, malden per descobrir en què consisteix —en què redimontris consisteix— la seva tasca pastoral enmig d'un món indiferent i entre uns catòlics aigualits i insípidos.

La diòcesi de Girona ha estat, si no vaig errat de comptes, la peonera en aquesta cosa de l'Assemblea del Poble de Déu. Ja fa més de tres anys que hi estem treballant. Els fruits no són gaire vistents, però Déu n'hi do dels passos fets! Ara ja no podem ni somiar que tornaran a venir els temps de lligar els gossos amb llonganisses; ara és el temps de salvar com sigui les restes del naufragi. I ens hi dediquem amb bastant de coratge. Catalunya no és Polònia. I ja ha passat el temps de fer assemblees obreres a les

parròquies i de fer grans declaracions al costat del poble oprimint. Ara es tracta de revitalitzar i animar el petit ramat dels de sempre. I para de comptar.

El primer assaig d'Assemblea de tot el Poble de Déu es va celebrar pel gener va fer un any. Des de llavors, hom ha treballat les conclusions o propostes aprovades i assumides pel bisbe Jaume. Un organisme cabdal de tota aquesta etapa postassembleària —organisme que va néixer per votació democràtica— ha estat la Comissió permanent de la Jornada diocesana de Pastoral: quatre laics, quatre religiosos i quatre capellans s'han anat reunint assíduament i puntualment per posar en solfa la lletra i l'esperit de la Jornada. Si hagués de resumir en un mot el treball fet i l'estel que ha il·luminat el treball de la Comissió permanent, jo diria: hom ha engegat la participació plena de tot el Poble de Déu —sobretot dels laics— en totes les tasques i decisions pastorals de la vida diocesana. Aquesta és la gran intuïció i la gran realitat.

S'ha creat un Consell de laics, un Secretariat de Pastoral familiar, i estan naixent Consells pastorals a tots els nivells, començant pel Consell diocesà de Pastoral. Fins i tot s'estan posant en etapa de revisió el paper, les funcions i la composició de l'Equip diocesà de Govern. Sense oblidar la qüestió econòmica, gran trencaolls de totes les esglésies diocesanes.

Què en sortirà de tot això? Déu dirà. Sigui com sigui, tothom té la convicció que aquesta és, segurament, la darrera oportunitat. Si falla, bona nit i tapa't! I, que Déu hi faci més que nosaltres!

La qüestió econòmica

Aquest és, sens dubte, un dels cavalls de batalla de la qüestió eclesial. No és aquest el lloc d'explicar el perquè. Només haig de recordar que no hi ha ningú que sàpiga com funciona això de l'economia diocesana; ni els mateixos capellans. La realitat és que deu funcionar molt precàriament i amb moltes estretores. Però tothom es pensa que ens amaguen coses. I el mateix pensen els laics pel que fa a l'economia parroquial.

Solució: comptes clars i persones competents al front dels números. I, sobretot, informació, consell i gestió democràtica. Que tothom entengui que la cosa dels «calers» són faves comptades i que «no hay más cera que la que arde», tal com diuen els castellans.

Els laics es pregunten com es pot compaginar un decret de supressió d'aranzels amb l'augment d'un 100 % de l'estipendi de les misses (això acaba d'ocórrer a Girona en el plaç d'uns pocs mesos).

Els Moviments d'apostolat i els Secretariats diocesans no comprenen com els donen unes sub-

vencions tan minses. La gent, en general, no es creu que l'Església diocesana tingui dèficit. I a les parròquies passa el mateix. La gent —fins i tot els de missa— diu que l'Església té molts diners i que les parròquies fan grans «safatades» i reben molts donatius.

Caldria aclarir l'afer de les possessions (terrenys i immobles) dels instituts i les congregacions religioses; capítol a part, per cert, de l'economia de l'Església. Els col·legis religiosos perden diners —això pot ser veritat— però la gent no s'ho creu. I té dret a no creure-s'ho, puix en una economia de mercat les coses han de rendir.

Si no escatim i aclarim aquest galimatias, tots els esforços pastorals són en va. A Girona hom n'és conscient, d'això. I volem prendre el toro per les banyes.

Altres notícies

Acaben de sortir nous arxiprestos. No caldria dir res —la cosa entra dins de la rutina clerical— si no fos perquè aquesta vegada s'ha canviat el sistema d'elecció. Aquesta vegada no ha estat directa. Cada arxiprestat —els capellans— ha presentat una terna al bisbe. I aquest ha elegit qui li ha semblat, després d'escollir altres persones i entitats de l'arxiprestat, si n'hi ha.

Raó: sembla que, en eleccions anteriors —que eren directes per

part dels capellans de l'arxiprestat— les coses s'agafaven en broma, en alguns casos. Algunes d'aquestes eleccions havien estat preses com una befa a la pastoral diocesana i a la Jerarquia.

Hi ha hagut arxiprestats que s'han enfadat amb el canvi de normes d'elecció. Han dit que, si el bisbe podia triar qui li donava la gana, que no calia fer consultes. Sé d'algun arxiprestat que només ha presentat el nom d'un candidat, com a contestació al sistema d'elecció.

Justícia i Pau va organitzar una conferència sobre el divorci civil i les seves implicacions eclesials. La va donar el P. José M.ª Díez-Alegría. Ultra el fet que van assistir a l'acte alguns rebentadors de «Fuerza Nueva» i alguns antidivorci d'«Acción Familiar», el fet és que, a nivell diocesà, també hi va haver qui es va empiapar. El bisbe va rebre pressions. I també altres persones. Però a la

fi el seny es va imposar i es va poder fer l'acte.

Una nota de premsa va produir un esvalot. Deia la nota que un grup de matrimonis gironins havia estat rebut pel Papa durant el Sínode. I es donava a entendre que aquests matrimonis hi havien anat en representació oficial de l'Església diocesana. El rebombori va començar quan hom va saber que aquestes parelles eren de l'Opus Dei o pròximes a aquest institut secular. El Bisbat es va veure obligat a fer una nota, desmentint que hi haguessin anat en representació diocesana. Les coses van quedar al seu lloc quan els mateixos interessats van dir que això era veritat.

Tothom va dir: Ho veus?; si passa, passa. Sempre val més protestar!

El sou dels capellans ha pujat de 29.000 pts. a 32.000 pts. El cost de la vida ha pujat molt més.

Joaquim Pla

Des de la Terra Ferma

El procés de la fe dels joves

Els tres primers dies de gener d'aquest any, una trentena de consiliaris i animadors de la fe

de joves de diferents ambients i organitzacions vam trobar-nos en unes «IV Jornades de consiliaris i animadors de la fe dels joves».

Després d'haver tractat sobre

la possibilitat actual d'un treball amb joves, sobre la Revisió de vida i el seu esperit i sobre la relació entre moviments i parròquies, enguany ens havíem proposat de dibuixar les etapes del procés o itinerari de la fe dels joves. Ens servia de base, o si més no de dinamitzador, l'«Itinerari de la fe» preparat per als adults pel Secretari interdiocesà de Catequesi.

A les Jornades, vam seguir l'esquema de la Revisió de vida: veure, jutjar i actuar. Va ajudar-nos, com a expert, en Salvador Carrasco, Consiliari del Moviment d'Universitaris i Estudiants de Barcelona, que fa deu anys que treballa amb joves d'ambient estudiant.

En el primer temps, *veure*, vam intentar precisar unes etapes, unes dificultats i unes línies de fons. La posada en comú va centrar-se entorn de dues qüestions: a) sobre la conscienciació cristiana en un entorn advers i el perill de separació dels joves creients i de privatització de la seva fe que podria comportar i que ens cal bandejar des del primer moment; b) sobre els continguts de fe a transmetre de manera que responguin a la realitat i a les necessitats i expectatives actuals dels joves.

En el segon temps, *jutjar*, en Salvador Carrasco, després de deixar ben clar que el procés de fe passa sempre per unes etapes i que cal respectar el ritme de les persones i dels gups, va assenyalar aquests continguts bàsics de tota pedagogia de la fe: la des-

coberta de la persona de Jesús («per què crec en Jesucrist i no en un altre»); l'experiència d'Església; la descoberta del sentit de sagrament; l'exigència moral. I va acabar formulant unes qüestions de fons, entre les quals hi havia aquestes: a) la contradicció entre el procés de recerca creient i la imposició d'unes formulacions dogmàtiques de la fe; b) la dificultat de fer una experiència d'Església que no resulti allunyada dels joves; c) l'actitud a mantenir pels consiliaris i educadors de la fe dels joves.

El tercer moment, *actuar*, va fer-se de manera especialitzada: món rural, món obrer, món estudiant, escoltisme i MIJAC.

No cal dir que vam acabar amb un compromís: treballar en aquesta línia de reflexió dins de cada moviment o organització amb vista a anar precisant aquest itinerari que és el que buscàvem en les nostres Jornades.

Del Secretariat de Catequesi

Aquest estiu hi ha hagut un canvi en la Delegació de Catequesi: ha estat nomenat Delegat diocesà Mossèn Josep Anton Lopena, rector de la parròquia de Bell-lloc, a dotze quilòmetres de Lleida, que tot just ha acabat a Roma estudis de pedagogia.

El nou Delegat s'ha posat en moviment i ha visitat els diversos equips arxiprestals de pastoral per tal de polsar les opinions

i les expectatives. D'aquí n'ha sortit la necessitat de crear un equip integrat per persones que treballen en catequesi en els diversos medis: món rural, món obrer i món ciutadà.

Aquest equip ja ha elaborat un programa de vuit trobades d'acord amb el que han demanat els catequistes. Tenen lloc el segon dimarts de cada mes al local de l'Escola de Teologia i constitueixen, bàsicament, un curs d'iniciació per a catequistes d'infants, en el qual es combinen els continguts, la pedagogia, les tècniques amb una bona dosi de convivència. El centenar d'assistents indica la necessitat d'aquest servei i el bon ressò que ha trobat.

Pertocant a la Catequesi d'adults, s'està duent a terme una consulta prop de tots aquells que hi treballen. Perquè es fa necessària una posada en comú de tots els esforços que es fan en aquest camp.

Laics i capellans de parròquies

A partir de l'any passat hi ha regularment una trobada conjunta de laics i capellans que treballen en parròquies. Són unes quinze, les representades, la majoria de la ciutat de Lleida. Un petit equip de dos laics i un capellà n'assegura la secretaria.

Després d'haver-se embrancat en el tema de l'«evangelització», enguany s'han estimat més d'afrontar-se a una qüestió concreta: la pastoral del sagrament del matrimoni.

Que treballin així, de costat, laics i capellans és una gran cosa. És clar que hi ha dificultats, que hi ha desconfiances i recels històrics... però estem condemnats a treballar junts i, doncs, a entendre'ns. La constància donarà els seus resultats a la llarga. Endavant...!

Xavier Batiste

Tarragona: L'Església que hem d'anar fent entre tots

Els dies 15-16 de novembre i 6-7 de desembre va tenir lloc l'Assemblea dels representants dels grups del Consell diocesà de Pastoral al col·legi de St. Pau de Tarragona. S'hi aprovà el document

«L'Església que hem d'anar fent entre tots» per 126 vots afirmatius, un de negatiu i cap en blanc. Aquest document de vint-i-cinc punts és fruit d'una àmplia participació: reflexió prèvia en grups,

redacció primera per una comissió, esmenes pels mateixos grups i redacció final.

Guia i norma a nivell diocesà

«He llegit i meditat les conclusions (escriu el Dr. Pont i Gol en unes ratlles de presentació). N'he fet pregària davant el Senyor. No hi trobo res de contradictori amb la tradició de l'Església universal: ni en l'aspecte de l'anunci de la fe ni en el de la pràctica eclesial. Més encara, hi resta discernit allò que en l'Església és immutable pel seu origen evangèlic d'allò que, d'acord amb els signes canviants dels temps, és mutable» (...) Per tant, les vint-i-cinc propostes, que, com a fraternal consell m'heu proposat, les faig meves i em plau que siguin guia i norma, a nivell diocesà, per a ajudar al creixement vital i harmònic de la nostra comunitat i a la consegüent eficàcia apostòlica de la nostra missió en els moments actuals.»

Es tracta del primer document que ha elaborat el Consell diocesà de Pastoral. El podeu llegir, íntegrament, a «Documents d'Església», junt amb el text de presentació que signa el Dr. Pont i Gol (número 320, cc. 339-352). Un simple repàs permet d'entreveure-hi unes línies significatives. Són, a parer nostre, les que presentem a continuació, tot remetent als apartats del text.

De l'Església que tenim a l'Església que volem

Així, el document fa una lectura de l'Església com a Poble de Déu que ha d'avançar decididament per la via de la democratització i del respecte a la llibertat de consciència (1c); de pobresa, desvinculació de poder temporal i de privilegis (1d); de comunió evangèlica i no pas d'organització burocràtica i legalista (2c). En aquest mateix sentit, «cal que el pastor de la nostra Església sigui un bisbe encarnat en el tarannà propi del país» (1b).

Aquesta Església s'ha de sentir i declarar sempre i en tots els ambients evangèlica i missionera (7a). Ha de potenciar, per això, els moviments d'apostolat laical per a l'evangelització dels diferents ambients (11a). Ha de servir «eficaçment l'home i la seva problemàtica actual», avançar-se a «denunciar tota mena de situacions i estructures injustes», i «esmenar la falta de presència solidària com a Església en els problemes dels més pobres i marginats de la societat, així com l'adhesió i comunió amb els qui sofreixen per defensar els drets dels homes i dels pobles». Ha d'actuar, doncs, en conseqüència i estar disposada a acceptar com un bé les denúncies que li'n puguin pervenir (12). I s'ha de desprendre «dels béns no històrics i no artístics» si no pot demostrar-ne la utilitat pastoral (4b).

Pel que fa a la seva organitza-

ció interna, aquesta Església ha de comptar amb la totalitat del Poble de Déu, concretament amb el Consell diocesà de Pastoral (5), que cal estructurar (25), i amb els religiosos (20). Hauria de constituir unes «unitats pastorals de zona» (18). Hauria d'assimilar a les parròquies les esglésies regides per religiosos, quan tenen una densitat important de serveis pastorals (9b). Hauria de promoure els petits grups o les petites comunitats, de manera que s'integressin en unitats més àmplies (9c). I fomentar el creixement de la pastoral juvenil, en particular amb l'acolliment dels joves a mesura que reben el sagrament de la confirmació (24c-d).

El document també es fa ressò d'uns problemes que enrareixen la vida de l'Església tarragonina: «manca de solidaritat i particularismes nocius (...), la conducta d'alguns sectors, fins i tot del nostre clergat, tendent a conservar arcaics privilegis de tot ordre. I, «com a més greu, l'actuació dels qui, de forma injuriosa, verbalment o per escrit, es manifesten contra d'altres sectors de la nostra Església, i àdhuc dels nostres dirigents». Tant ho és de greu, que el document demana al senyor arquebisbe que «desautoritzi amb coratge apostòlic aquells extremismes» (3).

Finalment, «voldríem que s'estudiessin i aprofundissin, amb urgència i seriosament, tot un seguit de qüestions que, d'acord amb els criteris de Roma, requereixen un tractament pastoral específic (com són ara: la participació dels preveres secularitzats en la vida del Poble de Déu segons el seu nou estat, la situació de la dona a l'interior de l'Església, el treball no ministerial dels preveres, els problemes dels divorciats, el dels casats civilment que demanen els sagraments, la problemàtica matrimonial i familiar, etc.)» (24a).

Perquè pugui esdevenir un programa operatiu

Perquè pugui esdevenir un programa operatiu

Vet ací, doncs, un programa que cal fer operatiu. És per això, diu el Dr. Pont i Gol que «seran preses ja des d'ara les oportunes providències de cara a la creació, en la forma més adient, de l'Organisme Consultiu Permanent que es demana en les propostes». De moment, una comissió de vint persones, escollides entre els membres dels grups que han participat en aquest Consell diocesà, es constituirà en el seu òrgan permanent i vetllarà perquè es vagin fent realitat.

El dia 8 de juny, dilluns de la Pentecosta, tots són convidats a participar en una trobada a Poble per tal de continuar la reflexió sobre «Els ministeris en l'Església que anem fent».

Doctor Pont: cinquanta anys de prevere

Com tothom sap, el nostre estimat senyor arquebisbe acaba de

celebrar les noces d'or de preve-
re: el 21 de març de 1931 era
ordenat a Roma. El Butlletí ofi-
cial de l'Arquebisbat, deia encer-
tadament, que «és un jorn d'a-
graïment en el record, a l'entorn
del seu llarg i dens ministeri,
acomplert a totes hores amb en-
tusiasme i humil robustesa». I
destaca que, en l'acompliment del
seu ministeri episcopal, s'ha com-
portat com «qui no és vingut a

ésser servit, sinó a servir». QUA-
DERNS es complau a fer-se ressò
d'aquesta commemoració i a fe-
licitar cordialment l'arquebisbe
de Tarragona, primat de les Es-
panyes i president de la Confe-
rència episcopal tarraconense, el
nostre estimadíssim bisbe Josep
Pont i Gol.

Joan Anton Cedó
Josep M. Totosaus

Crònica de Tortosa

Diuen que les coses ordinàries
no constitueixen això que ara se'n
diu notícia. És el que ens passa
al bisbat de Tortosa: tot conti-
nua tan rutinari que no hi ha
res de noticable; tot resta prou
tranquil, sense moviments d'Es-
glésia conflictius, sense assem-
blees diocesanes... En fi, una bas-
sa d'oli on cada u va fent la
seva vida tranquil·la. Aquesta és
la tònica general, que ha de ser-
vir de marc a les petites notícies
que donem a continuació.

Algunes coses que es belluguen

El departament del Bisbat que
es mou més és la «Comisión dio-
cesana de espiritualidad». Es fan

recessos sectorials, comarcals i
diocesans; ordinaris i extraordi-
naris; per a sacerdots i generals.
Bona part són dirigits pel senyor
Bisbe. L'horari acostuma a ser
sempre aquest: a les 10.30 arri-
bada, a les 11 meditació, a les
11.45 temps lliure, a les 12 plàtica,
a les 12.30 temps lliure, a les 13
sant rosari, a les 14 dinar, a les
16 plàtica, a les 16.30 temps lliu-
re (confessions), a les 16.45 euca-
ristia i acabament.

També es belluga bastant el de-
partament de catequesi; fins va
editar un catecisme de preparació
a la confirmació i ara n'ha editat
un de primera comunió. Tots dos
en castellà; però diuen que el se-
gon s'està traduint en català. Tam-
bé ha organitzat curssets per a

catequistes o escoles de catequistes a tots els caps de comarca del bisbat. La cosa sembla, doncs, que va prou bé.

També diuen que va prou bé a Tortosa l'«Escola de Teologia Doctor Manyà». Però té poca incidència a la resta del bisbat.

Els sacerdots de les comarques de la Ribera d'Ebre i del Priorat es troben setmanalment, des de fa uns quants anys, per a preparar junts l'homilia dominical (sota la direcció de l'actual president de l'Associació Bíblica de Catalunya) i per a tractar de la pastoral d'aquell sector, prou conflictiu. També força cristians d'aquestes mateixes comarques es troben dues vegades al mes: una vegada fan un curset bíblic i una altra posen en comú les seves vivències i els seus problemes a la llum de la Paraula de Déu.

El nostre bisbat no és cap excepció pel que fa a robatoris de documentació antiga i d'objectes de culte; alguns han estat sonats, com el cas de Morella. Ja fa anys que es van fent espoliacions; però abans no sortien a la premsa; els objectes es compraven a baix preu a sacerdots o encarregats del culte. Ara els lladres han canviat de tàctica.

Un parell d'anècdotes

La vida és difícil d'emmotllar en una crònica. Per això, permeteu-me d'acabar, aquesta vegada, amb dos petits fets, recollits a

l'atzar entre els molts que ens proporciona la vida real.

El dia de Corpus va ser festa a mig bisbat i a mig no. Els canonges, enguany estaven lliures, aquest dia, i una parròquia arxiprestal en llogà un perquè lluís més la festa, amb els vestits vermells del canonge. (El color vermell és un privilegi dels canonges de Tortosa i ja sabem com agraden els privilegis; a Tarragona, per exemple, hi ha algun canonge que el diumenge diu missa ben tranquil a casa seva —en té el privilegi— mentre que altres sacerdots han de dir dues o tres misses). Doncs bé, a la parròquia arxiprestal es va fer molt lluïda la festa del dia de Corpus, predicant a la missa el senyor canonge amb els seus hàbits vermells.

En sortir de la missa, un sacerdot preguntà a una dona —ni jove ni vella— que què tal la festa. Ella respongué:

—Ai, tot molt maco!

—I del sermó, què me'n dieu?, continuà el sacerdot.

—Molt bonic. En sap molt, el senyor canonge!

—I què ha dit?

—Ah, sí...! Que ara, per les carretes hi ha molts accidents sense substància.

(Ja es veu, un sermó sobre la «substància» i els «accidents» eucarístics!).

El dia 19 d'octubre el senyor bisbe dirigia un «Retiro espiritual General en Mora de Ebro»: així

ho anunciaven els programes.

Al cap de pocs dies, en un poble de les rodalies tenia lloc aquesta escena en una tenda de queviures que, segons que diuen, va beneir, no fa pas tant, un canonge de Tarragona sense que se n'assabentés el senyor rector del poble.

Tendera. — Té, la loteria de Nadal que em vares encomanar.

Dona. — Si ja fa més d'un mes que no he vingut a comprar i mai

no t'he parlat de loteria. Ni sabia que en tinguessis.

Tendera. — Que sí que m'ho digueres. Té, pren. És del senyor bisbe, que el diumenge ens la va portar a Mora. Són cent vint pesetes.

La dona agafa la butlleta i llegeix: «Comisión diocesana de espiritualidad. — El portador interesa la cantidad de cien pesetas en el número...»

Joan Masip

Crònica d'Urgell

Assemblea diocesana

La vida diocesana té una tònica comuna: la celebració de l'Assemblea dels cristians.

El dia 26 d'octubre del 1980, en una reunió conjunta dels Consells del Presbiteri i de Pastoral, el bisbe, després de conèixer els resultats de la consulta realitzada en diferents sectors de la diòcesi sobre la conveniència d'organitzar l'Assemblea, decidí convocar-la oficialment. Es designà una Comissió organitzadora, la qual es reuní el dia 2 de novembre per a constituir les ponències: Família, Mn. Ramon Vilar-dell; Joves, Delegació de Joven-tut; Ensenyament, Mn. Antoni Cagigós; Corresponsabilitat, Rvds.

Fermí Casal i Manuel Pal; Catequesi, Mn. Josep Font; Parròquia, Rvds. Antoni Vidal i Joan Mas.

Mentre els ponents preparaven els equips i els esquemes de treball, la Comissió permanent llança una campanya de propaganda i informació per a sensibilitzar el poble de Déu. El dia 30 de novembre es reuní un altre cop la Comissió organitzadora i els ponents presentaren llurs treballs, que foren discutits en comú.

El dia primer de gener s'obrí la inscripció de grups, que en principi havia de tancar-se el dia 30, però, per decisió de la Comissió organitzadora es clogué el dia 15 de febrer. En el moment de redactar aquesta crònica s'ha formalitzat la inscripció de 70 grups

en els diferents temes de l'Assemblea, però es preveu que poden arribar al centenar.

Les ponències o guies de treball són ja a mans dels preveres, religiosos i laics inscrits, els quals comencen a discutir els temes.

L'Assemblea és una celebració de tota l'Església d'Urgell. Més d'un miler de diocesans hi participa activament i tots han sentit alguna notícia o comentari d'aquest fet eclesial. Per això podem dir que l'Església d'Urgell està en Assemblea.

Bisbe Joan: deu anys entre nosaltres

El dia 31 de gener s'han complert deu anys de la consagració episcopal del Dr. Joan Martí. Era l'any 1971.

El bisbe Joan arribava en una diòcesi rural, de muntanya, afectada també per cert desencís que el temps infonia en el seu caminar, malgrat l'impuls renovador del Vaticà II. Era un Bisbe diferent, el seu estil agradava tothom i encoratjava els creients. La seva paraula i el seu gest sempre són propers, íntims, personals. La seva línia pastoral fonamentalment ha conjugat tres verbs: conèixer, estimar, compartir.

El prevere, que venia del món de l'ensenyament i d'una ciutat de mar, encetà primerament una tasca de contactes: conèixer els preveres, els fidels, els pobles.

Aquests encontres cristallitzaren en un amor de veneració que imposava sempre el sí de la corresponsabilitat a les seves insinuacions.

El Bisbe volgué ja de bon començament compartir la responsabilitat pastoral. Instituí el Consell de direcció integrat pel Bisbe i els dos Vicaris generals. El dia 16 de desembre del 1971 es reunia el recent constituït Consell del Presbiteri, el 9 d'abril del 1974 era creat el Consell d'economia i el 6 de juliol del 1975 el Consell diocesà de Pastoral celebrava la seva primera reunió. De bon començament el bisbe Joan ha tingut també la col·laboració del Col·legi d'Arxiprestos, el Capítol de la Catedral i el Consell de Núria.

El personalment té responsabilitats pastorals a la Conferència Episcopal Espanyola i a la Tarraconense. Forma part del Comitè executiu i de la Permanent, a nivell de tot Espanya, i és responsable dels Mitjans de Comunicació Social en la Conferència episcopal de Catalunya.

El carisma de la corresponsabilitat ha creat i ha mantingut el do de la comunió eclesial en la diòcesi. Preveres i cristians troben en el bisbe el vincle de la unitat.

Els consells de Pastoral

Les Jornades de reflexió pastoral (juliol 1969), l'Assemblea con-

junta (juliol 1971) i el Consell del Presbiteri han posat en marxa els Consells de pastoral a la diòcesi d'Urgell. Actualment n'hi ha catorze: un d'àmbit diocesà, vuit de parroquials (Tremp, Andorra la Vella, la Pobla de Segur, la Seu d'Urgell, Puigcerdà, Guissona, Isona i Orlana) i cinc de comarcals (Coll de Nargó, les Avellanes, Organyà, Ponts i Artesa de Segre). Els tres darrers s'han constituït

recentment. En total agrupen doscents cinquanta cristians, la majoria laics, íntimament vinculats a les responsabilitats pastorals de l'Església. S'ha de tenir en compte que en els ambients rurals hi ha dificultats particulars per a agrupar i comprometre les persones, car són ambients més tancats i de població dispersa.

Antoni Mirabet

COL·LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Sebastià Bardolet i Carme Vilaró (d'un grup de pregària, Vic), Ramon Bufí (consiliari de la JOC, Manlleu), Guiu Camps (prior de Sta. Maria de Binicanella, Mallorca), Salvador Carrasco (professor d'Història contemporània a l'ICESB), Víctor Codina (professor de la Facultat de Teologia de Barcelona), Lluís Duch (professor de la Facultat de Teologia de Barcelona), Jaume Gabarró (monjo de Sta. Maria de Solius, Baix Empordà), Joan Llopis (professor de l'Institut de Teologia de Barcelona), Oleguer Porcel (prior de St. Miquel de Cuixà, Conflent), Raimon Ribera (responsable del Moviment Cristià de professionals, Barcelona), Josep M. Totosa (de la redacció de QUADERNS), Josep Vilarrúbias (claretia, especialista en materials audiovisuals per a la catequesi, Barcelona).

CORRESPONSALS

Montserrat Albó (Barcelona), Xavier Batiste (Lleida), Joaquim Pla (Girona), Joan A. Cedó (Tarragona), Joan Masip (Tortosa), Antoni Mirabet (Urgell).

Materials del CEP disponibles

DE LA REVISTA «QUADERNS DE PASTORAL»

- 52. L'Església en la represa de Catalunya (113 pp., 150'— ptes.)
- 53. El cardenal Vidal i Barraquer (130 pp., 200'— ptes.)
- 54. Fer cristians conscients i responsables (90 pp., 150'— ptes.)
- 55. Cristians en el món (95 pp., 150'— ptes.)
- 56. Cristians entre els marginats (92 pp., 150'— ptes.) (exhaurit)
- 57. Aparellament i matrimoni (88 pp., 150'— ptes.)
- 58. Moment present de l'Església catalana (113 pp., 200'—)
- 59. Entre el desencant i l'esperança (103 pp., 150'— ptes.)
- 60. Taizé: una interpretació. (61 pp., 150 ptes.)
- 61. Damià Estela, testimoni d'excepció (81 pp., 150'— ptes.)
- 62. Assemblees a l'Església catalana. (104 pp., 150'— ptes.)
- 63. Pastoral i llengua catalana (113 pp., 150'— ptes.)
- 64-65. Vida de fe i presència en el món (148 pp., 250'— ptes.)

FULLETONS PER A GRUPS, JORNADES, SESSIONS...

- 0. Cristians en el món. recull de testimonis (50 pp.), (exhau.).
- 1. L'evangelització, urgència cristiana (20 pp., 50'— ptes.)
- 2. Els cristians i l'escola, per J. M. Vilaseca Marcet i J. M. Totosaus (65 pp., 100'— ptes.)
- 3. Preglar en un món secularitzat, per Joan Llopis (40 pp., 100'— ptes.)
- 4. Laics amb missió pastoral, per Fermí Casal, Casimir Martí i Ramon Prat (28 pp., 50'— ptes.)
- 5. Cristians entre els marginats: recull de testimonis (48 pp) (exhaurit).
- 6. Aparellament i matrimoni (26 pp., 50'— ptes.)
- 7. Acollir els divorciats a l'Església, per Jesús Huguet (22 pp., 50'— ptes.)
- 8. El moment present de l'Església Catalana (35 pp., 75'—)

APUNTS PER A LES CLASSES (multicopiats)

- Introducció als llibres històrics de l'Antic Testament, per G. Camps, H. Raguer i R. Vives (63 pp.) (exhaurit).
- Introducció al missatge dels profetes, per G. Camps, P. Francesc i J. A. Miró (75 pp., 200'— ptes.)
- Introducció a la pregària dels salms, per Gulu Camps (42 pp., 100'— ptes.) (exhaurit)
- Introducció a l'evangelí de Marc, per Lluís Tuñí (60 pp., 150'— ptes.)
- Introducció a l'evangelí de Joan, per Oriol Tuñí (62 pp., 150'—)
- Fets dels apòstols, per Joan Vernet (40 pp., 150'— ptes.)
- L'Apocalipsi, per Romuald Vives (35 pp., 100'— ptes.)
- Els evangelis de la infància de Jesús, per Fermí Casal (44 pp., 150'— ptes.)
- Pregària i psicologia, per Joan Llopis (25 pp., 75'— ptes.)
- Introducció als sacraments, per Joan Llopis (20 pp., 60 ptes.).
- Itinerari sacramental, per Joan Llopis (40 pp., 150'— ptes.)
- Els consells pastorals, per Joan Batlles (60 pp., 200'— ptes.)
- Dossier de les Jornades de Pastoral Rural de La Selva del Camp, setembre 1978 (30 pp., 75'— ptes.)

Els podeu adquirir a: c/. Rivadeneyra, 6, 4.ª

SUMARI

PÒRTIC

Som i serem	1
Sobre la pregària	6

TESTIMONIS

Pregar amb el poble, per Josep M. Totosa	8
Santa Maria Magdalena, al cor de Ciutat de Mallorca	14
Monestir de Santa Maria de l'Olivar	18
Monestir de Sant Pere de les Puelles	21
Monestir de Santa Maria de Puiggraciós	25
Sant Miquel de Cuixà: recerca monàstica i obertura evangèlica, per Oleguer Porcel	29
Solius, pastoral de presència, per Jaume Gabarró	34
Carta de Binicarella, per Guiu Camps	37
Casal Bellesguard	39
Comunitat de Badal, al cor de la ciutat tumultuosa, per Josep Vilarrubias	41
El nostre grup de pregària, per Carme Vilaró i Sebastià Bardolet	44

QÜESTIONS

Pregar solidàriament, per Víctor Codina	45
Bases antropològiques de la contemplació, per Lluís Duch	55
Contemplació alliberadora, per Joan Llopis	61
Església, societat i estat al llindar dels anys 80, per Salvador Carrasco	67
Set línies de fons per a un model d'Església, per Raimon Ribera	82

---

4 VENTS

Problemes a la JOC catalana?	88
Barcelona: Jornades conclusives de l'Assemblea diocesana i aniversari episcopal	91
Girona: aires d'Assemblea	96
Des de la Terra ferma	99
Tarragona: l'Església que hem d'anar fent entre tots	101
Crònica de Tortosa	104
Crònica d'Urgell	106

QUADERNS DE PASTORAL. Publicació bimestral.

Director: Josep M. Totosauc.

Redacció i administració: Rivadeneyra núm. 6, 4.ª - tel. 317 48 58 - Barcelona-2

Preu de subscripció: 1.000'— ptes. l'any
Número solt: 200'— ptes.

Dipòsit legal: B. 25.506 - 1969.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia - c. Sant Joan Bosco, s/n. - Santa Eulàlia de Ronçana. Empresa periodística: Joan Carrera Planas (núm. 458, tom 6, secció de persones naturals, foli 127. Inscripció 1).

Amb censura eclesiàstica.

MARÇ 1981